

**T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**YEREL TARİHİN SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE
DEĞİŞİM VE SÜREKLİLİĞİ ALGILAMA BECERİSİ
ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Kamil ÖZDEMİR

**Danışman
Jüri Üyesi
Jüri Üyesi**

**Doç. Dr. Kadir KARATEKİN
Prof Dr. B. Ünal İBRET
Yrd. Doç. Dr. Ebru GENÇTÜRK**

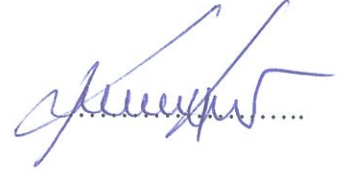
KASTAMONU -2016

TEZ ONAY SAYFASI

Kamil ÖZDEMİR tarafından hazırlanan “ Yerel Tarihin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Üzerindeki Etkisinin Değerlendirilmesi ” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri üyeleri önünde savunulmuş ve oy birliği/oy çokluğu ile Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı’nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman

Doç. Dr. Kadir KARATEKİN
Kastamonu Üniversitesi

Jüri Üyesi

Prof. Dr. B. Ünal İBRET
Kastamonu Üniversitesi

Jüri Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Ebru GENÇTÜRK
Karadeniz Teknik Üniversitesi

26/02/2016

Enstitü Müdürü

Doç. Dr. Duran AYDINÖZÜ

.....

TAAHHÜTNAME

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildirir ve taahhüt ederim.

Kamil ÖZDEMİR

ÖNSÖZ

Bu çalışma Sosyal Bilgiler Öğretim Programında yer alan değişim ve sürekliliği algılama beceresinin yerel tarih unsurları ile kavratılabileceği inancıyla yapılmış uzun ve yorucu bir sürecin ürünüdür.

Bu araştırmanın başlangıcından bu sürece kadar her türlü destek, deneyim ve çabalarını esirgemeyen danışmanım Sayın Doç. Dr. Kadir KARATEKİN hocama sonsuz teşekkür ve şükranlarımı sunarım. Ayrıca bu araştırmaya başlamamda öncülük yapan Sayın Prof. Dr. B. Ünal İBRET hocama da teşekkürü bir borç bilirim.

Araştırma sürecinde etkinlikleri birlikte yaptığımız öğrencilerimize ve bu çalışma sürecinde sabır ve desteklerinden dolayı da biricik aileme canı gönülden teşekkür ederim.

Kamil ÖZDEMİR

Kastamonu, Şubat, 2016

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

YEREL TARİHİN SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE DEĞİŞİM VE SÜREKLİLİĞİ ALGILAMA BECERİSİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kamil ÖZDEMİR
Kastamonu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İlköğretim Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Kadir KARATEKİN

Bu araştırma 5. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Adım Adım Türkiye Ünitesi” nin öğretiminde yerel tarih unsurlarının yer aldığı etkinlikler kullanılarak yapılan öğretimin değişim ve sürekliliği algılama becerisi üzerindeki etkisi ile yerel tarih unsurlarının kullanılmadığı, sınıf içi etkinliklere dayalı öğretimin değişim ve sürekliliği algılama becerisi üzerindeki etkisini karşılaştırmak ve öğrencilerin yerel tarih kullanımı hakkındaki görüşlerini tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın nicel boyutu öntest-sontest kontrol gruplu yarı deneysel desen modelinde tasarlanmıştır. Nitel botunda ise öğrencilerle görüşme yapılmıştır. Araştırma 2014 – 2015 eğitim – öğretim yılında Kastamonu ili Merkez ilçesinde bulunana bir ortaokulun 5/A ve 5/D sınıflarında uygulanmıştır. 5/A sınıfı yerel tarih unsurlarının yer aldığı etkinlikler kullanılarak yapılan öğretimin uygulandığı deney grubunu, 5/D sınıfı ise yerel tarih unsurlarının kullanılmadığı, sınıf içi etkinliklere dayalı öğretimin uygulandığı kontrol grubunu oluşturmaktadır. Araştırmada, “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” ve “Öğrenci Görüşme Formu” kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS (Statistical Packet for The Social Sciences) paket programı kullanılmıştır. Nicel verilerin çözümlenmesinde ilişkisiz örneklem için t-testi ve tekrarlı ölçümler için iki faktörlü ANOVA (repeated measures) testi kullanılmıştır. Nitel verilerin çözümlenmesinde ise betimsel analiz kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda, yerel tarih unsurlarının yer aldığı etkinlikler kullanılarak yapılan öğretimin uygulandığı deney grubu ile yerel tarih unsurlarının kullanılmadığı, sınıf içi etkinliklere dayalı öğretimin uygulandığı kontrol grubu arasında değişim ve sürekliliği algılama becerisi açısından deney grubu lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Buna göre öğrencilerin değişim ve sürekliliği algılama becerileri üzerinde yerel tarih uygulamalarının olumlu bir etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçları öğrenci görüşleri de destekler niteliktedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Yerel Tarih, Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi

2016,184 sayfa

Bilim Kodu:6041

ABSTRACT

Post Graduate Thesis

THE EVALUATION OF INFLUENCE OF LOCAL HISTORY ON CHANGE AND CONTINUITY PERCEPTION SKILLS IN SOCIAL STUDIES EDUCATION

Kamil ÖZDEMİR
Kastamonu University
Institute of Social Science
Department of Primary Education

Supervisor: Assist. Prof. Kadir KARATEKİN

This research has been done to compare the influences of education based on activities including local history elements and education depending on classroom activities and not including local history elements at the 5th grade Social Studies teaching of the unit “Adım Adım Türkiye” and to determine students’ opinions about local history usage. The quantitative aspect of the research has been designed as a quasi experimental model including pretest-posttest control group and students were interviewed for the qualitative aspect. The research has been done in one of the secondary schools in the center of Kastamonu, in the classes 5/A and 5/ D in 2014-2015 Academic Year. The class 5/A has become experimental group for which education based on the activities including local history elements has been implemented and the class 5 /D has become control group for which education based on classroom activities and not including local history elements has been implemented. “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı (The Unit of Adım Adım Türkiye Change and Continuity Measuring Instrument) and “Öğrenci Görüşme Formu” (Students Interview Form) have been used for this research. SPSS (Statistical Packet for the Social Sciences) has been used to analyze the data. T-test has been used for unrelated samples and ANOVA (repeated measures) has been used for repetitive measurement to analyze quantitative data. Descriptive analysis is also used for qualitative measurement.

A meaningful difference has been reached at the end of the research between the experimental group for which education based on activities including local history elements has been implemented and control group for which education based on classroom activities has been implemented in favours of experimental group in terms of change and continuity perception skills. According to this, the research concludes that local history practices have a positive influence over students’ change and continuity perception skills. The students’ opinions also support this result.

Key words: Social Studies, local history, change and continuity perception skills

2016,184 sayfa
Bilim Kodu:6041

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖNSÖZ	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
1.GİRİŞ	1
1.1.Problem Durumu	1
1.2. Araştırma Problemi	9
1.2.1. Araştırmanın Alt Problemleri	9
1.3. Araştırmanın Amacı	9
1.4.Araştırmanın Önemi	10
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	12
1.6. Araştırmanın Sayıltıları	12
1.7. Tanımlar	13
2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE	14
2.1. Sosyal Bilgiler ve Tarih Öğretimi	14
2.1.1. Sosyal Bilgiler Nedir?.....	14
2.1.2. Tarih Nedir?.....	17
2.1.3. Sosyal Bilgilerde Tarih Öğretimi.....	19
2.1.3.1.Okul dışı tarih öğretimi.....	22
2.2.Sosyal Bilgiler ve Tarih Öğretiminde Kullanılan Belli Başlı Yöntem ve Teknikler	24
2.2.1.Gezi Gözlem Yöntemi ve Müze ile Eğitim	26
2.2.2. Yerel Tarih.....	41
2.2.2.1.Yerel tarihin tanımı ve önemi	41
2.2.2.2.Yerel tarihin gelişimi	42
2.2.2.3.Yerel tarih kaynakları	44
2.2.2.4.Yerel tarih öğretiminin faydaları	46
2.2.2.5.Yerel tarihin sınırlılıkları	49
2.3. Sosyal Bilgiler Programında Beceriler.....	50
2.3.1. Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi	54
2.3.2. Beceri ve Kazanımlara Uygun Olarak Yararlanılacak Yerel Kaynaklar ..	58

2.4. Konu İle İlgili Araştırmalar	60
2.4.1. Yerli Yayın ve Araştırmalar	60
2.4.2. Yabancı Yayın ve Araştırmalar	64
3.YÖNTEM	66
3.1. Araştırmanın Modeli	66
3.2.Çalışma Grubu.....	67
3.3.Veritoplama Araçları.....	68
3.3.1. Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı.....	68
3.3.2. Görüşme Soruları	77
3.3.3. Verilerin Analizi	77
4.BULGULAR VE YORUMLAR	79
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	79
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	80
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	83
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	83
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	95
5.1. Nicel Verilerin Analizinden Elde Edilen Sonuçlar	95
5.2. Nitel Verilerin Analizinden Elde Edilen Sonuçlar	96
5.3. Tartışma.....	97
5.4. Öneriler.....	102
KAYNAKLAR	104
EKLER	114
EK 1: Belirtke Tablosu	114
EK 2: Ders Planları ve Etkinlikleri.....	115
EK 3: Ölçme ve Değerlendirmeler	141
EK 4: Öğrencilerin Çalışma Yapraklarından Örnekler	149
EK 5: Etkinliklere Ait Fotoğraflar.....	161
EK 6: Gezi Planı Örneği.....	174
EK 7: Veli izin Belgesi Örneği.....	176
EK 8: Çalışma İzni	177
EK 9: Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı	179
ÖZGEÇMİŞ	185

TABLOLAR LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 2.1. Beceri ve kazanımlara uygun olarak yararlanılabilecek yerel kaynaklar	58
Tablo 3.1. Araştırmanın modeli	66
Tablo 3.2. Çalışma grubu	67
Tablo 3.3. “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı”nda yer alan soruların kazanımlara ve değişim ve sürekliliği algılama becerisini oluşturan aşamalara göre dağılımı.....	69
Tablo 3.4. Madde analizinde tespit edilecek madde güçlük indeksi	70
Tablo 3.5. madde analizinde tespit edilecek madde ayırt edicilik indeksi	71
Tablo 3.6. “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” nda yer alan soruların madde analizi.....	71
Tablo 3.7. Madde analizi sonunda kalan sorular	74
Tablo 4.1. “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” öntest başarı puanlarının grup değişkenine göre t-testi sonuçları	79
Tablo 4.2. Öğrencilerin “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” başarı testinden aldıkları öntest-sontest ortalama puan ve standart sapma değerleri	80
Tablo 4.3. “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” öntest-sontest puanlarının ANOVA sonuçları	81
Tablo 4.4. “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” sontest başarı puanlarının grup değişkenine göre farklılığı İçin t-testi Sonuçları	83
Tablo 4.5. Öğrencilerin 1. soruya verdikleri cevapların betimsel analizi	85
Tablo 4.6. Öğrencilerin 2. soruya verdikleri cevapların betimsel analizi	87
Tablo 4.7. Öğrencilerin 3. soruya verdikleri cevapların betimsel analizi	90
Tablo 4.8. Öğrencilerin 4. soruya verdikleri cevapların betimsel analizi	93
Tablo 4.9. Çalışma sonunda öğrencilerin 4. soruya (Yerel tarihin üç kelimeyle ifadesi) verdikleri cevaplar	94
Grafik 4.1. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin değişim ve sürekliliği algılama beceri puanlarını gösteren diyagram	82

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

D: Deney Grubu

D_a: Maddeyi alt grupta doğru cevaplayanların sayısı

D_ü: Maddeyi üst grupta doğru cevaplayanların sayısı

f : Frekans

K: Kontrol Grubu

KO : Kareler Ortalaması

KR₂₀: Güvenirlilik katsayısı

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

N : Varyans Sayısı

p : Anlamlılık Değeri

P: Madde güçlük indeksi

R: Madde ayırt edicilik indeksi

S : Standart Sapma

Sd : Serbestlik Derecesi

X : Aritmetik Ortalama

Vb. : Ve benzeri

I.BÖLÜM

1.GİRİŞ

Bu bölümde, araştırmanın konusunu oluşturan problem durumu, problem cümlesi, araştırmanın amacı ve önemi belirtilmiş; sayıtlılara, sınırlılıklara, tanımlara yer verilmiştir.

1.1.Problem Durumu

Ülkemizde eğitim kurumlarının öncelikli amacı; görev ve sorumluluklarını bilen demokratik değerlerle donatılmış aktif, katılımcı iyi vatandaşlar yetiştirmektir. Çocuklarda bu amaçların ilkokulda ve ortaokulda kazandırıldığı derslerin başında hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersleri gelmektedir. Doğanay'ın yaptığı sosyal bilgiler tanımında da bu açıkça görülmektedir. "Sosyal bilgiler; insanla ilgili diğer bilimlerin içerik ve yöntemlerinden yararlanarak, insanın fiziksel ve sosyal çevresiyle etkileşimini zaman boyutu içinde disiplinler arası bir yaklaşımla ele alan ve küreselleşen bir dünyada yaşamla ilgili temel demokratik değerlerle donatılmış, düşünen ve becerili demokratik vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlayan bir çalışma alanıdır"(Doğanay,2004:17).Bu çalışma alanı içerisinde birçok disiplini barındırmaktadır. Bu disiplinlerden birisi de tarihtir. Köstüklü (1998:14)'e göre tarih, geçmişteki olayları yer, zaman ve faileri göstererek kaynaklara dayalı olarak sebep-sonuç ilişkisi içinde inceleyen bilim dalıdır. Tarih, geçmişi, bugünü ve geleceği kuşatan bir bilim olmasının yanında durağan olmayan, geçen zamanla birlikte akıp gitmeye devam eden bir süreçtir (Keçe, 2009:11). Öğrencilerin içinde yaşadığı toplumu ve kültürünü tanıması için bu süreci çok iyi anlaması gerekir. İnsanın sosyal çevresini zaman boyutu içinde ele alan sosyal bilgiler dersi de ilkokul ve ortaokulda öğrencilere içinde yaşadığı toplumu tanıtan ve o toplumun kültürünü kazandıran çok özel bir derstir. Bu ders sayesinde öğrenci geçmişi, bugün ve gelecekle ilişkilendirerek milli şuuruna sahip etkili birer vatandaş olacaktır (Keçe ve Merey, 2011:118).

Sosyal bilgileri oluşturan farklı disiplinlerin içinde de, tarihi ilgilendiren, tarihin kapsamı alanına giren birçok konu vardır. Yani sosyal bilgilerde hangi disiplinden bahsedilirse bahsedilsin; mutlaka tarih disiplini ile ilgili bir bağlantı bulunacaktır (Turan ve Ulusoy, 2010:53). Mademki sosyal bilgilerin tarihe bakan bir boyutu var o zaman öğrencilerin bu bağlantıları (geçmiş-bugün-gelecek) iyi kurması gerekir. Bunun için öğrencilerde tarihsel sorgulama becerisini geliştirmek gerekmektedir. Çünkü bu beceri öğrencilere, tarihsel olayların kronolojisini öğretmenin yanı sıra, öğrencilerin kanıt ve bilgileri kullanarak bu olayların niçin meydana geldiğini keşfetmelerini sağlayacaktır (Öztürk,2006).

Tarih konularının öğretimiyle ilgili ülkemizde ve dünyada birçok çalışma (Parmaksızoğlu,1984; Bilici, 1998;Safran, 1993; Tekeli, 2000; Vella ,2001;Yarema, 2002;Yıldız,2003;Arslan,2006;Ulusoy,2007;Köksal,2008;Akbaba,2008; Akmehmet, 2008; Acun,2011) yapılmıştır. Bu çalışmalarda tarih öğretimiyle ilgili eleştirilerin ortak noktası; tarihi olayların ve olguların katı bir biçimde kronolojik olarak öğretilmek istenmesi, ders kitaplarının sıkıcı ve hatalı olması, öğretmenin anlatmasına dayanan, araştırmaya ve düşünmeye sevk etmeyen, ezbere dayalı bir anlayışın hakim olmasıdır. Bu durum tarih eğitimcilerini yeni arayışlar içine sevk etmiş ve tarih nasıl öğretilmeli? Öğrencilere nasıl sevdirmeli? sorularına cevap aramaya itmiştir. Bu arayışlar öğretim programlarının değişmesine ve tarih öğretiminde yeni yaklaşımlar, yeni metot ve tekniklerin uygulanmasına yol açmıştır. Tüm bu gelişmeler öğrenci merkezli öğretimin önemini ortaya çıkarmıştır (Gökkaya ve Yeşilbursa,2009:484).

Nitekim ülkemizde, öğretim programları sosyal bilgileri de içine alacak şekilde 2004 tarihinden itibaren değiştirilmeye başlanmıştır. Özellikle teknolojik gelişmeler ve küresel sorunlara karşı alınacak ortak tavırların geliştirilmesi ve küreselleşme ile birlikte ulusların, kendi ulusal kültürlerinin zenginliğini ve insanlığın ortak mirasına katkılarını ortaya koyma düşüncesi sosyal bilgiler programlarının yeniden şekillenmesine yol açmıştır (Ata,2006:72). Ülkemizde 2004'te yapılandırmacı yaklaşıma dayalı olarak oluşturulan yeni sosyal bilgiler programı ile öğrenci merkezli, öğretmeden çok öğrenmeyi vurgulayan ve buna bağlı olarak kendi öğrenmesinin sorumluluğunu taşıyan öğrencilerin öğrenmeyi öğrendikleri,

etkinliklerle hem akranlarıyla hem de öğretmenleriyle etkileşen, öğretmenin rehberlik görevini üstlendiği bir süreç ortaya çıkmıştır (Dilaver ve Tay, 2008:108). Önceki programlardan farklı olarak bilgi kazandırmanın yanı sıra beceri ve değerleri de içerecek şekilde geliştirilen (Doğan,2008:92) yeni program, öğretmen ve ders kitabı merkezli ders işleme alışkanlığına son vermeye çalışmakta, onun yerine öğrenci merkezli etkinliklerle ders anlayışını sınıf ortamına taşımaktadır (Ata,2006: 79). Program öğrenciye; aktif olma, sorgulama, araştırma gibi beceri ve davranışları kazandırmayı amaçlarken, öğretmene; yönlendirici, keşfettirici, yol gösterici bir rol yüklemektedir (Ulusoy,2009:302).

Yeni sosyal bilgiler programı bilginin taşıdığı değeri ve bireyin var olan deneyimlerini dikkate alarak, yaşama etkin katılımını, doğru karar vermesini, sorun çözmesini destekleyici ve geliştirici bir yaklaşım doğrultusunda bilginin öğrencinin kendisi tarafından yapılandırılmasını önemseyen bir yaklaşım ile hazırlanmıştır. Bu yaklaşımla öğrenci merkezli, bilgi ve beceriyi dengeleyen, öğrencinin kendi yaşantılarını ve bireysel farklılıklarını dikkate alarak çevreyle etkileşimine olanak sağlayan yeni bir anlayış yaşama geçirilmeye çalışılmıştır (MEB,2005:50).Bu yaklaşım doğrultusunda Türkiye’de tarih öğretiminde de önemli değişimler ve gelişmeler yaşanmıştır. Bu değişimler doğrultusunda yeni tarih anlayışı kanıt temelli tarih öğretimi uygulamalarını gündeme getirmiştir (Doğan,2008:2). Nitekim yeni sosyal bilgiler öğretim programında da kanıt kullanma doğrudan verilecek becerilerden biri olarak belirtilmiştir. Dönem ve mekân açısından farklılık gösteren kanıtların kullanılmasının benzerlik ve farklılıkları belirleme ve değişim ve sürekliliği algılama noktasında önemli olduğu vurgulanmıştır. Programda ayrıca görsel kanıtların kullanılması gerektiği belirtilmiş, bu kanıtların yazılı belge, para, resim gibi birinci elden kaynaklar olması gerektiği vurgulanmıştır (Kabapınar,2012:243-244). Öğrencilerin birinci elden kaynaklarla yüzleştirilmesi ve kanıt temelli bir tarih öğretiminin gerçekleştirilmesi için yerel tarih uygulamalarından yararlanma zorunlu hale gelmiştir. Birinci elden kaynaklara ulaşmanın en önemli yolu yerel tarih unsurlarını kullanmaktır. Çünkü yerel tarih çalışmaları tarih dersinin işlenişini zenginleştirme ve tarih öğretiminin hedeflerini gerçekleştirme konusunda önemli katkılar sağlamaktadır. Yerel tarih aynı zamanda,

öğretimi sıkıcı olmaktan çıkarmakta, geçmişle gerçek iletişim sağlayabilen ve ders kitabını aşan bir niteliğe bürünmektedir (Akçalı ve Aslan,2013:144).

Program incelendiğinde yerel tarih öğretimi ile öğrencilere kazandırılması gereken kazanımlar arasında birtakım benzerliklerin olduğu görülmektedir. Bu benzerlik sosyal bilgiler 5. sınıf öğretim programında yer alan Adım Adım Türkiye Ünitesindeki kazanımlarda da açıkça görülmektedir. Bu kazanımlar şunlardır:

1. Çevresindeki ve ülkemizin çeşitli yerlerindeki doğal varlıklar ile tarihi mekânları, nesnelere ve yapıtları tanır.
2. Ülkemizin çeşitli yerlerindeki kültürel özelliklere örnekler verir.
3. Ülkemizin çeşitli yerleri ile kendi çevresinin kültürel özelliklerini benzerlikler ve farklılıklar açısından karşılaştırır.
4. Kültürel öğelerin, insanların bir arada yaşamasındaki önemini açıklar.
5. Kanıt kullanarak Atatürk inkılablarının öncesi ile sonrasındaki günlük yaşamı karşılaştırır (MEB,2005).

Sosyal bilgiler dersi 4.,5.,6.,7. sınıf öğretim programlarında çevredeki yerel tarih unsurlarının kullanılması gerektiğine bir çok kez vurgu yapılmaktadır. Örneğin Sosyal bilgiler 5. Sınıf sosyal bilgiler öğretim programında “ Bir Gezi Yapalım ,Tarihi mekân, müze ve anıtlara gezi yapılır. Örnek: Anıtkabir Gezisi., (1. kazanım)- “Yerel Tarih Çalışması” ,Çevredeki tarihi mekân, nesne ve yapıtlarla ilgili araştırma raporu hazırlanır., (1. ve 3. kazanım)” (İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 4-5. Sınıflar Öğretim Programı, 2005).Yine (Levstik ve Barton,2004,Stout, 2004;Tugay ,2004; Örtten ,2008; Özkan ,2009 ; Yıldırım ,2012; Oran, 2013;Çetin ve Metin ,2013;) tarafından yapılan araştırmalarda da sosyal bilgiler öğretiminin daha etkili olabilmesi için öğrenciye gördüğü, ulaşabildiği ve kanıta dayalı yerel tarih unsurlarının kullanıldığı öğretimin daha uygun olacağını göstermektedir. Çünkü yakından uzağa ilkesi doğrultusunda öğrenci kendi çevresindekilerle bağ kurarak verilecek olan kazanımı daha iyi öğrenmektedir. Dolayısıyla öğrenme ortamları

öğrencilerin görerek, yaşayarak öğrenmelerini desteklemelidir. Sosyal bilgiler öğretiminde bunun en kolay ve en etkili yolu yerel tarih unsurlarının derslerde sıklıkla kullanılmasıdır. Çünkü öğrenci yerel tarih unsurları sayesinde görerek yaşayarak öğrenme fırsatı elde eder. Çevresinin kültürel değerlerini tanır ve farkına varır. Bu unsurları inceleyerek geçmişten günümüze değişmeden gelen ve değişen yönlerini ve bunların sebep ve sonuçlarını birlikte kavrar. Böylece yerel tarih sayesinde öğrenci ezbercilikten kurtulur, araştırarak, görerek öğrenme fırsatını yakalar.

Öğrencilerde tarih bilinci kazandırmanın en iyi yolu onların geçmiş ile bugün arasında bir diyalog kurmalarını sağlamaktır. Bu diyalogun sağlanabilmesi için tarihi yerlerden yararlanılmalıdır. Çünkü tarihi mekânlar öğrencilerin doğrudan görebilecekleri, dokunabilecekleri ve hissedebilecekleri kadar somut ve gerçektir. Hiçbir kelimenin yapamayacağı kadar eğitim ve öğretimde etkilidir. Tarihi mekânlar geçmişin aynasıdır ve öğrencilerde tarih bilinci oluşturmada çok etkilidir. Tarihi yerler; geçmişin yaşayan şahitleri olarak günümüze kadar ulaşmıştır. Bu mekânlar tarihi olayları ve bu olayları etkileyen kişileri bize hatırlatarak tarihe yolculuk yapmamızı sağlar. Bu tarihi mekânlar geçmiş ile bağlantımızı kurarak, geçmişteki olayların neden ve nasıl olduğunu bize öğretir ve bu olayların sonuçlarını anlamamızı kolaylaştırır. Sosyal bilgiler öğretiminde tarihi mekânların kanıt olarak kullanılması çocuklarda üst düzey düşünme becerilerini harekete geçirir. Gerçek bir tarihi kanıtla yüzleşen çocuklar büyük bir çaba sarf etmeden öğretilen konuya dikkatleri çekilebilir. Tarihi mekânlar öğrencilere birçok beceriyi kazandırdığı için tarih, coğrafya ve sosyal bilgiler derslerinde müfredat programlarını gerçekleştirmeye yardımcı olur (Gökkaya ve Yeşilbursa,2009:484).

Yerel tarih okul ile günlük yaşamı bir araya getirir. Sınıfın dışında gerçekleştirilen yerel tarih etkinlikleri ile öğrenci okul dışında pek çok insanla temasa geçer ve bu etkinlikler sayesinde sınıf içinde kazanılması mümkün olmayan pek çok beceriyi kazanabilir. En önemlisi yerel tarih çalışmaları ile geçmiş günümüze taşınır (Demircioğlu,2014:123). Kabapınar (2012:287) yerel tarihin önemini şu şekilde vurgulamaktadır:

Yerel tarih sayesinde öğrenci ders kitabının oluşturduğu bir bilinç yerine, kendisini keşfettiği bir bilince doğru yönelecektir. Tarihsel beceriler açısından bakıldığında öğrenci tarihsel ile çağdaş olanın benzerlik ve farklılıklarını irdeleyerek değişimin ve gelişimin anlamına ilişkin çıkarımlarda bulunabilecektir.

Türkiye’de ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında yapılan birçok araştırmada (K. Spoehr ve W. Spoehr,1994; Güleç ve Alkış,2003;Stout,2004;Işık,2008;Örten,2008; Özkan,2009;Gökkaya ve Yeşilbursa, 2009; Safi,2010;Dikyol, İnce ve Usta ,2011; Yıldırım,2012;Akçalı ve Aslan,2013) öğretmenlerin müzeleri ve tarihi mekânları oldukça sınırlı kullandıkları buna karşın öğrencilerin, gezi-gözlem yöntemi ile desteklenen tarih öğretimini daha ilgi çekici buldukları sonucuna ulaşılmıştır. Gençlik ve Tarih Projesi (1995) bağlamında Avrupa çapında yapılan anketin bulgularına göre, Türkiye’de yaşayan gençlerin büyük bir kısmının "Tarihin nasıl sunulmasından hoşlanırsınız?" sorusuna müzeler ve tarihi yerlerle maddesini işaretlemesi de bu durumu desteklemektedir. Yerel tarih unsurlarının eğitim öğretimde kullanılması bu kadar önemli iken bu kaynaklardan yeterince yararlanılmaması tarih öğretimi için önemli bir eksikliktir. Bu eksikliğin nedenleri olarak; tarih müfredatının çok geniş zaman dilimini kapsamaması, öğretmenlerin programı yetiştirememeye kaygıları, etkinlik hazırlamanın zaman alması gibi nedenler gösterilmektedir (Demircioğlu,2014:123).

Öğrencilerin yerel tarih unsurları ile yüz yüze gelecekleri yerler başında müzeler gelmektedir. Sosyal bilgiler öğretiminde bir öğrenme kaynağı ve ortamı olarak müzelerin ayrı bir yeri vardır. Müzeler insanların geçmişten günümüze birikimlerini yansıtan ama ana parçaların eksik olduğu yap-bozlara benzemektedir (Turan ve Ulusoy,2010). Sosyal bilgiler programında bu özel mekânların öneminin altı çizilmiş ve öğretmenlerin bu mekânların kullanması istenmiştir. Örneğin sosyal bilgiler 5. sınıf öğretim programı incelendiğinde tarih konularının öğretiminde müzelerin kullanılması gerektiği belirtilmektedir. “Açıklama: Çevresindeki ve ülkemizin çeşitli yerlerindeki doğal varlıklar ile tarihi mekânlar, eski yerleşmeler, milli parklar, açık hava müzeleri (Truva, Kapadokya, Çanakkale, Nemrut vb.) ile arkeoloji, etnografya ve il müzelerinde inceleme gezileri yapılabilir.” (İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 4-5. Sınıflar Öğretim Programı, 2005). Bununla birlikte, tarih öğretmeni, okul-müze

işbirliğini gerektiren bu etkinlikleri gerçekleştirmekten uzak tutan birçok neden (Çulha,2006; Özkan,2009; Yıldırım,2012 ve Kısa,2012) tarafından yapılan araştırmalarda müzenin uzaklığı, mali kaynakların yetersizliği, ulaşım güçlükleri, öğrencilerin ekonomik yetersizlikleri olarak belirtilmektedir. Okulun bulunduğu çevre, tarih öğretim programları, kalabalık sınıflar ve pahalı hayat koşulları tarih öğretmenlerini bu tür geziler düzenlemekten alıkoymaktadır. Bununla birlikte en önemli nedeni ise Türkiye'de tarihçilik mesleğinin gelişimi ve tarih öğretmen adaylarının yetiştirilme tarzı olarak göze çarpmaktadır (Ata,2002:217).

Tarih konularını okuturken öğretmenlerin rastladıkları en büyük güçlük, bundan çok uzun zaman önce yaşanmış olayları öğrencinin gözünün önünde canlandırmaktır. İşte tarihi anıtlar ve eski eserler geçmişte yaşanmış olan olayları öğrencinin gözünün önünde canlandırmak ve onların hayal gücünü geliştirmek için kullanabileceğimiz çok önemli öğrenme ortamlarıdır. Eğitimcilerin derslerinde en fazla zorlandıkları durum öğrencilerin ilgi ve dikkatlerini ders boyunca canlı tutmaktır. Yerel tarih uygulamaları ile bu kolayca sağlanabilir. Çünkü tarihi yerler eğitimcilerin öğrencilerine ulaştıkları, aralarındaki sınırları ortadan kaldıran, birbirlerini önemsedikleri çok özel alanlardır. Geçmişin gerçek kalıntıları olarak tarihi yerler, hem geçmişle duygusal bağlantı kurar, merak uyandırır, heyecanlandırır, zihnimizde kapılar aralar, soruşturmaya sevk eder, hem de tarihteki olayları ve insanları anlamayı sağlar. Yerel tarihin en önemli avantajı ise bu unsurları yaşadığımız her yerde bulabilmemizdir (Yeşilbursa,2008:211).

Sosyal bilgiler öğretiminin genel amaçları incelendiğinde, sosyal bilgiler dersinin bilgi, beceri ve tutum kazandırması gereken temel bir ders olduğu görülür. Buna karşın Safi (2010) ve Mutluer (2013) tarafından yapılan çalışmada da görüldüğü gibi, ülkemizde bazı eğitim kurumlarında sosyal bilgiler derslerinin hala ağırlıklı olarak bilgi temelli öğretilmektedir. Günümüzde ise bilgiye bakış değişmiştir. Bilgi olguları, kavramları, ilkeleri ve süreçleri ezberlemek olarak görülmemektedir. Bilgiyi kullanma, bilgi edinmeden daha fazla vurgulanmaktadır (Mutluer,2013:355).

Çeşitli ve karmaşık olaylarla karşı karşıya kalan insanların toplumsal hayata uyum sağlayabilmeleri için sahip oldukları bilgiyi beceriye dönüştürmeleri gerekmektedir.

Nitekim sosyal bilgiler öğretim programı da öğrencilere sosyal katılım, eleştirel düşünme, iletişim, araştırma, karar verme, gözlem, değişim ve sürekliliği algılama, mekânı algılama, zaman ve kronolojiyi algılama ve tarihsel empati gibi becerileri kazandırmayı amaçlamaktadır(Oran,2013:8).Dolayısıyla sosyal bilgiler öğretim programında yer alan beceriler öğrencilere kazandırıldığında aslında o öğrencilerin toplumsal hayata uyum sağlamaları da kolaylaşacaktır. Öğrencilerin toplumsal yaşama uyumunu sağlamak için öncelikle onlara içinde yaşadıkları toplumu tanıtmak gerekecektir. Bunun için öğrencilere o toplumun kültürünü ve tarihini öğretmeliyiz. Kültür ve tarih geçmişin ortaya çıkardığı, günümüzü etkileyen ve şekillendiren iki önemli kavramdır. Bu iki kavramın öğretilmesi için sosyal bilgiler dersine özgü becerilerden biri olan değişim ve sürekliliği algılama becerisi öğrencilere kazandırılmalıdır. Çünkü tarih ve kültürü anlamak için sosyal olayların, insanların, nesnelerin ve mekânların geçmişten günümüze nasıl bir değişme ve gelişme gösterdiğinin anlaşılması gerekmektedir.

2005 yılından itibaren yürürlükte olan Sosyal Bilgiler Programı'nda yer alan dokuz öğrenme alanından biri "Zaman, Süreklilik ve Değişim" dir. Bu programda yer alan temel becerilerden biri de "Değişim ve sürekliliği algılama becerisi" dir. Hem öğrenme alanı olarak hem de beceri olarak "değişim ve süreklilik" vurgusu dikkatten kaçmamaktadır. Öğrenciler sadece zamanın nasıl ölçüldüğünü değil, aynı zamanda, zamanın nasıl geçtiğini, değişimin nasıl meydana geldiğini, değişimin sebeplerini ve sonuçlarını da anlamaya ihtiyaç duyarlar (Özen ve Sağlam,2010:3). Geçmişten günümüze yaşama ait bazı unsurlar değişim gösterirken bazıları günümüze kadar gelmektedir. Bu bağlamda tarih öğretiminde zaman içindeki nelerin değiştiği, nelerin günümüze kadar devam ettiği öğrencilere gösterilmelidir. Sosyal Bilgiler dersine özgü becerilerden biri olan değişim ve sürekliliği algılama becerisi yerel tarih unsurları sayesinde daha iyi kazandırılabilir. Yerel tarih ile öğretilen bilgiler sonucunda öğrenciler edindikleri bilgileri tarihi anlama ve algılamada bir vasıta olarak kullanabilecektir. Ayrıca olay ve olguların değişen ve değişmeden günümüze kadar gelen yönlerini görerek öğrenme fırsatı elde edecekler ve bu değişimin ve sürekliliğin neden ve sonuçlarını değerlendirme fırsatı bulacaklardır.

1.2. Araştırma Problemi

Sosyal Bilgiler öğretiminde yerel tarih kullanımının değişim ve sürekliliği algılama becerisi üzerinde bir etkisi var mıdır?

1.2.1. Araştırmanın Alt Problemleri

1.Araştırmaya katılan öğrencilerin “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” ön test puanları grup (deney ve kontrol) değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

2. Araştırmaya katılan deney ve kontrol gurubu öğrencilerinin “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” puanları gruplara (deney ve kontrol), ölçümlere (öntest-sontest) ve bunların ortak etkisine göre farklılaşmakta mıdır?

3.Araştırmaya katılan öğrencilerin “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” son test puanları grup (deney ve kontrol) değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

4.Yerel tarih uygulamalarına yönelik öğrenci düşünceleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Amacı

Sosyal Bilgiler öğretim programı incelendiğinde birçok ünite ve kazanımda yerel tarih unsurlarının kullanılması gerekliliği belirtilmektedir. Ayrıca programda yer alan becerilerin öğretilmesinde; yakından-uzağa, somuttan-soyuta, basitten-karmaşığa, bilinenden-bilinmeyene gibi ilkelerin kullanılmasının da önemi vurgulanmaktadır. Dolayısıyla sosyal bilgiler programında değişim ve sürekliliği algılama becerisinin sadece sınıf içi etkinliklerle kazandırılması zor görülmektedir. Bu becerinin kazandırılması için kazanımda yer alan nesnelere öğrencilerin karşı karşıya getirilmesi gerekmektedir. Bu ise yerel tarih uygulamaları ile mümkündür. İşte bu çalışma da sosyal bilgiler programında yer alan değişim ve sürekliliği algılama

becerisinin yerel tarih unsurlarıyla daha etkili bir şekilde kazandırılabilceğini göstermeyi amaçlamaktadır.

1.4.Araştırmanın Önemi

Sosyal bilgiler öğretim programında beceri öğrencilerde, öğrenme süreci içerisinde kazanılması, geliştirilmesi ve yaşama aktarılması tasarlanan kabiliyetler olarak tanımlanmaktadır. Sosyal bilgiler öğretim programı, ilköğretim 4-7. sınıf düzeyinde diğer derslerle birlikte ilk dokuz beceriyi kazandırmanın yanında, kendine özgü altı beceriyi kazandırmayı da amaçlamaktadır. Kendine özgü bu altı beceri, gözlem , mekânı algılama, zaman ve kronolojiyi algılama ,değişim ve sürekliliği algılama, sosyal katılım ve empati becerileridir. Bu becerilere doğrudan verilecek beceri olarak programda yer verilmektedir. Bu becerilerden biri de değişim ve sürekliliği algılama becerisidir. Bu beceride kazandırılması gerekenler;

1.Benzerlik ve farklılıkları bulma

2.Zamanla oluşan süreklilik ve değişimi algılama

3.Tarihsel olguları ve yorumları ayırt etme

4.Geçmişteki problemlerin neden- sonuç ilişkisini tanıma

5.Tarihsel problemin çözümüne alternatif çözümler bulma şeklinde programda verilmiştir.

Görüldüğü gibi değişim ve sürekliliği algılama becerisi üst düzey bilişsel becerileri kazandırmayı amaçlamaktadır. Bu yüzden sadece sınıf içi etkinlikler ile bu becerinin kazandırılması zordur. Nitekim Çelikkaya (2010)'nun "Sosyal bilgiler dersinin değişim ve sürekliliği algılama becerilerini kazandırma düzeyi" ne ilişkin öğretmenlerle yaptığı araştırmasında öğretmenlerin değişim ve sürekliliği algılama becerilerini "kısmen" kazandırdığı sonucuna ulaşması, yine Mutluer (2013)'ün araştırmasında beceri ve beceri öğretimi hakkında öğretmenlerin yeterli bilgi sahibi olmadığı sonucuna ulaşması bunu desteklemektedir. Ayrıca Tangülü, Tosun ve

Topkaya (2015) tarafından Ortaokul 7. Sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler değişim ve sürekliliği algılama becerisi düzeylerinin incelenmesi adlı çalışmada öğrencilerin orta düzeyde başarılı oldukları tespit edilmiştir. Özen ve Sağlam (2010) 7. sınıf öğrencileri ile yaptıkları çalışmada öğrencilerin değişim ve sürekliliği algılama düzeylerini tespit etmeye çalışmış ve araştırma sonucunda, araştırmaya katılan öğrencilerinin büyük çoğunluğunun değişim ve sürekliliği algılama becerileri açısından oldukça başarılı olduklarını tespit etmiştir. Ayrıca araştırma sonucunda bu becerinin kazandırılabilmesi için mutlaka etkinliklere yer verilmesi gerektiği önerilmiştir.

Sosyal bilgiler öğretiminin genel amaçlarına bakıldığında “Farklı dönem ve mekânlara ait tarihsel kanıtları sorgulayarak insanlar, nesnelere, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirler, değişim ve sürekliliği algılar” amacı yerel tarih uygulamaları ve bu uygulamalar sırasında öğrencilerin karşılaşacakları kanıtlarla daha etkili ve kolay gerçekleştirilebilir. Çünkü tarihi mekânlar öğrencilerin doğrudan görebilecekleri, dokunabilecekleri ve hissedebilecekleri kadar somut ve gerçektir. Hiçbir kelimenin yapamayacağı kadar eğitim ve öğretimde etkilidir. Tarihi mekânlar geçmişin aynasıdır ve öğrencilerde tarih bilinci oluşturmada çok etkilidir. Bu mekânlar geçmiş ile bağlantımızı kurarak, geçmişteki olayların neden ve nasıl olduğunu bize öğretir ve bu olayların sonuçlarını anlamamızı kolaylaştırır. Gerçek bir tarihi kanıtla yüzleşen çocuklar büyük bir çaba sarf etmeden öğretilen konuya dikkatleri çekilebilir. (Ata, 2002; Tugay ,2004; Doğan ,2008;Örten ,2008; Işık ,2008; Yeşilbursa ,2009; Dikyol, İnce ve Usta ,2011; Şahin ,2011; Yıldırım ,2012; Gökkaya ve Kısa,2012; Akçalı ve Aslan ,2013 ve Oran ;2013)’ün yaptıkları çalışmalarda da kanıt temelli ve yerel tarihe dayalı etkinliklerin kullanıldığında başarının arttığı görülmektedir. Ayrıca Çetin ve Metin (2013) yaptığı çalışmada beceri ve değerlerin mekânlar sayesinde kavratılabileceğini vurgulamaktadır.

İşte bu çalışmayı önemli kılan sosyal bilgiler öğretim programında yer alan ve sosyal bilgiler dersine özgü becerilerden birisi olan “değişim ve sürekliliği algılama becerisinin” tarihsel kanıtlar açısından çok zengin imkânlar sunan mekânlarda kültürel unsurlar ile birlikte yapılacak olan yerel tarih uygulamaları ile daha kolay ve daha etkili bir şekilde kazandırılabilmesini ortaya koymasındır.

Bunu yaparken yakından uzağa ilkesi ile en yakındaki kanıtların yani yerel tarih unsurlarının planlama yapılarak rahatça kullanılabileceğini, yerel tarihin sadece tarihsel mekânların olmadığı, kültürel unsurların da bunun içine katılarak sosyal bilgilerde diğer yöntemlerle birlikte ders içinde yapılacak etkinliklerde kullanılabileceğini göstermenin sosyal bilgiler öğretimine önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu araştırma sonucunda elde edilecek verilerin, sosyal bilgiler ve tarih öğretimi alanında çalışanlara, öğretmenlere ve programcılara faydalı olacağı kanaatindeyiz.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

- 1.Araştırma,Kastamonu ili Merkez ilçesindeki bir ortaokuldaki 5.sınıf öğrencilerinden oluşan 2 şube ile,
2. Araştırmanın yapıldığı 2014-2015 öğretim yılı ile,
3. Sosyal bilgiler 5 dersi “Adım Adım Türkiye” ünitesi ile,
- 4.Öğrencilere uygulanacak ölçme aracı sonuçları ve mülakat sonuçlarından elde edilecek veriler ile sınırlıdır.

1.6. Araştırmanın Sayıtları

1. Öğrencilerin “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” ile mülakat sorularına içten ve gerçek görüşleri doğrultusunda cevap verdikleri kabul edilmiştir.
2. Araştırma için göz önünde bulundurulmuş ortaokul 5. sınıf öğrencileri üzerinde deney koşulları dışındaki etkilerin aynı olduğu ve önemli bir etkilenmenin olmadığı varsayılmıştır.

1.7. Tanımlar

Sosyal bilgiler: bireyin toplumsal var oluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fizikî çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir (MEB,2005:26).

Beceri: Öğrencilerde, öğrenme süreci içerisinde kazanılması, geliştirilmesi ve yaşama aktarılması tasarlanan kabiliyetlerdir şeklinde tanımlanmıştır. (MEB, 2005:45).

Değişim ve Süreklilik: Değişim, oluş, büyüme gibi kavramlar hareket içerdiklerinden dolayı zamanla içten bir bağ kurmaktadır. Nesnelerin ve öznelere yapıları gereği ortaya koydukları farklılaşmalara değişim denir. Her farklılaşma süreç içinde gerçekleşir. Farklılaşmaların bütünü ve sürelerin toplamı, nesnedeki değişimin bütünlüğünü ve zamanını verir. Süreklilik ise, kesintisiz devam eden eylemler, olaylar ve hareketleri ifade etmek için kullanılır. (Bıçak,2004'den aktaran Özen ve Sağlam,2010:3).

Yerel Tarih: En genel ifadeyle yerel tarih, bir yörenin kendine özgü nitelikleridir. Bir yörenin geçmişten günümüze tarihi gelişimi ve bu gelişimin sonucu o yörede oluşan tarihi izleridir (Işık,2011:291).

II. BÖLÜM

2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Sosyal Bilgiler ve Tarih Öğretimi

Farklı sosyal bilim disiplinlerine ait bilgilerin bir ders içeriği haline getirilmesinden oluşan sosyal bilgiler öğretim programı, insanın sosyal ve fizikî çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle yapılandırılmış bir ilköğretim dersidir (MEB,2005:2).Bir ünite de tarih, bir ünite de coğrafya konularının işlendiği tek disiplinli programlama deseninin izlerinin görüldüğü 1998 sosyal bilgiler öğretim programındaki üniteler, konu alanı yaklaşımına göre tasarlanmıştır. Bu anlayış yerini 2005 yılında sosyal bilgiler ünitelerinin disiplinler arası yaklaşımla yapılandırıldığı öğretim programına bırakmıştır. Ancak bu disiplinler arasında kronolojik bir ardıllık gerektiren tarih konularının diğer disiplinlerle kaynaştırılması zor görülmektedir. Bu nedenle bazı eğitim bilimciler tarihi, sosyal bilgiler öğretim programının bel kemiği olarak kabul edip, tarih üstüne diğer çekirdek disiplinleri ekledikleri tarih ağırlıklı sosyal bilgiler program tasarımlarını ortaya çıkarmışlardır(Ata,2009:24-30).Bu anlayış çerçevesinde sosyal bilgiler öğretim programını oluşturan sosyal bilim disiplinleri içinde tarihin daha özel bir konuma sahip olduğu düşünülmektedir (Keçe,2013:344).Buradan hareketle sosyal bilgilerde tarih öğretimine geçmeden önce sosyal bilgileri tanımlamak gerekir.

2.1.1. Sosyal Bilgiler Nedir?

Sosyal bilgiler teriminin kısa ve herkes tarafından kabul edilebilir bir tanımını yapmak oldukça güçtür. Çünkü sosyal bilgiler sosyal bilimlerin içinde yer alan farklı tanımlara sahip birçok disiplinden oluşmaktadır (Öztürk, Keskin ve Otluoğlu 2012:1).Uzun yıllar boyunca “Sosyal bilgiler nedir?” sorusunun ortak bir cevabı verilememiştir. Literatürde çok sayıda sosyal bilgiler tanımı yer almaktadır. Bu tanımların bazılarını aşağıda yer verilmiştir.

“Sosyal bilgiler; sosyal ve insanla ilgili diğer bilimlerin içerik ve yöntemlerinden yararlanarak, insanın fiziksel ve sosyal çevresiyle etkileşimini zaman boyutu içinde disiplinler arası bir yaklaşımla ele alan ve küreselleşen bir dünyada yaşamla ilgili temel demokratik değerlerle donatılmış, düşünen ve becerili demokratik vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlayan bir çalışma alanıdır.” (Doğanay, 2004: 17).

“İlköğretim okullarında iyi ve sorumlu vatandaş yetiştirmek amacıyla sosyal bilgiler disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayalı olarak öğrencileri toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri ve tutum değerlerinin kazandırıldığı bir çalışma alanıdır.” (Erden, tarihsiz).

Yukarıda verilen iki tanımda da sosyal bilgilerin etkili ve demokratik vatandaş yetiştirme boyutu ön plana çıkarılmıştır.

Barth ve Demirtaş, (1997) ise sosyal bilgileri içeriğini tarih, coğrafya ve vatandaşlık bilgisi konularını ilişkilendirerek oluşturan ve yaşam boyu sürecek vatandaşlık becerileri kazandıran bir çalışma alanı olarak tanımlamışlardır.

Öztürk (2006)'ya göre sosyal bilgiler hemen her bakımdan değişen dünya koşullarında bilgiye dayalı karar alıp problem çözebilen etkin vatandaşlar yetiştirmek amacıyla, sosyal ve beşeri bilimlerden aldığı bilgi ve yöntemleri kaynaştırarak kullanan bir öğretim programıdır.

Sosyal bilgiler ile ilgili en kapsamlı tanım ise 2005 yılında sosyal bilgiler programını hazırlayan komisyonca yapılmıştır. Bu tanıma göre sosyal bilgiler, bireyin toplumsal var oluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fizikî çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir (MEB,2005).

Sosyal bilgiler ile ilgili yapılan tanımların sosyal bilgiler alanının ve dersinin özelliklerini yansıttığı görülmektedir. Buradan hareketle sosyal bilgiler tanımlarında geçen ifadeleri şu şekilde maddeleştirebiliriz (Tay,2010 ve Safran,2014).

1.Etkili vatandaş yetiştirme (2005 sosyal bilgiler programının temel yaklaşımına bakıldığında “bilgiyi üretmek ve kullanmak için gerekli beceri, kavram ve değerlerle öğrenciyi donanımlı etkin bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı yetiştirmek” olduğu görülür.) (Ata,2007’den aktaran Tay,2010:11).

2.Yöntem (Etkili vatandaş yetiştirmek için gerekli olan bilgilerin kanıtlanmış bilimsel bilgiler olması gerektiği ifade edilmiştir. Bu nedenle de sosyal bilgilerin yönteminin bilimsel yöntem olması gerekmektedir.) (Tay,2010:13).

3.Kültürleme (Toplumlar bir taraftan gençliğini topluma uyum sağlaması için çaba gösterirken diğer taraftan da değerlerini yaşatacak bireyler yetiştirmeye çalışır. Toplumsal değerlerin yaşatılması iki türlü olur. Birincisi, köklerine sıkı sıkıya bağlı kalınarak kültürün aktarılması ve yaşatılması, ikincisi ise özüne dokunmadan fakat çağa uyum sağlayarak kültürün geliştirilmesidir. Öğretim programları içerisinde bu yükü sosyal bilgilerin çektiği görülür.) (Safran,2014:6).

4.Zaman “Geçmiş, bugün ve gelecek” (Etkili vatandaşın önemli özelliklerinden birisi de yaşadığı toplumun kültürünü bilmesi ve onu yaşatma arzusunda olmasıdır. Kültür geçmişle ilgili olduğu için bireylere kültürü kandırmanın ilk yolu geçmişi öğrenmelerini sağlamaktır. Çünkü birey geçmişini öğrenirken, geçmişte yaşanmış olayları ve bu olaylardan çıkarılacak dersleri, insanların geçmiş zamanda ortaya koyduğu eserleri, doğal ve yapılandırılmış çevredeki bireyin ve insan gruplarının davranışlarını ve beşeri faaliyetlerin dünya üzerindeki dağılımını öğrenir. Kültürün kazanımı ve hayata aktarımı bugüne yöneliktir. Kültürlenen birey sahip olduğu değerleri gelecek nesillere aktarma görev ve sorumluluğundadır. Kısacası, birey kültürünü geçmişle öğrenir , bugün yaşar ve yarına aktarır) (Safran,2014:7).

Yukarıda saydığımız bu özelliklerin çocuğa kazandırılmasında sosyal bilgiler disiplinlerinden birisi olan tarih öğretiminin ayrı bir yeri ve önemi vardır. Sosyal bilgilerde tarih öğretiminin yeri ve önemini açıklayabilmek için ilk önce tarihin ne olduğunu bilmek gerekir.

2.1.2. Tarih Nedir?

Geçmişten günümüze insanlığın yaşantısını, deneyimlerini incelemeye çalışan tarihin ne olduğu konusunda tarihçiler tarafından çeşitli tanımlar yapılmıştır (Turan ve Ulusoy,2010:45). Bu tanımlardan bazıları şunlardır:

“Tarih herhangi bir coğrafyanın geçmişinden bugüne kadar doğrudan doğruya kendi inanç, adet, dil, yönetim, kültür, kuvvet, ilim, hukuk ve din kurallarının çerçevesinde yaşadığı bir olgular bütünüdür.” (Ortaylı,2011).

Köstüklü (1998:14), tarihi “Geçmişteki olayları yer, zaman ve faileri göstererek kaynaklara dayalı olarak sebep-sonuç ilişkisi içinde inceleyen bilim dalıdır.” şeklinde tanımlamakta ve bu tanımın anahtar kavramlarının “geçmiş, yer, zaman ve failer, kaynak ve sebep-sonuç” olduğunu belirtmektedir.

Carr (2008:35) “Tarih nedir?” sorusuna “Tarihçi ile olguları arasında kesintisiz bir karşılıklı etkileşim süreci, bugün ile geçmiş arasında bitmez bir diyalog.” cevabını vermiştir.

“Tarih, geçmişte yaşamış insan topluluklarının siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel faaliyetlerini yer ve zaman göstererek, sebep sonuç ilişkisi içinde belgelere dayanarak, objektif olarak inceleyen sosyal bir bilim dalıdır” (Tahancı, 2002:2).

“Tarih geçmiş ya da geçmişin aynası değildir. Tarih geçmişi inceleyen bir çalışma disiplindir. Dolayısıyla geçmişin hiçbir suretle kendisi değildir. Tarih ,zaman ve boşlukta geçmişe yapılan bir seyahat, geçmişten gelen deneyimleri yansıtmaya gücüne sahip bir disiplindir.” (Dilek, 2002: 5)

“Tarih, insanlarla ilgili bir olgu ve süreçtir. Geçmiş, bugünü ve geleceği kuşatan bir bilim olmasının yanında durağan olmayan, geçen zamanla birlikte akıp gitmeye devam eden bir süreçtir.” (Keçe,2009:11).

Başka bir tanımda ise tarih; “Niceliksel zaman açısından geçmişte olup bitenleri, toplumların geçirdikleri dönemleri yer ve zaman belirterek anlatan, geçmişte yaşanan olaylar arasında nedensel ilişkiler kurmaya çalışarak bu ilişkileri belge ve kalıntılara dayandırarak sistematik olarak incelemeyi konu edinen bir disiplindir.” (Demir ve Acar,1997:215).

“Tarih değişimin bilimidir. O geçmişten günümüze yaşanan olaylar arasındaki farklılık ve benzerlikleri incelerken, olaylarla insanlar arasındaki ilişkileri, insanların olaylar karşısında gösterdiği tepkileri ve bu tepkilerdeki değişimi, bireysel, toplumsal ve küresel değişimi, değişimdeki sürekliliği değişimde yaşanan sebep sonuç ilişkilerini konu alanı olarak seçer.” (Bnaks,1973’den aktaran Dilek,2002:18).

“Tarih, yaşam koşullarını ele alan, bu koşulları ortaya çıkaran olguları keşfetmeye çalışan, gelişim ve çöküş denilen değişimleri ortaya koyan bir uğraş alanıdır. Tarih geçmişin değil, geçmişten arta kalmış, günümüze ulaşmış izlerin irdelenmesidir.” (Özbaran,2005:12)

Görüldüğü gibi bir bilim dalı olan “tarih” in çeşitli tanımları yapılmıştır. Bu tanımlardan şu sonuçlar çıkarılabilir:

-Tarih bir coğrafyanın kendine ait olgularıdır.

-Tarih olayları sebep-sonuç ilişkisi çerçevesinde inceleyen bir bilim dalıdır.

-Tarih günümüzle geçmiş arasında bir köprü görevi yapar.

-Tarih değişimin ilmidir.

-Tarih devam eden bir süreçtir.

-Tarih geçmişe doğru yapılan bir seyahattir.

-Tarih objektif bir bilimdir.

-Tarih geçmişten günümüze ulaşan izleri sorgulayan bir bilim dalıdır.

2.1.3. Sosyal Bilgilerde Tarih Öğretimi

Sosyal bilgiler öğretimi programının vizyonu, 2005 programında “21. yüzyılın çağdaş, Atatürk ilke ve inkılâplarını benimsemiş, Türk Tarihini ve kültürünü kavramış, temel demokratik değerlerle donanmış ve insan haklarına saygılı, yaşadığı çevreye duyarlı, bilgiyi deneyimlerine göre yorumlayıp sosyal ve kültürel bağlam içinde oluşturan, kullanan ve düzenleyen (eleştiren düşünen, yaratıcı, doğru karar veren), sosyal katılım becerileri gelişmiş, sosyal bilimcilerin bilimsel bilgiyi üretirken kullandıkları yöntemleri kazanmış, sosyal yaşamda etkin, üretken, hak ve sorumluluklarını bilen, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını yetiştirmektir” olarak belirtilmektedir (MEB,2005:45). Görüldüğü gibi programın vizyonunda Türk tarihini ve kültürünü kavramış bireyler yetiştirmek amacından bahsedilmektedir. Bunun gerçekleşmesi içinde sosyal bilgilerde tarih öğretimine ihtiyaç vardır. “Çünkü birey kültürünü geçmişle öğrenir, bugün yaşar ve yarına aktarır.” (Safran,2014:7). Ayrıca sosyal bilgiler programının genel amaçlarına bakıldığında, "öğrencilere ulusal ve kültürel değerlerin yanı sıra, evrensel, demokratik ve çağdaş değerleri kazandırmayı amaçladığı" görülmektedir (Özdemir,2009:36). “Sosyal bilgiler öğretiminin temel amaçlarından birisi etkili vatandaş yetiştirmektir. Bu amaçla öğrencilere kazandırılacak tarih sevgisi ve bilinci sayesinde iyi bir tarih eğitimi verilirse öğrenciler iyi bir vatandaş olma yolunda sağlam bir adım atmış olacaktır.” (Ulusoy, 2009:307).

Toplumunu ilgilendiren her konuda “tarih” disiplini karşımıza çıkmaktadır.Sosyal bilgileri içine alan birçok disiplinin tarih ile bir bağlantısı vardır. Çünkü insanı ve toplumu ilgilendiren her olayın geçmiş, bugün ve gelecekle ilişkisi bulunmaktadır. Tarih bu ilişkiyi bilimsel olarak ortaya koyan disiplinin adıdır. Çünkü tarih sosyal bilimlerin temeli durumunda olan bir bilimdir. Bu sebeple bir milletin hayatında tarih öğretiminin önemi çok büyüktür. Tarih insanlara ve milletlere devamlılık, süreklilik

düşünce ve duygusu aşılacaktır. Bugün millet olarak sahip olduğumuz değerler bize atalarımızdan kalan miraslardır. Bu mirasın işlenip aktarılması bugünkü nesillerin görevidir. Bu görevin bilincinde olmakta tarih bilmekle mümkündür. Bu nedenle milletlerin hayatında tarih öğretiminin önemi çok büyüktür (Turan ve Ulusoy,2010:54).

Milletlerin hayatında önem arz eden tarih öğretimin amaçlarını (Demircioğlu, 2014:17-20) aşağıdaki kategorilerde toplamıştır:

1. Tarihsel bilgi, toplumsal değerler ve kültür aktarımı için tarih öğretimi,
2. Geçmiş ve bugünü anlamak için tarih öğretimi,
3. Mevcut ideolojik yapının benimsetilmesi ve kimlik gelişimi için tarih öğretimi,
4. Öğrencilere deneyim ve bilimsel düşünme becerilerini kazandırmak için tarih öğretimi,
5. Tarih ile ilgili temel kavramların öğretimi için tarih öğretimi,
6. Dil becerilerini ve boş zamanlarını değerlendirmek için tarih öğretimi

“Tarih niçin öğretilir?” sorusuna Nichol (1991) tarihin toplumsal kaynaşmayı sağladığını; öğrencileri iyi bir vatandaş, aynı zamanda milletin sadık taraftarları yaptığını; bireye yaşama uyum sağlamada yardımcı olduğunu; okul ahlâk katkısı ve dünya vatandaşlığı bilincine erişmeye yönelik öğretildiğini belirtir. Tarih öğretimine, bireye ulusal kimlik bilinci kazandırmada atfedilen görev, çağın gereklerine ve değişen koşulların etkisine bağlı olarak, bir üst amacında tanımlanmasını gündeme getirmiştir(Doğan,2008:24).Tarih konularının öğretimiyle ilgili son yıllarda ülkemizde ve dünyada birçok araştırma yapılmıştır (Parmaksızoğlu,1984; Safran,1993; Bilici,1998; Tekeli,2000; Vella,2001; Dilek,2002; Yarema,2002; Yıldız,2003; Arslan,2006; Ulusoy,2007;Köksal,2008;Akbaba,2008; Akmehmet,2008 ve Acun,2011).Bu araştırmalarda, tarih konularının öğretimiyle ilgili eleştirilerin ortak noktasını; kronoloji ve tarihsel olguların katı bir biçimde öğretilmek istenmesi,

ders kitaplarının sıkıcı ve hatalı olması, öğretmenin anlatmasına dayanan, araştırmaya ve düşünmeye sevk etmeyen, ezbere dayalı bir anlayışın hâkim olmasıdır. Bu durum eğitimcileri ve tarihçileri yeni arayışlar içine sevk etmiştir. “Tarih dersi konuları nasıl öğretilmeli?” ve “Öğrencilere nasıl sevdirmeli?” sorularına cevaplar aranmıştır. Tarih öğretiminde yeni yaklaşımlar, yeni metot ve teknikler uygulanmaya çalışılmıştır (Gökkaya ve Yeşilbursa,2009:484).

Öğrencilerde tarih bilincinin geliştirilmesi için, öğretmenin geçmişi aynen yansıtmak yerine bir tarihçi gibi geçmişteki olayları yorumlaması ve geçmiş ile bugün arasında diyalog kurması gerekir. Bu suretle öğrencilerde tarih bilinci geliştirilebilir. Tarih öğretimi, bireyi içinde yaşadığı sosyal hayat hakkında aydınlatmalı ve bireyin sosyal hayata uyumunu sağlamasına yardımcı olmalıdır. Tarihin bu görevi yerine getirebilmesi için sadece eski olayları göstermesi yeterli değildir. Tarihin en büyük görevi, insanlığın geçirdiği değişim ve gelişimi göstererek “günümüzü” aydınlatması ve “geleceği” keşfe yol açmasıdır (Demir ve Acar,1997:215).

Tarih öğretimiyle ilgili olarak öğretmenler öğrencinin ilgi ve öğrenmesini canlı tutmanın yollarını aramaktadırlar. Sosyal bilgiler dersi tarih konularının öğretiminde, tarihsel bilgilerin öğrencilere aktarılması veya ezberletilmesi değil , tarihsel anlama ve düşünme becerilerinin geliştirilmesi hedeflenir (Yılmaz ve Şeker, 2011:22). Bu bakımdan sosyal bilgiler öğretim programının tarih öğretimi adına en önemli getirilerinden birisi, sınıflarda kaynak kullanımı ve kanıta dayalı etkinliklerdir. Bilindiği gibi yapılandırmacı yaklaşım, birincil ve ikincil kaynaklarla çalışma, kanıt sorgulama, tarihsel problem çözme, tarih disiplininin kabul edebileceği bir ürün ortaya koyma, işbirlikli öğrenme gibi ilkeler üzerinde temellenmiştir. Kanıt temelli tarih öğretimi yaklaşımında, bir tarihçi gibi düşünme ve çalışma becerileri önem kazanmıştır (Yapıcı, 2006). Programda, "öğrencilerin konuları kalıcı, aktif, yaparak ve yaşayarak öğrenmelerine yardımcı olmada birincil kaynakların kullanılması önemli yer tutmaktadır. Bu amaçla, öğrenme-öğretme sürecinde yazılı ve görsel materyaller, fotoğraflar, tarihi ve resmi belgeler, istatistikî bilgiler kullanılması gerektiği vurgulanmaktadır" (Özdemir, 2009:40). Aslında "sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin tarihsel bilgi kaynaklarını tanıyabilmesi, sorgulayabilmesi ve kaynakları

eleştirebilmesi günlük hayatta karşılaşacağı sorunlar için gerekli becerilerdendir" (Doğan, 2008:477).

Bu arayışlar sonucunda geçmişe tanıklık yapan tarihi mekânların önemi ortaya çıkmıştır. Boland (2002)'e göre, geçmişin gerçek kalıntıları olarak tarihi yerler, hem geçmişle duygusal bağlantı kurar, merak uyandırır, heyecanlandırır, zihnimizde kapılar aralar, soruşturmaya sevk eder hem de tarihteki olayları ve insanları anlamayı sağlar. Bunun en iyi tarafı bu yerleri yaşadığımız çevrede her yerde bulabilmemizdir (Yeşilbursa ve Gökaya,2009:485). Toplumlar, tarih olarak adlandırılan bir yeri ya da yapıyı geçmiş ve günümüz ile ilişkilendirirse ve anlamlı kılarsa o yapı ve yerler "Tarihi Mekân" özelliğini kazanır. Tarihi mekânlar, insan yaşamına dair olayların canlandırıldığı, öğrenci ve tarih arasında köprü görevi gören bir tiyatro sahnesi olarak nitelendirilebilir (Demir ve Acar,1997:215). Bu yerlerden okul dışı tarih öğretiminde yararlanabiliriz.

2.1.3.1. Okul dışı tarih öğretimi

Tarih öğretimi, sadece okullar ile sınırlı olmayıp okul dışı ortamlarda da devam eden bir etkinlik olarak görülmelidir (Kale,2011:199). Okul dışı öğretim, mekân olarak okul bahçesinde, okul civarında veya okulun dışında yapılan eğitimidir (Ford,1986'dan aktaran Şimşek ve Kaymakçı,2015:2). Okulun yakın veya uzak çevresinde bulunan tarihsel yapılar, antik kentler, müzeler gibi eğitim araçlarıyla desteklenen ve okul sınırları dışında öğrencileri kaynak kişilerle görüşürme öğretimine, okul dışı tarih öğretimi denilmektedir. Tarihsel çevrenin ve kaynak kişilerin sağladığı birinci elden, yazılı olmayan kanıtlarla öğrenciyi karşı karşıya getirmek okul dışı tarih öğretimini gerektirmektedir (Safran,2006:53).

Okul dışı öğretimin amacı, okul veya okul dışında öğretim programında yer alan kazanımlara uygun olarak, öğrencilerin yaş, ilgi, istek ve ihtiyaçları doğrultusunda kişisel gelişimlerini sağlamaktır (Binbaşıoğlu,2000). Okul dışı öğretimin eğitim-öğretimde kullanıldığı derslerden birisi de sosyal bilgilerdir (Şimşek ve Kaymakçı, 2015:6). Sosyal bilgilerde okul dışı öğretimin kullanılması dersin genel amaçlarının ve öğretim programlarında verilen kazanımların gerçekleştirilmesini sağlar.

Öğrencilerin sosyal bilgilerin günlük yaşamla ilişkili olduğunu görmelerini sağlayarak sınıfla gerçek yaşam arasında anlamlı bir köprü kurar (Alleman ve Brophy,1994'den aktaran Şimşek ve Kaymakçı,2015:7).

Tarih öğretiminde okul dışı öğrenme;

-Yerel, ulusal bir müzeyi ziyaret,

-Okul çevresinde yaşayanlarla sözlü bir çalışma projesi

-Yörenin, bölgenin ya da ülkenin tarihinde önemli bir rol oynamış kişi ya da topluluğa ait çevreden yararlanılarak yapılacak bir örnek olay incelemesi,

-Tarihsel öneme sahip yerleri ziyaret,

-Kardeş okul projeleri şeklinde yapılabilir (Stradling,2003:137).

Okul dışı öğretimde daha kolay yararlanılabilecek unsurlar yakın çevredeki tarihi yerlerdir. Çünkü tarihi yerleri kullanılarak yapılan öğretim herkesin yararınadır. Tarihi yerler eğitimcilerin çocuklara öğretmek ve onları heyecanlandırmak için ellerindeki en önemli materyallerden biridir. Tarihi yerler; tarihi, öğrenciler için canlandırır, tarihi şahısları tarih kitaplarının dışına çıkararak onlara insani boyut kazandırır ve geçmişi öğrencilerin gerçek hayat deneyimleriyle birleştirerek tarihe kişisel bir üslup katar. Onlar öğrencilere başka türlü asla göremeyeceği yerleri ziyaret etme olasılığı sağlar. Ülkemizdeki tarih öğretimi ve tarih dersi ile ilgili sıkıntılar ve eleştiriler göz önüne alındığında da tarihi yerlerle öğretimin ne kadar önemli olduğu ortaya çıkacaktır (Gökkaya ve Yeşilbursa,2009:488).

Safran (2006), okul dışı tarih öğretiminin yararlarını:

-Beceriler

-Kavramlar bilgisinin gelişmesi

-Kanıt değerlendirme

-Değişim ve sürekliliği algılama

-Tarihsel çevreyle empati, şeklinde ifade etmektedir.

Okul dışı tarih öğretiminin sağladığı kazanımların yanı sıra aşağıdaki zorlukları da içermektedir:

1.Dikkatli plânlama gerektirdiği için zaman alıcıdır.

2.Yüksek ulaşım ve barınma ücretlerinden ve sınıflardaki kalabalık öğrenci sayısından dolayı geziler yarım günlük ya da bir günlük düzenlenebilir.

3. Öğrencilerin ders programlarının aksamasına yol açabilir.

4.Açık havada hava durumu faktörü önemlidir. Alternatif plânlara göz önünde bulundurulmalıdır.

5.Öğrenciler, önceden bir hazırlık yapmadılarsa, deneyimleri sınırlı kalır (Safran, 2006:57-58).

Okul dışı öğrenme imkanları bakımından sosyal bilgiler öğretim programlarında ve ders kitaplarında yerel tarih, sözlü tarih, müze, tarihsel yer gezileri ve ev ödevleri yer almaktadır (Kabapınar,2014:43).

2.2.Sosyal Bilgiler ve Tarih Öğretiminde Kullanılan Belli Başlı Yöntem ve Teknikler

Öğretim yöntemleri, öğrenciyi hedefe ulaştırmak için izlenen yoldur. Yöntemle belli öğretme teknikleri ve araçları kullanarak, öğretmen ve öğrenci etkinliklerinin belli bir plana göre düzenlenmesi amaçlanır (Yel, Taşdemir ve Yıldırım 2014:62-63). Çünkü “Metodu olan topal, metotsuz koşandan daha çabuk ilerler.” (Francis Bacon’dan aktaran Yel, Taşdemir ve Yıldırım, 2014:42).

Öğretmenler, eğitim öğretim etkinliklerini planlarken ve uygularken birtakım yeterliliklere de sahip olmalıdırlar. Öğretmenler derslerini öğrencilerin etkili öğreneceği şekilde düzenlemelidir(Metin ve Oran,2014:205). Başarılı bir öğretmende bulunması gereken en önde gelen mesleki beceri ve niteliklerden birisi, farklı öğretim stratejileri, yöntem ve tekniklerini kullanabilme yeteneğidir (Demircioğlu,2014:88).

Yöntem seçimi öğrenci başarısını belirleyen en önemli etkenlerden birisidir. Öğretmen kullanacağı yöntemi belirlerken, sınıfının fiziki şartlarını, sınıf mevcudunu, kullanacağı araç ve gereçleri, anlatacağı konuyu özelliklerini, yöntemin maliyetini göz önünde bulundurmalıdır. Bununla birlikte yöntem seçiminde etkili olan bir diğer husus, seçilen yöntemin öğrenciyi ne kadar merkeze aldığı ve farklı zekâ gruplarındaki öğrencilere ne kadar hitap ettiği (Özkan, 2009:2).

Yeni eğitim sistemleri öğrenmenin merkezine öğrenciyi almakta öğretmeni öğrenmenin yol gösterici olarak göstermektedir. Bu nedenle öğrencinin öğrenme ortamına aktif katılımını sağlayan, öğretmeni rehber olarak gösteren birçok öğrenme ve öğretim stratejileri geliştirilmiştir (Yel, Taşdemir ve Yıldırım 2014:81).

Sosyal bilgiler dersi, çeşitli bilimlere ait içeriğin, ilköğretim düzeyindeki öğrencilerin yaş seviyelerine göre irca edilerek aktarılmasını sağlayan disiplinler arası bir ders özelliği göstermektedir. Bu özelliğinden dolayı barındırdığı çeşitli disiplinlerin ortaokul düzeyindeki öğrencilere aktarılmasında tek ve genel geçer bir öğretim yöntemi olmadığı için her disiplin dalı ve hatta her konu için zaman zaman farklı yöntemler uygulanması gerekebilmektedir. Bu bağlamda sosyal bilgiler, öğretiminde farklı yöntem ve tekniklerin kullanılmasını gerektirir. Ülkemiz zengin bir tarihi ve kültürel geçmişe sahiptir. Bu zenginlik eğitim ve öğretim sürecinde kullanılmadığı sürece yeterince bir anlam ifade etmeyecektir. Bu amaçla sahip olunan zenginliği anlamlı kılabilmek için tarihi alanlarımızın eğitim ve öğretim faaliyetlerinde aktif kullanılması gerekir (Avcı ve Öner,2015:111).

Sosyal bilgiler ve tarih derslerinde kullanılan belli başlı öğretim yöntem ve tekniklerini aşağıdaki gibi sıralayabiliriz:

1.Anlatım Yöntemi

2.Soru-cevap yöntemi

3.Gösterip Yaptırma Yöntemi

4.Örnek Olay Yöntemi

5.Grup Tartışması

6.Rol Oynama Yöntemi

7.Beyin Fırtınası

8.Kavram Haritası

9 .Drama

10.Sözlü Tarih

11. Gezi gözlem

12. Yerel Tarih (Yalın,1999;Ata,2006; Kabapınar,2007; Demirel ve Turan,2009; Kabapınar,2012; Öztürk ve diğerleri 2012 ve Demircioğlu,2014; Yel, Taşdemir ve Yıldırım,2014).

Sosyal bilgiler öğretiminde yer alan bu yöntemlerden gezi gözlem (müze ile eğitim) ve yerel tarih unsurlarından yararlanma okul dışı tarih öğretiminde en sık kullanılan yöntemlerden biridir.

2.2.1.Gezi Gözlem Yöntemi ve Müze ile Eğitim

Ocak (2008)'e göre gezi “öğretimin sınıf içinde, kapalı kapılar arkasında olmasına karşı çıkarak sınıf dışına taşınarak gerçek yaşama koşullarında yerinde gözlenmesi

amacıyla oluşturulmuş tekniktir". Bu tanımdan da anlaşılacağı gibi gezinin en önemli görevi öğretimi sınıf dışına taşımaktır (Altın ve Demirtaş,2012:513).

Sosyal bilgiler öğretiminde faydalı etkinliklerden birisi alan gezileridir. "Sosyal bilgiler konularının öğretiminde yeri geldiği zaman çevreden istifade edilmelidir." (Çetin ve Metin,2013:45). "Öğrencilerin tarihi mekân algılarını geliştirmek için kullanılabilir en etkin öğretim yöntemi gezi gözlem yöntemidir." (Öztürk, 2012:96). Gezi-gözlem konusunda yapılan araştırmalar, gezi-gözlem ile yapılan bir dersin unutulmadığını, ömür boyu hatırlandığını göstermiştir (Ata, 2002:271). Sosyal bilgiler dersinde, gezi-gözlem metodunun kullanılması öğrenciyi daha aktif hale getirecektir. Bu yöntemin öğrenciye birebir yaşantılar yoluyla öğrenme imkânı sağlaması, derslerdeki soyut bilgileri hayatın içinde somutlaştırması ve bunun da öğrenmeyi kolaylaştırması diğer yararları arasında sayılabilir. Gezi gözlem metodunun sosyal bilgiler dersinde kullanılmasının bir diğer özelliği de öğrencinin kazandığı bilginin kalıcılığını arttırmasıdır. Gezi gözlem metodu öğrenciye öğrenme ortamında tüm duyu organlarını kullanma imkanı vererek öğrenme fırsatı sağladığından ve öğrenciyi derse birebir kattığından dolayı sosyal bilgiler dersinde kalıcı öğrenmeler sağlamaktadır (Çetin ve Metin,2013:45). Sosyal bilgiler öğretim programı, öğrenci merkezli bir eğitim anlayışını benimsemektedir. Öğretmenlere bu program çerçevesinde düşen görev, liderlik rolü üstlenmeleridir. Sürekli sınıf içerisinde olan öğrenci, gezi ve ziyaretler sayesinde yeni yerler keşfedecek, ilgi alanları daha rahat meydana çıkacak ve hepsinden önemlisi zaman-mekân kavramlarını algılama becerisi gelişecektir (Çetin ve Metin,2013:45).

Yapılacak olan bu alan gezilerinin öğrenciye katkılarını; tarihsel bilgi, sınıfta öğretimi yapılamayan konuların öğretimi, empati ve genel faydalar şeklinde ana başlıklar altında toplayabiliriz (Demircioğlu,2005:98). Ayrıca yukarıda saydığımız faydaları yanında öğrencilerde:

-Gözlem, sınıflama, analiz değerlendirme yetenekleri,

-Tarihsel süreklilik ve değişim anlayışı,

-Çevre bilinci,

-Kronoloji anlayışı,

-Değişim, benzerlik ve farklılık anlayışı,

-Sebep sonuç ilişkisi gelişir.

-Geçmişle günümüz arasında bağ kurmayı geliştirmede yardımcı olur (Demircioğlu, 2005:100-101).

Gezilerin nasıl yapılacağı 13/01/2005 tarih ve 25699 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği'nin "geziler" ile ilgili 21. maddesinde yer almaktadır. Yönetmelikte gezilerin "Öğretim programının gerektirdiği ve öğretmen tarafından okul dışında yapılması uygun görülen araştırma, inceleme, izleme, tanıma ve uygulama amacıyla yapılan okul dışı etkinlik ve ziyaretler ilgili ders kapsamında; diğer geziler sosyal etkinlikler kapsamında yapılır." İbaresini yer almaktadır. Öğretmenler gezi öncesi, gezi sırasında ve gezi sonrası yapacaklarını planlamalıdır. Aşağıda konu ile ilgili çeşitli öneriler bulunmaktadır. Bu öneriler öğretmenler tarafından imkânlar dikkate alınarak geliştirilebilir (MEB,2005).

Gezi Öncesi:

-Müzedeki işlenecek dersinizle ilgili kazanımı ve bu kazanımla birlikte hangi derslerle işbirliği yapılacağı belirlenmeli,

-Müzedeki gerçekleştirilecek etkinlikte kullanılacak yöntem ve teknikler belirlenmeli,

-Okul yöneticileri "müze ile eğitim" etkinliği konusunda bilgilendirilmeli,

-Gezi yapılacak yer ile ilgili ön inceleme yapılmalı, görevliler ile iletişim kurulmalı, yetkilileri ile görüşerek eğitim çalışmasının amacını ve içeriğini anlatılmalı,

-Gezinin düzenlenebilmesi için gerekli izinleri alınmalıdır.

Gezi Sırasında;

-Gezi boyunca öğrencileri yalnız bırakılmamalı,

-Öğrencilere müzede atölye çalışmaları için ayrılan alanlar dışında nesnelere dokunmamaları; bariyerleri ya da camlı bölmeleri geçmemeleri gerektiği, müze içinde koşmanın ve bağırmanın uygun olmayacağı hatırlatılmalı,

-Ziyaret için ayrılan zamanı nasıl kullanacağı belirlenmeli,

-Müze ziyareti sırasında geçen zamanın belli bir dilimini etkinliklere ayrılmalı, geri kalan zamanda da müzenin diğer bölümleri gezilmelidir.

Gezi Sonrası;

-Müze gezisi sonrasında gezi ile ilgili edinilenlerin sınıf veya okul ortamına taşınması "müze ile eğitim" etkinliğinin önemli halkalarından biridir. Müze ziyareti sırasında yapılmış olan etkinliklerden yola çıkarak ilgili kazanımlara yönelik sınıf içi metin yazma, resimleme, sunu hazırlama, drama vb. etkinlikler düzenlenebilmeli,

-Müzeden alınan ya da müzede oluşturulan materyallerle okul sergileri düzenlenebilmeli,

-Müze gezisi sırasında ve sonrası etkinlikler sonucunda elde edilen ürünler, eserler hakkında okul gazetesinde varsa okulun internet sitesinde bilgi verilmeli,

-Her öğrencinin çıkarımlarının yer aldığı ve kendilerinin düzenlediği broşürlerle okul içerisinde gezi ve gözlem köşesi oluşturabilmelidir.

Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği'nin “geziler” ile ilgili 21. maddesinde yer alan gezilerde uyulacak hususlar aşağıda belirtilmiştir.

Gezilerde aşağıdaki hususlara uyulur;

1. Gezi yapılacak yerler belirlenirken, yakın çevre gezilerine öncelik verilir. Gezilerin, amacına uygun olarak gündüz yapılmasına özen gösterilir.
2. Sınıf/şube rehber öğretmenleri, ders öğretmenleri veya danışman öğretmenlerce, herhangi bir ders veya sosyal etkinlik kapsamında yapılacak etkinliklerle ilgili Gezi planları, en az 7 gün önce okul müdürlüğüne verilir. Gezi planı ile birlikte geziye katılacak yönetici, öğretmen, öğrenci ve varsa velilerin isimleri, adresleri, ulaşılabilecek yakınlarının telefon numaralarının yer aldığı bir liste hazırlanarak bir nüshası okul yönetimine verilir.
3. Öğretim programları gereği yapılacak geziler için ders yılı başında; yıllık planda yer almayıp derslerin işleniş sırasında fırsat eğitiminden yararlanmak amacıyla yapılacak geziler için gezi öncesinde; sosyal etkinlikler kapsamında yapılacak bilimsel, kültürel, turizm, spor ve ziyaret amaçlı geziler için, onay alınmadan önce velilerden öğrencilere ait yazılı izin belgesi alınır.
4. Gezilerde, 40 öğrenciye kadar bir yönetici ve en fazla iki sorumlu öğretmen görevlendirilir. İmkânlar ölçüsünde sosyal etkinlikler kurulunca uygun bulunan velilerin de geziye katılımı sağlanır. Ekonomik durumları yetersiz öğrencilerin gezi giderleri, okul-aile birliklerince karşılanabilir.
5. Öğretim programları kapsamında yapılacak gezilerin o ders saati içinde yapılmasına özen gösterilir. Ancak gezinin bu süreyi aşabileceği durumlarda okul yönetiminin bilgisi dâhilinde ders öğretmenlerince gerekli önlemler alınır.
6. Sosyal etkinlikler kapsamında yapılacak geziler, dersleri aksatmayacak şekilde hafta sonu tatilleri veya bayram tatili günlerinde düzenlenir. Ancak gezi düzenlenen yerin uzaklığı sebebiyle daha uzun zaman gerektiren gezilerden dolayı yapılamayan dersler telafi edilir.
7. Okul müdürü, gezilerle ilgili belgeleri inceler ve yetkisinde olanları onaylar. Yetkisi dışındaki gezilerle ilgili yazıyı da en kısa sürede onay alınmak üzere il/ilçe millî eğitim müdürlüğüne gönderir.
8. Büyükşehir belediye sınırları dâhil olmak üzere, il/ilçe belediye sınırları içinde yapılan ders programları kapsamındaki yıllık ders planında yer alan bilimsel inceleme, araştırma, gözlem ve uygulama gezileriyle ilgili onay okul müdürünce verilir.
9. Okulun bulunduğu il/ilçe sınırları içinde sosyal etkinlik kapsamında yapılacak gezilerle ilgili onay, okul müdürlüğünün önerisi üzerine il/ilçe millî eğitim müdürünce; il sınırları dışına yapılacak gezilerle ilgili onay ise il/ilçe millî eğitim müdürlüğünün önerisi üzerine mülkî amirce verilir.
10. Yurt dışında yapılacak bilim, sanat, tiyatro, spor, müzik, halk oyunları, beceri yarışma, sosyal etkinlik ve bunların hazırlık çalışmaları ile gezilere katılacak resmî/özel örgün ve yaygın eğitim kurumlarının yönetici, öğretmen ve öğrencilerinin görevli-izinli sayılmalarına ilişkin onay, il millî eğitim müdürlerinin önerisi üzerine valiliklerce verilir.
11. İl içi ve il dışı gezilerde öğrencilerin kaza sigorta işlemleri, geziye gidilecek araçların seçilmesi ve diğer konularda, Okul Gezileri Çerçeve Sözleşmesinde belirtilen hükümlere uyulur.
12. Öğretim programı ve sosyal etkinlik kapsamında yapılacak gezilerde gerektiğinde kamu araçlarından yararlanılabilir.

13.Gezi ile ilgili sözleşme şartlarının yerine getirilip getirilmediği, geziye katılanların hazır olup olmadıkları ve benzeri hususların yer aldığı başlangıç tutanağı ile gezinin bitiminde gezinin amacına uygun olarak gerçekleştirilip gerçekleştirilemediğine ilişkin tutanak düzenlenir. (http://mevzuat.meb.gov.tr/html/25699_0.html erişimtarihi 02/08/2015)

Bu hususlarda da belirtildiği gibi gezilerden önce aşağıda belirtilen evrakların hazırlanması gerekmektedir. Bu evraklar:

- 1.Veli izin belgesi (Ek-11)
- 2.Okul gezileri çerçeve sözleşmesi (Ek-12)
- 3.Gezi planı ve geziye katılacaklar listesi

EK-11

VELİ İZİN BELGESİ

Velisi bulunduğum sınıfı nolu öğrencinin plânlanan toplum hizmeti çalışmasına katılmasında herhangi bir sakınca görmediğimi bildiririm.

Veli

Adı Soyadı

Adres :

Tel :

OKUL GEZİLERİ ÇERÇEVE SÖZLEŞMESİ
(Ek:2.3.2008/26804 RG)

MADDE 1- Sözleşmenin Tarafları

Bu sözleşme, İlköğretim Okulu/lisesi ile Yüklenici acente/ firma arasında aşağıda yazılı şartlar dahilinde yapılmıştır.

MADDE 2- Taraflara İlişkin Bilgiler

2.1. Okulun adresi : olup,

Tel no:

Faks no:

Elektronik Posta Adresi (varsa) : dir.

2.2. Yüklenici acente/firmanın tebliğat adresi : olup,

Tel no:

Faks no:

Elektronik Posta Adresi (varsa) : dir.

2.3 Madde 2.1 ve 2.2’de belirtilen adreslerin değişiklikleri usulüne uygun şekilde karşı tarafa tebliğ edilmedikçe en son bildirilen adrese yapılacak tebliğ ilgili tarafa yapılmış sayılır.

MADDE 3- İşin Tanımı

3.1. Sözleşme konusu iş; İlköğretim Okulu/Lisesi öğretmen, öğrenci ve velilerinden oluşan gezi grubunun ‘ya düzenleyecekleri geziye ilişkin sözleşmenin konusunu oluşturmaktadır.

3.2. Gezinin süresi : Gezi, / / 2007 saat :’da hareket, / /2005 saat :’da dönüş olmak üzere toplam gece gündüzdür.

3.3. Yol güzergahı ve gezilecek yerler : Gezi Planında açıklandığı biçimdedir.

MADDE 4- Ulaşım Biçimi

.....
...

MADDE 5- Duraklama Yerleri ve Nakil Bağlantıları

.....
...

MADDE 6- Konaklama Yeri, Sınıfı ve Süresi

.....
 ...

MADDE 7- Yemek ve Öğün Sayısı, Açıklamalar

.....
 ...

MADDE 8- Gezi Ücreti ve Ödeme Şekli

Gezi ücreti, sigorta ve vergiler dahil toplam YTL'dir. Bu iş için sözleşme bedelinin % 'u oranında ön ödeme sözleşmenin imzalanmasını müteakip iş günü içerisinde; kalan ücret ise işin bitimini müteakiben İş günü içerisinde Yükleniciye ödenecektir.

Yüklenici, sözleşmenin tamamen ifasına kadar, vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerde artışa gidilmesi veya yeni mali yükümlülüklerin ihdası gibi nedenlerle fiyat farkı verilmesi talebinde bulunamaz.

MADDE 9- Vergi, Resim, Harçlar

Sözleşme kapsamındaki işlerle ilgili her türlü vergi, resim ve harçlar yükleniciye aittir.

MADDE 10- Sorumluluklar

1. Yüklenici sözleşmeden doğan yükümlülüklerin gereği gibi ifa edilmemesinden dolayı sorumludur. Ancak sözleşmenin hiç ya da gereği gibi ifa edilmemesi okul kusuruna veya mücbir bir sebebe dayanıyorsa, Yüklenici sorumlu tutulamaz.

2. Gezi sırasında, Yüklenicinin sözleşmenin esaslı unsurunu oluşturan hizmetlerden bir veya birkaçını sağlamaması ya da sağlamayacağını anlaşılması durumunda; Yüklenici, gezinin devam etmesi için okulu ilave maliyet getirmeyen eşdeğerde alternatif tedbirler alır ve sözleşmede yer alan hizmetler ile sunulan hizmetler arasındaki ücret farkını tazmin eder.

3. Bu tedbirleri almak mümkün değilse, ya da bunlar haklı nedenlerle okul tarafından kabul edilmez ise; Yüklenici okulun hareket yerine veya kabul edeceği herhangi bir dönüş noktasına geri dönmesi için eşdeğerde ulaşım imkanı sağlar. Tüketicinin yaptığı tüm ödemeleri 2 gün içinde iade eder ve gerekli hallerde tüketicinin zararını tazmin eder.

4. Yüklenici bu işte sayıda sürücü, rehber gerektiren gezilerde sayıda rehber bulunduracaktır. Personelde bir değişiklik olması durumunda gezi öncesinde Okul yönetimi bilgilendirilerek değişen personele ilişkin belgeler ibraz edilecektir.

5. Gezi sırasında başka bir araç veya personele ihtiyaç duyulması durumunda gezi kafiye sorumlusu yöneticinin bilgisi dahilinde Yüklenici tarafından gerekli tedbirler ivedilikle alınacaktır. Bu çerçevede kullanılacak araç ve görevlendirilecek personel sözleşmede belirtilen niteliklere haiz olacaktır.

6. Yüklenici sözleşme konusu iş ile ilgili çalıştıracağı personele ilişkin sorumlulukları ilgili mevzuatın bu konuyu düzenleyen emredici hükümleri doğrultusunda aynen uygulamakla yükümlüdür.

7. Yüklenici, taahhüdü çerçevesinde sözleşme hükümlerine uygun olarak yerine getirilmemesi ve benzeri nedenlerle ortaya çıkan zarar ve ziyandan doğrudan sorumludur. Bu zarar ve ziyan genel hükümlere göre Yükleniciye ikmal ve tazmin ettirilir.

8. Okul gezi sırasında bir katile başkanı yönetici ile her araçta bir gezi sorumlusu öğretmen bulundurmaktır zorundadır.

9. Gezi etkinliklerinin hiçbir aşamasında geziye katılması önceden planlanan yönetici, öğretmen, öğrenci ve varsa veliler ile diğer görevliler (Rehber ve Sürücü) dışında başka kişiler kesinlikle ulaşım araçlarına alınmayacaktır.

MADDE 11- Sözleşmenin Feshi ve Devri

Yüklenicinin sözleşmeyi feshetmesi hâlinde okul, uğradığı zarar oranında tazminat hakkına sahip olur. Ayrıca, Yüklenici okulun o güne kadar yaptığı tüm ödemeleri ve okulu borç altına sokan tüm belgeleri 10 gün içinde okula iade eder.

MADDE 12- Mücbir Sebepler

Geziye çıkmadan ve gezi sırasında gezinin gerçekleşmesine etki edecek nitelikte meydana gelebilecek herhangi bir siyasi olay, grev, afet, hava şartları ve devletler arası ilişkilerde yaşanan olumsuzluklar ile aracın arızası veya kazası mücbir sebep olarak kabul edilir. Araca dayalı sebeplerde aynı özelliklerde araç sağlanır.

MADDE 13- Bildirim

Okul, sözleşmenin hiç ya da gereği gibi ifa edilmemesi hâlini, hizmetin ifa edilmesi gerektiği ya da ifa edildiği tarihten itibaren 30 gün içerisinde Yükleniciye bildirmek zorundadır.

MADDE 14- Sözleşmenin ekleri

1. Yükleniciye ait "İşletme Belgesi"nin onaylı sureti.
2. Yüklenicinin faal seyahat firması olduğunu gösteren belge.
3. Görevlendirilmesi hâlinde tur rehber/rehberlerine ait profesyonel turist rehberi kimlik kartının yüklenici tarafından onaylı sureti.
4. Araç sürücüsünün/sürücülerinin "Sürücü Belgesi" ile "Mesleki Yeterlik Belgesi (SRC2)"nin yüklenici tarafından onaylı suretleri
5. Taşıma mesafesine bakılmaksızın il sınırları içinde yapılacak geziler ile 100 Km.'ye kadar olan il dışı geziler için kullanılacak araçlara ilişkin "[Y] Yetki Belgesi", 100 Km.'yi aşan il dışı gezilerde kullanılacak araçlara ilişkin "[D2] Yetki Belgesi"nin TÜRSAB onaylı bir sureti
6. Yüklenici tarafından onaylatılmış araç ruhsatının sureti
7. Araçların "Zorunlu Mali Sorumluluk (trafik) sigorta poliçesi", "Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigorta Poliçesi" ve "Karayolu Mali Sorumluluk Sigorta Poliçesi"nin birer sureti

8. Araç, yüklenici tarafından kiralanmış ise yüklenici tarafından onaylanmış sözleşme sureti

9. Gezi planı ve T.C. kimlik numaralarının da yazıldığı liste

10.

MADDE 15- Diğer Hususlar

.....

MADDE 16- Hüküm Bulunmayan Hâller

Bu sözleşme ve eklerinde hüküm bulunmayan hâllerde, ilgili mevzuata ve Bakanlıkça bu konuda yapılan düzenlemelere göre hareket edilir.

MADDE 17- Anlaşmazlıkların Çözümü

Bu sözleşme ve eklerinin uygulanmasından doğabilecek her türlü anlaşmazlığın çözümünde (İdaresinin bulunduğu yer mahkemesi yazılacaktır) mahkemeleri ve icra daireleri yetkilidir.

MADDE 18- Yürürlük

Bu sözleşme, taraflarca imzalandığı tarihte yürürlüğe girer. Bu sözleşme, (.....) maddeden ibaret olup okul ve Yüklenici tarafından ekleriyle birlikte tam olarak okunup anlaşıldıktan sonra tarihinde birlikte imzalanmıştır.

OKUL YÖNETİMİ

YÜKLENİCİ

EK-13

.....İLKÖĞRETİM OKULU/LİSESİ MÜDÜRLÜĞÜNE
(Ek:2.3.2008/26804 RG)

Ayrıntıları aşağıdaki gezi planında belirtilen bir gezi düzenlemek istiyorum/istiyoruz. Aşağıda belirtilen gezi yeri/yerleri, gezinin amacı ile geziden beklenen öğrenci kazanımları/hedef ve davranışların gerçekleştirilmesi açısından okulumuza mesafe olarak en yakın yer/yerler durumundadır.

Söz konusu gezinin yapılabilmesi için gerekli planlama ve organizasyonun gerçekleştirilmesi hususunda,

Gereğini arz ederim./...../2007

İmza
Öğretmenin/Öğretmenlerin Adı

Soyadı
GEZİ PLANI

Gezinin konusu			
Gezinin amacı			
Gezinin hangi ders veya sosyal etkinlik kapsamında planlandığı			
Geziden beklenen öğrenci kazanımları/hedef ve davranışlar			
Gezinin başlama ve bitiş tarihi			
Gezi yeri/yerleri			
Geziye gidilecek yol güzergahı			
Geziye dönüş yol güzergahı			
Gezi sırasında alınacak güvenlik önlemleri			
Geziye katılacak toplam öğrenci sayısı			
GEZİYE KATILACAK SINIFLAR VE ÖĞRENCİ SAYILARI			
ŞUBE	ERKEK	KIZ	TOPLAM

Ek : Geziye Katılacak öğrencileri gösterir liste

Açıklama: Öğretmen tarafından planlanan bu geziye katılmak isteyen diğer yönetici ve öğretmenler ile velilerle ilgili çalışmalar okul idaresiyle işbirliği içerisinde yürütülecektir.
([http://mevzuat.meb.gov.tr/html/25699_0.html.erişimtarihi 02/08/2015](http://mevzuat.meb.gov.tr/html/25699_0.html.erişimtarihi%2002/08/2015))

Tarih öğretiminde gezi ve gözlem yoluyla öğrenmenin anlam kazandığı açılım, tarihi mekân ve müzelerde yapılacak amaçlı öğretim yaşantıları olarak karşımıza çıkmaktadır. Yakın çevrede bulunan ve tarihi değeri olan meydan, yapı ya da nesnelerin sergilendiği müzelerin tarih derslerinde kullanmanın önemi günümüz sosyal bilgiler öğretiminde artmaktadır (Şimşek, 2003'den aktaran Avcı ve Öner,2015:114).

Milli Eğitim Bakanlığı, Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan tarih öğretmeni yeterliklerinden ve performans göstergelerinden biri tarih derslerinde yakın çevre (yerel) tarihini, müze ve tarihi mekânları etkili kullanma ile ilgilidir. Yeni hazırlanan lise tarih öğretim programlarında müzeleri ve tarihi mekânları kullanarak, öğrencilerde tarihsel sorgulamaya dayalı araştırma becerisini geliştirmenin altı çizilmektedir. Yerel tarih müze-özen yerleri ile eğitim ve geleneksel tarih anlayışları birbirini tamamlayan unsurlardır. Otantik bir müze ve özen yeri gezisinin yerini hiçbir şey tutamaz. Sosyal bilgiler eğitimi için aile, arkadaşlar, komşular, akrabalar, esnaf, medya, mahalle parkı, okulun sosyal ortamı, yakın çevredeki resmi ve özel kurumlar, kısaca hayatın kendisi çok önemli öğrenme kaynakları ve alanlarıdır (Ata,2009:56).

Tarihin ana materyalleri olan dokümanlar, öğrencilerin yeni bilgileri edinirken tarih becerilerini de pratik ettikleri araçlardır. Öğrenciler onlarla çalışırken bilgileri öğrenir, anlamlarını tartışır ve onlara yeni yorumlar getirirler. Yani tarihin önceden özetlenmiş halinden yola çıkarlar ve tarihe yeni anlayış ve bakış açıları getirirler. Tarihi kaynakların kullanımı yapılandırmacı düşünceye gerçeklik payı katar. Kişilerin gerçek sesleri olarak görülen dokümanlar tarihi dönemleri en başarılı tarihçiden bile daha etkili ve güzel bir şekilde anlatırlar (Gökkaya ve Yeşilbaş 2009:487).

Yukarıda da belirtildiği gibi 'tarihi yerlerle öğretim yöntemi' öğrenci merkezli bir yöntem olup öğrencileri düşünmeye ve araştırmaya sevk ederek öğrencilerin bilgi, beceri, analiz ve değerlendirme yeteneklerini geliştirir. Tarihi yerlerle öğretim yöntemi öğrencilerin konuyu görerek ve yaşayarak öğrenmelerine olanak sağlamakta ve böylece öğrendiklerinin daha kalıcı olmasına yardımcı olmaktadır. Ayrıca

öğrencilerin geçmişle bağ kurmalarına yardımcı olur ve bu sayede ülkemizin tarihi ve kültürel değerlerine de bir farkındalık oluşturmaktadır. Kısaca tarihi yerlerle öğretim yöntemi tarih konularının daha zevkli ve öğretici hale gelmesine yardımcı olmaktadır (Avcı ve Öner,2015:115).

Sosyal bilgiler dersi öğretim programının amaçları arasında öğrencilerin çalışma ortamlarının yalnız derslikler değil, çevrede bulunan tüm imkânlar, sergi, müze, incelemeye açık alanlar vb. olduğu vurgulanmaktadır. Bu doğrultuda gezi yapılacak tarihi mekânlar kabaca üç gruba ayrılabilir. Bunlar; tarihi yapılar, müze-kentler, savaş meydanlarıdır. Tarihi yapı, arkeolojik kazılarla ortaya çıkarılan harabe ve antik kentlerdeki tapınaklar ve tiyatrolar olduğu kadar, yakın geçmişte yapılmış cami, medrese, anıt mezar, türbe, çeşme gibi yapılardır (Ata,2002:154).

Sosyal bilgilerde öğrenme kaynağı olarak müzeler önemli bir yere sahiptir. Müzeler öğretmen için ders kitabı, televizyon, gazete gibi birçok kaynağa bir alternatiftir. Müzeler geçmişle bugün ve gelecek bağlamındaki insan faaliyetleri ile ilgili sosyal bilgiler kazanımlarına ulaşmada hizmet edebilir (Ata,2010:193).

Müze ile eğitimin vizyonu; kültürel varlıkları, tarihi eserleri anlama, koruma, değerlendirme ve yorumlama becerisi ile zaman ve mekân algılama becerisi gelişmiş, kültürel ve kültürler arası hoşgörü becerisi kazanmış, kendilerini çevreleyen dünyaya karşı görsel farkındalıkları olan, geçmiş, bugün ve gelecek arasında bağ kurabilen, arşivleme bilincine sahip, toplumsallaşmış, bireyler yetiştirmektir (MEB,2005).

Sosyal bilgiler öğretim programlarında müze ile eğitim ilişkilendirilmiştir. Bu ilişkilendirmeye 5. sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan aşağıdaki örnek verilebilir:

Sınıf	Ünite	Kazanım	Açıklama
5	Adım Adım Türkiye	<p>1. Çevresindeki ve ülkemizin çeşitli yerlerindeki doğal varlıklar ile tarihi mekânları, nesnelere ve yapıtları tanıır.</p> <p>2. Ülkemizin çeşitli yerlerindeki kültürel özelliklere örnekler verir.</p> <p>3. Ülkemizin çeşitli yerleri ile kendi çevresinin kültürel özelliklerini benzerlikler ve farklılıklar açısından karşılaştırır.</p> <p>4. Kültürel öğelerin, insanların bir arada yaşamasındaki önemini açıklar.</p>	<p>Çevresindeki ve ülkemizin çeşitli yerlerindeki doğal varlıklar ile tarihi mekânlar, eski yerleşmeler, milli parklar, açık hava müzeleri (Truva, Kapadokya, Çanakkale, Nemrut vb.) ile arkeoloji, etnografya ve il müzelerinde inceleme gezileri yapılabilir.</p>

Okul dışı tarih öğretiminin önemli unsurlarından müzeler ve tarihi mekânlar, tarih eğitimi açısından sınıfta tarih öğretimi uygulamalarında kazandırılması zor olan bilgi, beceri, tutum ve değerleri kazandırmada etkili olmaktadır. Özellikle müzeler, tarihi çevreye ait materyalleri bünyesinde barındırmak, korumak ve sergilemenin yanında toplumların sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel gelişmelerine de ışık tutmaktadır. Bu nedenle tarih eğitim sürecinde müzelerin ve tarihi mekânların öğrenme alanları olarak görülmesi ve buralardan yararlanılması önem kazanmaktadır (Kale,2011:195). Yaparak-yaşayarak öğrenmenin tarih ile ilişkili en aktif öğrenme ortamı olan tarihi eserler ve mekânlar, geçmişten günümüze maddi ve manevi değerler sürecini bir arada bulunduran sistemi kapsamakta olup geçmiş uygarlıkları günümüze aktaran soyut ve somut belgelerin birikimidirler (Dikyol, İnce ve Usta,2011:58).

Müze ziyaretleri ile öğrencilerde önemli davranış değişiklikleri meydana getirilebilir. Bunlar:

1. Empatik bir bakış açısı geliştirebilme ve hoşgörülü olabilme,
2. Grup halinde çalışabilme,
3. Problem çözebilme ve analitik düşünebilme,

- 4.Sağlıklı gözlem yapabilme,
- 5.Geçmişle günümüz arasında bağ kurabilme,
- 6.Tarihi çevreyi koruyabilme alışkanlığı kazanabilme,
- 7.Değişimin nasıl meydana geldiğini görebilme,
- 8.Üst düzey düşünme becerilerini geliştirebilme,
- 9.Tarihle ilgili temel kavramları öğrenebilme,
- 10.Yaratıcılığı geliştirme,

-Kanıtları değerlendirebilmedir (Demircioğlu, 2005'den aktaran Örten, 2008:30).

Ancak okul-müze işbirliğini gerektiren bu etkinlikleri gerçekleştirmekten uzak tutan birçok neden vardır. Bunlar; müzenin uzaklığı, mali kaynakların yetersizliği, ulaşım güçlükleri, öğrencilerin ekonomik yetersizlikleri ile ilişkili görünmektedir. Gerçekten, okulun bulunduğu çevre, tarih öğretim programı, kalabalık sınıflar ve pahalı hayat koşulları tarih öğretmenlerini bu tür geziler düzenlemekten alıkoymaktadır. Fakat bu sayılan gerekçeler yeterli gibi görünmemektedir. Türkiye'de tarihçilik mesleğinin gelişimi ve tarih öğretmen adaylarının yetiştirilme tarzı da buna eklenmelidir (Ata,2002:14).

Son yıllarda ülkemizde eğitim alanında önem kazanmaya başlayan müzeler, öğrencilere ve öğretmenlere yeni, etkili ve değişik öğretim imkanları sunabilecek mekânlardır. Müzecilik artık objelerin sadece sergilendiği bir mekân değil, sürekli yaşayan, canlı ve ziyaretçileri ile objeler arasında birebir iletişim kurma çalışmalarının yoğunlaştığı bir anlayışa yönelmektedir. Öğrenmenin yalnızca okulla sınırlı olmadığı, farklı mekânları kullanmanın eğitimde daha etkili ve kalıcı sonuçlar verdiği düşüncesi giderek daha çok önem kazanmaktadır (Güleç ve Alkış,2003:63).

2.2.2. Yerel Tarih

Sosyal bilgiler öğretiminde kullanılan etkili uygulamalardan birisi de yerel tarihtir. Yerel tarih öğretimine geçmeden önce yerel tarihin ne olduğunu ve önemini açıklamak gerekir.

2.2.2.1. Yerel tarihin tanımı ve önemi

Yerel tarih kavramı; “Bir yörenin sahip olduğu kendine özgü niteliklerin, geçmişten günümüze tarihi gelişimini ve bu gelişim sonucu o yörede oluşan tarihi izleri ifade eder.” (Örten,2008:28).

“Yerel tarih yörede bulunan halkın tarihi geçmişi, tarihi izleri, o yörenin tarihsel çevresidir.” (Işık,2011:209).

“Yerel tarih, yaşadığımız yerleşim yerinin geçmişinin, tarihi açıdan incelenmesi, korunması, öğrenilmesi ve öğretilmesini hedefleyen bireysel ve örgütsel girişim ve çabalar olarak ta tanımlanabilir (Demircioğlu,2014:116).

Yerel tarih, okuldaki bir çocuk için tarihe olan ilginin anahtarı olarak nitelendirilmekte ve sosyal içerikli derslerdeki aile ve yerel tarihten konuların da öğrencileri derse karşı sempatik bakmaya yönelttiği kabul görmektedir (Aslan, 2000:203).

Stradling (2003:138), bir kasabayı ya da kenti tıpkı bir tarihsel belge gibi okumanın mümkün olduğunu, geçmişin izlerinin binaların mimarisinde ve eski işlevlerinde, sokak adlarında, köprülerde, anıtlarda, dükkân, kahve ve lokanta adlarında, kasabanın ya da kentin gelişim çizgisinde, özel konutların ve kamu binalarının yerleşim düzeninde mevcut olduğunu belirtmektedir.

Yerel tarihin önemi kolay ulaşılabilir malzemeler sunması, öğrencilere kaynağa ulaşma, kanıtın sınırlılıklarını fark etme ve tarihin nasıl yazıldığını anlama fırsatı sağlayarak tarihsel yöntemle ilgili farklı seviyelerde tecrübe imkânı tanınmasından geçer. Okullarda verilen tarih eğitimi çoğunlukla paketlenmiş ürünlerin öğrenciye

sunulması şeklinde gerçekleştirilir. Oysa öğrenciler kendileri çalışmaya daha fazla ihtiyaç duyarlar. Yerel tarih çalışmaları aktif katılım ve doğrudan tecrübe imkânı sunar (Douch,1967'den aktaran Aktekin,2008:88-90).

Yerel tarihin tarih eğitiminde kullanılması öğrencilerin bakış açılarını değiştirmeyi ve genişletmeyi sağlar. Yerel tarih çalışması ve kullanılan kaynaklar öğrencilerin farklı zamanların ve mekânların kendi yaşadıkları zaman ve mekândan farklı olabileceğini anlamaları konusunda bir hassasiyet kazanmalarını ve farklı dünyaların varlığını düşünmelerini sağlar. Böylece empati yetileri de gelişen öğrenciler geçmişini sahiplenerek farklı zaman ve mekânları, değerlere ve davranışlara önyargısız bakarak kabullenebilmeye istekli hale gelir. Bunun yanı sıra kültürel miras kavramını öğrenerek çevrelerindeki kültürel mirasa karşı sorumluluk duygusu geliştirirler. Bir başka deyişle tarih öğretiminde yakın çevrenin kullanımı öğrencilere tarih eğitimiyle kazandırılması istenen değerlerin oluşumuna da katkı sağlar (Akçalı ve Aslan: 2013:145-147).

Yerel tarihte önemli olan binaları ya da mekânları görmeye yönelik ziyaretleri öğrencilerin bu alanları birer tarihsel bilgi kaynağı olarak görmelerini sağlamak ve bu sayede tarihsel yorumlarını geliştirmektir (Stradling,2003:137).

2.2.2.2.Yerel tarihin gelişimi

Yerel tarihinde bir tarihi vardır. Bu tarih, genel olarak tarihçiliğin seyrinin ana izlerini takip etmektedir. Yerel tarih araştırmalarının ilk örnekleri 16. ve 17. yüzyıllarda kontlukların aile/hanedan tarihlerini veya bölge tarihlerini ele alan çalışmalardır. İngiltere ve Fransa'da 16. yy'ın sonlarında beliren yerel tarihçilik toprak soylu ailelerin, tımar sahipleri ve şatoların tarihlerini içermektedir. Belli bir bölgedeki belli bir cemaatin tarihini anlatan “parish tarihleri” de bir diğer yerel tarih formlarıdır. Bunların örneklerine 17. ve 18. yüzyıllarda sıkça rastlanmaktadır (Danacıoğlu, 2001: 3). Avrupa'da 16. asırda yerel tarih çalışmalarının varlığı bilinmektedir. İngiltere'de 19. yy. sonlarında siyasi tarihin yanında eğitim programlarında, öğrencinin “yanı başında” bulunan tarihin öğretimine yer verilmeye başlanmıştır (Işık,2002:15; Demircioğlu,2005:70; Örtten,2008:29).Yerel tarih

çalışmalarında 16. asırdan itibaren rastlanılmasına karşın, bu alan 20. yüzyılın ikinci yarısında, tarih araştırmalarında önem kazanmıştır .Özellikle, İkinci Dünya Savaşı'nı takip eden dönemlerde, çevreye karşı hassasiyetin artması, çevrenin maddi ve manevi kültür izlerinin korunması gerektiği inancının yaygınlık kazanması neticesinde yerel tarih ön plana çıkmaya başlamıştır (Danacıoğlu, 2001'den aktaran Demircioğlu, 2014:116.). Daha sonra geçen asrın ikinci yarısında tarihin sadece politik ve dini tarihlerden ibaret olmadığı; insanların, aletlerin ve yerleşim alanlarının tarihinin de araştırılmasının gerekli olduğu görüşünün önem kazanması, bu alana olan ilgiyi arttırmıştır (Özbaran 1992 ve Demircioğlu,2014:117).Bütün bu gelişmeler; köylerin, kasabaların binaların, yolların ve insanların tarihini ön plana çıkartmış ve bu sahada yapılan çalışmaları hızlandırılmıştır. Bu açıklamalara ek olarak, yerel tarih etkinliklerinin yürütülmesinin üç temel gerekçeye dayandığı görülmektedir. Bunlar; milli tarihi öğretmek için yerel tarih, yerel araştırmalar için yerel tarih ve yerel topluluğun belirli yönlerinin incelenmesi için yerel tarihtir (Aktekin, 2004'den aktaran Demircioğlu,2014:116-117).Yerel tarihin önem kazanmasının diğer bir sebebi ise, eğitim ve öğretim alanında yapılan çalışmaların tarih öğretimine uyarlanmasıdır. Sağlıklı bir öğrenmenin meydana gelebilmesi için, öğrencilerin yaparak ve yaşayarak öğrenmeleri gerektiği görüşünün önem kazanmasıyla beraber, yerel tarih öğretimine olan ilgi de artmıştır. Bu bağlamda, özellikle İngiltere başta olmak üzere, dünyada yerel tarihin eğitim kurumlarında nasıl öğretilmesi gerektiği ile ilgili olarak değişik projeler yürütülmüştür (Demircioğlu, 2014:116-117).

Türkiye'de ise yerel tarihin öneminin anlaşılması Avrupa'dan bir asır kadar sonra mümkün olmuştur (Işık,2002:17). Ülkemizde yerel tarih yazımı ve yayımları 1870'lere dayanmaktadır. Osmanlı tarih yazıcılığı içinde bölge ya da kent tarihlerinin yazılması, belediye kavramının ortaya çıkışıyla kentlerin kişilik kazanması, vilayet matbaalarının kurulması, vilayet salnamelerinin yayımlanmaya başlanması ve Osmanlı Devleti'ne seyyahların gelmesi gibi nedenlerle ancak 1870'lerde başlamıştır. Bu tarihten sonra kent tarihlerine olan ilgi artmış, değişik amaçlarla yazılan kent tarihleri daha çok yüzeysel betimlemeler olarak kalmışlardır (Aslan, 2000: 200). Osmanlı Devleti'nde II. Meşrutiyet'in ilanından sonra tarih öğretimi alanında Sâti Bey yerel tarihinin öneminden bahseden ilk kişi olmuştur. Sâti Bey

tarih derslerinde yerel tarihten hareket edilmesini ve yakından-uzağa ilkesinin önemini ilk vurgulayan kişi olmuştur (Işık,2002: 15). Yerel tarihinin öneminin kavranmasının ardından, bu yönde eğitimi savunanlar arasında Muallim Cevdet, Fuat Baymur, Ömer Lütfü Göksel, Çağatay Uluçay ve Necdet Sakaoğlu gibi tarihçiler eserler ortaya koymuşlar (Işık, 2002:17-21). Cumhuriyet döneminde halk evlerinin açılmasıyla bölge ve yerleşim yerlerinin tarihine ilişkin dergi yazıları ve kitaplar ortaya çıkmıştır. Harf Devrimi'nden 1955 yılına kadar Türkiye'de bölge ve kent tarihleri düzeyinde yapılan incelemelerin yaklaşık olarak 3000 civarında olduğu tahmin edilmektedir (Aslan, 2000:200).

Yerel tarihle ilgili olarak; Satı Bey, Muallim Cevdet, Fuat Baymur, Çağatay Uluçay, Ömer Lütfü Göksel, Necdet Sakaoğlu, Ömer Lütfü Barkan, Halil İnalıcık, Bahaettin Yediyıldız, Nejat Göyünç, Zeki Arıkan ve Feridun Emecen gibi tarihçilerimiz kıymetli eserler meydana getirmişler fakat bunların dışında bu alanla ilgili çok az çalışma yapılmıştır. Türkiye'de bölge ve kent tarihi yazımı konusunda sayıca bir birikim olmasına rağmen, bunlar Osmanlı tarihçiliğindeki gibi betimlemeler niteliğindedir ve toplumsal tarih ile buluşabilme niteliğine kavuşmamışlardır (Göç, 2008:27-29).

Tarih derslerinde yerel tarihin kullanımı yirminci yüzyılın başından itibaren eğitimcilerin gündeminde olmuştur. Bazı ülkelerde aktif tarih öğrenmenin bir yolu olarak önerilen yerel tarih konusu, son yıllarda küreselleşme ve postmodernizm tartışmalarıyla birlikte yeniden gündeme gelmiştir. Ülkemizde kabul edilen yeni sosyal bilgiler ve tarih dersleri öğretim programlarında da okullarda yerel tarih konularına önem verilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Aktekin,2010:86).

2.2.2.3.Yerel tarih kaynakları

Yerel tarih öğretimi, geçmişten günümüze ulaşabilen, yazılı sözlü, işitsel, görsel, birinci ve ikinci elden kaynaklara dayalı olarak gerçekleştirilmektedir (Demircioğlu, 2005:71). Yerel tarih öğretiminde kullanılacak bu kaynakları aşağıdaki şekliyle sınıflandırmak mümkündür:

•Kitaplar ve Diğer Yazılı Kaynaklar: Genel eserler, yerel bibliyografya ve tarihler, periyodik yayınlar, rehber kitapları, hatıralar, gazeteler ve nutuklar.

•Haritalar: Modern haritalar, tarihsel haritalar, ilçe haritaları ve kırsal kesim haritaları.

•Jeolojik ve Coğrafi Unsurlar: Kayalar, şekiller, kalıntılar, drenajlar, iklim, toprak ve bitkiler.

•İsimler: Soyadları, bina, kasaba, köy, mezra, cadde isimleri.

•Arkeolojik Kalıntılar: Taşınabilir materyaller ve saha kalıntıları.

•Binalar: Bina grupları, bina amblemleri, sınır yapıları, okullar, evler, hanlar ve dini yapılar.

•Arşivler: Basılı yazımlar, orijinal dokümanlar, arşiv depolarındaki kayıtlar, ailelerin ellerinde bulunan belgeler, ilçelerdeki resmi yazılar ve şirket arşivleri.

•Resim ve Diğer Görseller: Tablolar, portreler, gravürler, fotoğraflar v.b.

•İnsanlar: İşçiler, askerler, yerel tüccarlar, doktorlar, öğretmenler v.b

•Yollar, Kanallar, Demir Yolları: Tarihi yollar, kanallar ve demir yolları.

•Endüstri Kuruluşları: Fabrikalar, atölyeler v.b.

•Televizyon ve Radyo Programları: Radyo Programları, Televizyon Programları, belgeseller v.b. (Demircioğlu,2005:71;Örten,2008:19-20 ve Oran,2013:26-27).

Bu sınıflandırmanın dışında “eski” kavramını sıfat olarak alan her nesne, yerel tarih için kaynak olabilmektedir. Eski kap-kaçak, elbise, mektup, paralar, silahlar, koleksiyonlar, resimler, albümler, tarım aletleri vs. görsel materyallerin yanı sıra bölgede yetişen ünlü şahsiyetlerin hayatları, adetler, efsaneler, gelenekler, yer ve sokak isimleri vs. materyal olabilir (Işık,2007:641).

2.2.2.4.Yerel tarih öğretiminin faydaları

Türk Milli Eğitiminin, sosyal bilgiler dersinin, sosyal bilgiler öğretim programlarının ve tarih eğitiminin amaçlarına ulaşmasında yerel tarih öğretimi vazgeçilmez bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır (Örten,2008:16-18).

“Yerel tarih öğretimi yaşadığımız mekânın geçmişinin, tarihi açıdan incelenmesi, korunması, öğrenilmesi, öğretilmesini hedefleyen bireysel ve örgütsel girişim ve çabalar olarak tanımlanmaktadır.” (Örten,2008:29).

Ezbere dayandırılan ve günlük deneyimlere hitap etmeyen içerik yüzünden öğrencilerin tarihsel bilgiyi kavrama düzeyleri son derece sınırlıdır. Yapılan araştırmalar öğretmen merkezli bir derste öğrencilerin ortalama kavrama oranı %5 civarında kalmaktadır. Ancak, okuma ile %10, görsel-işitsel yöntem ile %20, gösteri ile %30, grup tartışması olursa %50, uygulamalı öğreniliyorsa %75 ve başkalarına öğretiyorlarsa %90 olur (Black, 2000'den aktaran Örten,2008:21). Yerel tarih öğretimi, dünyada hak ettiği değeri kazanmışken ülkemizde, gereken ilgiyi görememektedir. Preston, yerel tarihi “okuldaki bir çocuk için tarihe olan ilginin anahtarı” şeklinde ifade ederken, onun tarih öğretimi açısından önemine dikkat çekmektedir (Aslan, 2000:203).

Yerel tarih öğretimi, öğrencilerin birçok duyusuna aynı anda hitap etmesi, kullanılacak kaynağın günlük yaşantının içinde yer alması gibi özellikleri sayesinde tarihsel bilgiyi anlama ve açıklamada özel bir yere sahiptir (Örten,2008:21).

Yerel tarih, tarihsel bilgiyi anlamanın yanında tarihi sevdirmenin de önemli bir aracıdır. Çünkü tarihi sevdirmenin yolu, öğrencinin kendi ailesini, dedesini tanımaktan geçer. Bazen çocuğa dedesinin, mahallesinin, bakkalının hayatı bir kahramanın hayatından daha ilginç gelir (Erpulat,2003:131).

Yerel tarih çalışmalarının en önemli avantajlarından biri öğrenciye tarih sorumluluğu vermesidir. Yerel tarih sayesinde öğrenci ders kitabındaki yazarın oluşturduğu bilince değil, kendisinin keşfettiği bilincine yönelmektedir. Bu da öğrencide

araştırma, sorun çözme, iletişim kurma ve yaratıcılığı artırmaktadır. (Kabapınar,2012:285).

Ülkemizde yapılan çeşitli araştırmalar (Safran ve Ata,1998; Safran, 2002; Aktekin,2010) okulların bulunduğu bölgedeki yerel tarih potansiyelinin tarih ve sosyal bilgiler derslerinde zaman zaman kullanıldığını göstermektedir. Ancak bu araştırmalarda elde edilen sonuçlara bakıldığında etkinliklerin bir sistematiğinden yoksun olması nedeniyle beklenen eğitsel faydanın elde edilemediği görülmektedir.

Dilek (2002), Köken (2002), Metin (2002), Köstüklü (2003), Caunce (2011) gibi birçok bilim adamının hem fikir olduğu konu; tarih derslerinin sınıfın sınırlarını aşması gerektiğidir. Ancak bu yolla öğrenciler tarih dersini sever ve anlar duruma gelebilirler. Bu sayede de yerel tarih ile öğretilen bilgiler sonucunda öğrenciler edindikleri bilgileri tarihi anlama ve algılamada bir vasıta olarak kullanabileceklerdir. Yerel tarih sayesinde öğrenci değişim ve sürekliliği mekânlarla öğrenme fırsatı yakalayacaktır (Kabapınar,2012:271).

Yerel tarihin çağdaş topluma önemli katkılarından biri de içerisinde yaşanan doğal ortamın ve tarihsel kanıtın gözlenebilmesine olanak tanımasıdır. Yerel tarihi farklı kanallardan besleyen bilgiler sayesinde bireyler kendisinden önceki kuşaklardan devraldıkları mirası hangi noktaya taşıdıkları ve koydukları katkıyı somut bir biçimde değerlendirebilme şansını yakalarlar. Bu da bireyleri bir bütün olarak toplum üzerinde yaşadıkları doğal ve tarihsel çevreye karşı daha duyarlı olma yönünde bilinçlendirir (Aslan, 2000:203-204).

Bütün bunlar göz önünde bulundurulduğunda yerel tarih öğretiminin faydalarını şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Tarihle diğer disiplinler arasında bağlantı kurabilme,
- Tarih bilincini geliştirme,
- Yaparak ve yaşayarak öğrenme imkanı sunma,

- İncelenen bölgenin fiziki, sosyal ve tarımsal yapısı hakkında bilgi edinme,
- Okul ile gerçek dünya arasındaki ilişkiyi güçlendirme,
- Yakın çevre ile aktif iletişime girme,
- Birinci elden deneyim kazanma,
- Keşif becerisini geliştirme,
- Öğrencilerin merak duygularını geliştirme,
- Birlikte çalışabilme ve üretebilme beceri ve niteliği kazanma,
- Yaşanılan çevreyi daha iyi tanıma,
- Öğrencilerin kendilerini ve geçmişlerini tanımaya yardımcı olma,
- Sorumluluk duygusunu geliştirme.,
- Tarih dersini ilginç hale getirme,
- Geçmişle ilgili kelime ve kavramları daha kolay öğrenebilme,
- Yerel bina ve kalıntılar aracılığıyla, öğrencide zaman anlayışı geliştirme,
- Değişim ve gelişimin nasıl meydana geldiğini ve yaşamımızı nasıl etkilediğini görebilme,
- Dün, bugün ve gelecek ilişkisini kurabilme,
- Yaşadığımız çevrenin tarihinin, ulusal tarih içinde görülmesine yardım etme,
- Derleme, birinci ve ikinci elden kaynakları seçme, analiz ve değerlendirme yapabilme gibi nitelikleri kazandırma,

- Tarihsel kalıntıları koruma bilincini geliştirme (Örten,2008:22-23).

Bütün bunların yanında sosyal bilgiler dersinin, sosyal katılım, eleştirel düşünme, iletişim, araştırma, karar verme, gözlem, değişim ve sürekliliği algılama, mekânı algılama, zaman ve kronolojiyi algılama ve tarihsel empati, gibi becerilerinin yerel tarih öğretim etkinliklerinin faydaları ile bağdaştığı görülmektedir (Örten,2008:23).

2.2.2.5.Yerel tarihin sınırlılıkları

Yerel tarih çalışmaları geçmişten günümüze kalan birinci elden kaynaklara dayalı olarak yapılmaktadır. Bu nedenle tarih araştırmacılarının veya yerel tarihi öğretim etkinliklerini yapacak olan öğretmenlerin, tarihsel verilerin sınırlılıklarını bilmeleri gerekmektedir. Çünkü hazırlanan çalışmalar çalışmayı yapanların yaşam algısına göre değişiklik gösterebilir ve geçmişten günümüze kalan bu kaynaklarda hata ve eksiklikler bulunabilir (Demircioğlu,2014:118).

Yerel tarih sınırlılıklarından biri yerel tarih öğretimine dayalı etkinliklerin hazırlanmasının çok zaman almasıdır (Demircioğlu,2005:79). Çünkü her geçen gün yerel tarih kapsamı genişlerken, müfredatta, sosyal bilgiler dersi içinde yerel tarihe ayrılan zaman artmamaktadır.

Yerel tarih çalışmalarında öğrencilerin ilgileri genellikle kendilerine en yakın olan çevrelerine olur. Bu çevredeki tarihsel kalıntıların kıtlığı veya zarar verilmiş olmaları da yerel tarihin sınırlılıkları arasında sayılabilir Bu yerleşim yerlerinde yaşayanların o yöreyle ilgili bir geçmiş bilincine ve birikimine sahip olamaması ve ortak bir geçmişinin de bulunmayışı önemli bir eksikliktir (Avcı,2007:81-83).

Ayrıca yerel tarih öğretiminde öğretmenlerin en çok zorlayan nokta, planlanmış bir eğitim sürecinin olmamasıdır. Şöyle ki, gerek ilköğretim derslerinde, gerekse ortaöğretim derslerinde öngörülen müfredat; Bakanlıkça öğretmenler adına her bir ders için yapılmış ve uygulamada göreceli bir açık alan bırakmıştır (Oran,2013:30).

Bütün bunlar göz önünde bulundurulduğunda yerel tarih öğretiminin sınırlılıklarını şu şekilde sıralamak mümkündür:

- 1.Yerel tarih etkinliklerini hazırlamanın zaman alması,
- 2.Sosyal bilgiler dersinde yerel tarihe ayrılan zamanın az olması,
- 3.Geçmiş algılamadaki farklılıklar ve geçmişe ait kaynaklarda bulunabilecek hatalar,
- 4.Ders kitaplarının öğrenciyi ezberlemeye zorlaması,
- 5.Sosyal bilgiler ders saatinin az olması, programı yetiştirememe endişesi,
- 6.Yakın çevredeki yerel tarih unsurlarının az olması,
- 7.Yerel tarih unsurlarının bulunduğu bölgede yaşayan insanların geçmiş bilincine ve birikimine sahip olamaması ve ortak bir geçmişin bulunmayışıdır.

2.3. Sosyal Bilgiler Programında Beceriler

Beceri, öğrenme süreci içerisinde kazanılması, geliştirilmesi, yaşama aktarılması hedeflenen kabiliyetler biçiminde tanımlanmaktadır (İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 4-5. Sınıflar Öğretim Programı,2005:45).

Bireyin eğitim süreci sadece okulla ve sınıfla sınırlı olmamakta, yaşamının her döneminde ve her alanında devam etmektedir. Bu bağlamda öğrenme; sadece okul sıralarında değil evde, aile içinde, mahallede, akran grupları gibi sosyal çevremizde olabileceği gibi fiziki çevrede de olmaktadır. Örneğin ev-okul yolunda, şehrin caddelerinde, mahalle sınırlarında, müzede, üzerinden geçtiğimiz tarihi bir köprüde, su içtiğimiz çeşme başında, alışveriş için gittiğimiz taş hanlar gibi fiziki/tarihi mekânlarda da devam etmektedir. Okulda formal eğitimle düzenli ve sistematik olması amaçlanan öğrenme bireyin sosyal ve fiziki/tarihi çevresiyle informal olarak da devam etmektedir. Yapılandırıcı yaklaşım doğrultusunda öğrenciyi aktif bir şekilde merkeze alan sosyal bilgiler dersi, yakından-uzağa, somuttan-soyuta, basitten-karmaşığa, bilinenden bilinmeyene ilkelerinin uygulanmasıyla bireyin birinci safhada yaşadığı çevreyi tanıması böylece değişim ve sürekliliği algılama,

mekânı algılama, zaman ve kronolojiyi algılama ve tarihsel empati becerilerini kazandırmayı amaçlamaktadır (Örten,2008:2).

Günümüz öğretim programı kazanımları arasında önemli yer tutan beceriler, özellikle son elli yıldır yaşanan sosyo-ekonomik, politik ve teknolojik gelişmeler neticesinde, eğitimcilerin gündemini daha fazla işgal etmektedir. Eğitim ve öğretim etkinliklerinde becerilerin önem kazanmasının nedenlerini şu şekilde sıralayabiliriz:

-Yaşamın gittikçe karmaşıklaşması ve eğitilmiş insan sayısının çoğalması,

-Beceri boyutu gelişmiş insanlara olan ihtiyacın artması,

- Bilgi toplumunda iletişimin artması ve bilgi kaynaklarının çeşitlenmesi neticesinde bilgi okuryazarlığıyla ilgili beceri ve niteliklerin ön plana çıkması,

-Demokratik toplumların, demokrasiyi yaşatabilmek için, demokratik hak ve sorumlulukları uygulayabilme, eleştirel ve yaratıcı düşünme gibi becerileri ön plana çıkarması.

Yukarıda ki sebepler dolayısıyla önem kazanan beceriler, gelişmiş dünya öğretim programlarında yerini almıştır (Mutluer,2013:356). Günümüzdeki öğretim programlarındaki hedefler yapılandırmacı anlayışına uygun kazanımlara göredir. 2005 programında beceri kazanmak önemli olduğu için beceriler kazanımlarla ilişkilendirilmiştir (Özen ve Sağlam,2010:1).

Program öğrenciyi ezberden kurtarmak ve yaparak yaşayarak öğrenmeyi sağlamak amacıyla hayatla iç içe hazırlanmıştır. Programda, öğretmenden okulun bulunduğu çevreye ya da programa göre etkinlik hazırlaması, aktif öğrenmeye yönelik etkinliklere yer verilmesi istenmektedir. Ayrıca programda güncel konular ile okul dışı öğrenme ortamlarının da kullanılmasını belirtmektedir (Öztürk,2012:16). Tarihsel beceriler açısından bakıldığında öğrenci tarihsel olan ile çağdaş olanın benzerlik ve farklılıklarını irdeleyerek değişim ve gelişimin anlamına ilişkin çıkarımlarda bulunabilmekte ve bu değişim ve gelişim ile ilgili bakış açıları geliştirebilmektedir. (Kabapınar,2007:158)

2004-2005 eğitim öğretim yılında pilot uygulamayla başlatılan ve 2005-2006 eğitim öğretim yılında ise ülke genelinde uygulanmaya başlanan yeni ilköğretim programları ile öğrencilere kazandırılması hedeflenen bazı temel beceriler bulunmaktadır. Sosyal bilgiler öğretim programı, ilköğretim 4 - 8. sınıf düzeyinde diğer derslerle birlikte ilk 9 beceriyi kazandırmanın yanında, kendine özgü 6 beceriyi kazandırmayı da amaçlamaktadır. Bu beceriler aşağıdaki gibi sıralanmaktadır. Bu becerilerin bazılarında ya da aşamalarına, üniteler göz önünde bulundurularak doğrudan verilecek beceri şeklinde programda yer verilmektedir (MEB,2005).

Sosyal bilgiler programında yer alan beceriler şunlardır:

- 1.Eleştirel Düşünme Becerisi
- 2.Yaratıcı Düşünme Becerisi
- 3.İletişim Becerisi
- 4.Araştırma Becerisi
- 5.Problem Çözme Becerisi
- 6.Karar Verme Becerisi
- 7.Bilgi Teknolojilerini Kullanma Becerisi
- 8.Girişimcilik Becerisi
- 9.Türkçeyi Doğru, Güzel ve Etkili Kullanma Becerisi
- 10.Gözlem Becerisi
- 11.Mekânı Algılama Becerisi
- 12.Zaman ve Kronolojiyi Algılama Becerisi

13.Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi

14.Sosyal Katılım Becerisi

15.Empati Becerisi

Sosyal bilgiler öğretim programında yer alan becerilerin sınıf ve öğrenme alanına göre dağılımı aşağıdaki gibidir:

4.SINIF	
ÖĞRENME ALANI	DOĞRUDAN VERİLECEK BECERİ
BİREY VE TOPLUM	Kanıtı tanıma ve kullanma
KÜLTÜR VE MİRAS	Bilgiyi kullanılabilir biçimlerde planlama ve yazma
İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER	Mekânı algılama
ÜRETİM, TÜKETİM VE DAĞITIM	Tablo, diyagram ve grafik okuma
BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM	Karşılaştırma yapma
GRUPLAR, KURUMLAR VE SOSYAL ÖRGÜTLER	Sebep-sonuç ilişkisini belirleme
GÜÇ, YÖNETİM VE TOPLUM	Karar verme
KÜRESEL BAĞLANTILAR	Kütüphane ve referans kaynakları kullanma

5. SINIF	
ÖĞRENME ALANI	DOĞRUDAN VERİLECEK BECERİ
BİREY VE TOPLUM	Yazılı anlatım
KÜLTÜR VE MİRAS	Görsel kanıt kullanma (nesne, minyatür, gravür, fotoğraf, karikatür, temsili resim)
İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER	Gözlem
ÜRETİM, TÜKETİM VE DAĞITIM	Basit istatistik verilerini yorumlama
BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM	Kütüphane ve referans kaynakları kullanma
GRUPLAR, KURUMLAR VE SOSYAL ÖRGÜTLER	Sosyal katılım
GÜÇ, YÖNETİM VE TOPLUM	Basılı ve görsel kaynakları (gazete, televizyon v.b.)kullanma ve değerlendirme (5N1K Formülü)
KÜRESEL BAĞLANTILAR	Olgu ve düşünceleri ayırt etme

6. SINIF	
ÜNİTELER	DOĞRUDAN VERİLECEK BECERİ
1. SOSYAL BİLGİLER ÖĞRENİYORUM	Bilimsel genelleme yapma
2. YERYÜZÜNDE YAŞAM	Harita okuma ve atlas kullanma
3. İPEK YOLU'NDA TÜRKLER	Çıkarımda bulunma
4. ÜLKEMİZİN KAYNAKLARI	Girişimcilik
5. ÜLKEMİZ VE DÜNYA	Araştırma
6. DEMOKRASİNİN SERÜVENİ	Sosyal katılım
7. ELEKTRONİK YÜZYIL	Yaratıcılık

7. SINIF	
ÜNİTELER	DOĞRUDAN VERİLECEK BECERİ
1. İLETİŞİM VE İNSAN İLİŞKİLERİ	İletişim
2. ÜLKEMİZDE NÜFUS	Grafik hazırlama
3. TÜRK TARİHİNDE YOLCULUK	Tarihsel olguları ve yorumları ayırt etme
4. EKONOMİ VE SOSYAL HAYAT	Tarihsel empati
5. ZAMAN İÇİNDE BİLİM	Zaman ve kronolojiyi algılama
6. YAŞAYAN DEMOKRASİ	Karar verme
7. ÜLKELER ARASI KÖPRÜLER	Kalıp yargıları fark etme

Sosyal bilgiler programının kendine özgü 6 becerisinden birisi de değişim ve sürekliliği algılama becerisidir.

2.3.1. Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi

Sosyal bilgiler, sosyal bilimler disiplinlerinin ortaya koyduğu bilimsel bilgilerden oluşan bir öğretim alanıdır. Öğrencilerin toplumu, yaşadıkları kültürü ve kendilerini tanıyabilmeleri için, geçmiş, bugün ve gelecek ilişkisi içinde, sosyal bilgileri öğrenerek içselleştirmeleri gerekmektedir. Sosyal olayların, insanların, nesnelere ve mekânların geçmişten günümüze nasıl bir değişim ve gelişim gösterdiğinin anlaşılabilmesi için, sosyal bilgiler derslerinde öğretilmesi gereken temel kavramların başında zaman, kronoloji, değişim ve süreklilik gelmektedir (Demircioğlu ve Akengin,2012:188).

Etkin bir bireyde bulunması gereken belli başlı beceriler arasında zaman ve kronolojiyi algılama, değişim ve sürekliliği algılama becerileri çok önemli yere

sahiptirler. Zira bu beceriler insanlara, yaşadıkları zaman başta olmak üzere geçmişten bugüne gelmiş ve gelecekte yaşanabilecek olayları binlerce yıllık insanlık tarihi içerisinde doğru yere oturtma, bu zaman çizgisinde insanlığın bir yandan devamlı bir değişim diğer yandan da süreklilik içerisinde olduğunu kavrama imkanı verir. Bu beceriler, özellikle, sosyal bilgilerin tarih konuları işlenirken geliştirilir (Demircioğlu ve Akengin,2012:188).

Sosyal bilgilerin tarih konularının sağlıklı bir biçimde öğretilmesi için, öğrencilerin zaman ve kronoloji anlayışını kazanmış olmaları gerekmektedir. Başka bir ifadeyle, sosyal bilgilerin tarihe dayalı konularının anlamlandırılabilmesi için, geçmişteki olayların meydana geldiği zaman diliminin nasıl ölçüldüğünü ve belirli dönemlerin nasıl nitelendirildiğini bilmek zorundadırlar. Buna ek olarak, öğrenciler, geçmişe yönelik tarihlendirmeyi doğru yapabilmenin yanında, bu tarihlendirmeye ilişkin zihni bir anımsamaya sahip olmalıdırlar (Haydn ve diğ., 1997'den aktaran, Demircioğlu ve Akengin,2012:189).

Öğrenciler toplumu, yaşadıkları kültürü ve kendilerini tanıyabilmeleri için, geçmiş, bugün, gelecek ilişkisi içinde, sosyal bilgileri öğrenerek içselleştirmeleri gerekmektedir. Sosyal bilgilerin tarihle ilgili ünitelerini öğrenmek için temel gereksinimlerden biri, değişimin zamanın sonucu ve onun geçişinin bir kanıtı olduğunu anlamaktır (Şimşek, 2006, aktaran, Özen ve Sağlam 2010:2). Nesnelere ve öznelere yapıları gereği ortaya koydukları farklılaşmalara değişim denir. Süreklilik ise, kesintisiz devam eden eylemler, olaylar ve hareketleri ifade etmek için kullanılır (Bıçak,2004).2005 yılından itibaren yürürlükte olan Sosyal Bilgiler Programı'nda yer alan dokuz öğrenme alanından biri "Zaman, Süreklilik ve Değişim"dir. Bu programda yer alan temel becerilerden biri de "değişim ve sürekliliği algılama"dır. Hem öğrenme alanı olarak hem de beceri olarak "değişim ve süreklilik" vurgusu dikkatten kaçmamaktadır. Öğrenciler sadece zamanın nasıl ölçüldüğünü anlamak ihtiyacında değildirler. Aynı zamanda, zamanın nasıl geçtiğini ve değişimin nasıl meydana geldiğini, değişimin sebeplerini de anlamaya ihtiyaç duyarlar. İlköğretim birinci kademedeki etkinliklerle ilk olarak bunun farkına varmaya başlarlar. Öğrencilere, sınıftaki programların günden güne nasıl

farklılaştığını sorarak bunun üzerine düşündürmek buna iyi bir örnektir (Naylor ve Diem 1987'den aktaran, Özen ve Sağlam,2010:3).

Geçmişten bugüne nelerin değişip nelerin değişmediğinin farkına varılması, geçmiş ile bugün arasındaki farklılıkların ve benzerliklerin neler olduğunun bilinmesi için öğrencilerde değişim ve süreklilik algısının gelişmiş olması gerekmektedir. Bu algıların gelişmiş olması öğrencilerin, geçmiş ile bugün arasında bütün farklılıkları görerek bağlantı kurmasına yardımcı olacaktır. Değişim ve süreklilik algısı, öğrencilerde geçmiş zaman bilincinin oluşmasında ve sosyal bilgiler konularının öğrenilmesinde önemli katkılar sağlayabilir. Bu konudaki bir eksiklik öğrencilerde sağlıklı bir tarih bilincinin oluşumunu engellemektedir. Bu bağlamda geçmişin bilimsel bir anlayışla incelenmesi olarak tanımlanan tarihin, ilköğretim düzeyinde sağlıklı bir biçimde öğrenilmesi, değişim ve sürekliliğin doğru algılanmasını gerekli kılmaktadır (Özen ve Sağlam,2010:4).

Değişim ve süreklilik tarihin iki temel özelliği olarak karşımıza çıkmaktadır. Geçmişten günümüze gelen unsurlarda bu iki temel özelliği görürüz. Tarihin sağlıklı şekilde öğretilmesi için etkinliklerle değişim ve sürekliliğin öğretilmesi gerekmektedir. Gelişmiş ülkelerde tarih öğretiminin amacı incelendiğinde; zaman, değişim ve süreklilik kavramlarını anlama ve kullanmanın öğrencilere kazandırılması gereken hedefler arasında yer aldığı görülmektedir (Culpin,1996'dan aktaran Demircioğlu ve Akengin,2012:197). Öğrencilerin geçmiş ve bugünü anlayabilmeleri, geçmişten günümüze nelerin değişip değişmediğini görebilmeleri için değişim ve süreklilik kavramları ışığı altında tarihin öğretilmesi gerekmektedir (Demircioğlu ve Akengin,2012:197). Tarihi olaylardaki değişim ve sürekliliği görebilmek için sorulabilecek bazı temel sorular vardır. Bunlar:

-Değişim ne hızla meydana geldi?

-Ne değişti, ne değişmedi?

-Değişim nerde meydana geldi?

-Hangi alanlarda değişim meydana gelmedi ya da çok az geldi? (Culpin,1996'dan aktaran Demircioğlu ve Akengin,2012:197).

Tarih öğretiminde değişim ve sürekliliği algılamanın kavratılabilmesi için öğrencilere kazandırması gereken birtakım nitelikler vardır. Bunlar:

-Öğretimi yapılan ve çalışılan topluluklar ve dönemler arası ilişkileri araştırma,

-Tarihsel değişimin sonuç ve önemini anlama,

-Değişik dönemler boyunca farklı akım ve eğilimleri anlama,

-Çalışmada değişimin önemini düşünme (Phillips,2002'den aktaran Demircioğlu ve Akengin,2012:198).

Değişim ve süreklilik kavramlarının öğretiminde öğrencileri aktif hale getirebilmek için birtakım öğretim etkinliklerini kullanmak gerekir. Bu etkinlikleri şu şekilde sıralayabiliriz:

-Değişimle ilgili yaratıcı zaman çizelgeleri, diyagramları ve grafikleri kullanma,

-Farklı zaman dilimindeki insanların yaşamalarında meydana gelen değişimlerin karşılaştırılması,

-Öğrencileri öğretimi yapılan konular hakkında farklı düşünceye teşvik etmek,

-Hipoteze dayanan sorular sorma,

-Sıralama etkinlikleri,

-Tartışma etkinlikleri,

-Yanlış anlamayı belirleme (Haydn ve diğ.,1997'den aktaran Demircioğlu ve Akengin,2012:198-200).

Programda sürekli olarak değişim ve süreklilik düşüncesine vurgu yapılmakta, etkinliklerle bu becerilere sahip olunması beklenmektedir. Sosyal Bilgiler 5., 6. ve 7. sınıf ünitelerinde değişim ve süreklilik becerisine yer verilmiştir (Kabapınar,2012:271).

Sosyal bilgiler öğretimi program incelendiğinde bu beceriler programda aşağıdaki şekilde yer almaktadır:

-Benzerlik ve farklılıkları bulma

-Zamanla oluşan süreklilik ve değişimi algılama

-Tarihsel olguları ve yorumları ayırt etme

-Geçmişteki problemleri ve nedenlerini tanıma

-Tarihsel bir problemin çözümüne alternatif çözümler bulma.

2.3.2. Beceri ve Kazanımlara Uygun Olarak Yararlanılacak Yerel Kaynaklar

Sosyal bilgiler öğretim programı incelendiğinde “Adım Adım Türkiye” ünitesinde aşağıdaki kazanımların değişim ve sürekliliği algılama becerisine uygun olduğu görülmektedir. Kastamonu ili Merkez İlçedeki yararlanılabilecek yerel tarih unsurları öğrenme alanları ve becerilere uygun olarak Tablo 2.1’ de gösterilmiştir.

Tablo 2.1. Beceri ve kazanımlara uygun olarak yararlanılabilecek yerel kaynaklar

Kazanımlar	Beceriler	Kullanılabilecek yerel tarih unsurları-mekânlar
1. Çevresindeki ve ülkemizin çeşitli yerlerindeki doğal varlıklar ile tarihi mekânları, nesnelere ve yapıtları tanıır. 2. Ülkemizin çeşitli yerlerindeki kültürel	1.Benzerlik ve farklılıkları bulma 2. Zamanla oluşan süreklilik ve değişimi algılama	-Etnografya Müzesi -Şapka Müzesi -Liva Paşa Konağı -Diyar Diyar Kastamonu

<p>özelliklere örnekler verir</p> <p>3. Ülkemizin çeşitli yerleri ile kendi çevresinin kültürel özelliklerini benzerlikler ve farklılıklar açısından karşılaştırır.</p> <p>4. Kültürel öğelerin, insanların bir arada yaşamasındaki önemini açıklar.</p> <p>5. Kanıt kullanarak Atatürk inkılablarının öncesi ile sonrasındaki günlük yaşamı karşılaştırır.</p> <p>6. Atatürk inkılablarıyla ilkelerini ilişkilendirir.</p>	<p>3.Tarihsel olguları ve yorumları ayırt etme</p> <p>4.Geçmişteki problemlerin neden-sonuç ilişkisini tanıma</p> <p>5.Tarihsel problemin çözümüne alternatif çözümler bulma</p>	<p>- Şeyh Şaban-ı Veli Müzesi</p> <p>-Münire Medresesi</p> <p>-Nasrullah Külliyesi (Cem Sultan Bedesteni)</p> <p>-İsmail Bey Külliyesi</p> <p>-Bakırcılar Çarşısı</p>
---	--	---

Bu kazanım, beceri ve yararlanılacak yerel kaynaklarla ilgili olarak aşağıdaki örnek verilebilir:

Kazanım: Kanıt kullanarak Atatürk inkılablarının öncesi ile sonrasındaki günlük yaşamı karşılaştırır.

Beceri:1.Benzerlik ve farklılıkları bulma

2. Zamanla oluşan süreklilik ve değişimi algılama
- 3.Tarihsel olguları ve yorumları ayırt etme
- 4.Geçmişteki problemlerin neden-sonuç ilişkisini tanıma
- 5.Tarihsel problemin çözümüne alternatif çözümler bulma

Yararlanılabilecek Yerel Tarih unsuru-Mekân: 1.Etnografya Müzesi

2.Şapka Müzesi

2.4. Konu İle İlgili Araştırmalar

2.4.1. Yerli Yayın ve Araştırmalar

Işık (2008), “İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Tarih Konularının Öğretiminde Kanıt Temelli Öğrenme Modeli: Bir Aksiyon Araştırma” adlı çalışmasında küçük yaştaki çocukların sosyal bilgiler dersleri içerisinde yer alan tarih konuları ile buluşturulmasında kanıta dayalı öğretim uygulamalarının kullanılmasını ele almıştır. Araştırma sonucunda 9–10 yaş grubundaki öğrencilerin bireysel ve grup çalışmaları sonucunda, kanıt temelli öğrenme modeli uygulamalarıyla tarihsel sorgulamaları öğretmen rehberliğinde yapabildiklerini, öğrencilerin tarihsel düşünme becerileri üzerinde de olumlu etkiler yapabildiğini ortaya koymuştur.

Safi (2010), “Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer alan Mekânı Algılama Becerisinin Geliştirilmesi Hakkında Öğretmen Görüşleri” adlı araştırmasını Antalya ilinde ilköğretim okullarında görevli 148 sosyal bilgiler öğretmeni üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma sonucunda; sosyal bilgiler öğretmenlerinin mekânı algılama becerisi kavramı hakkında yeterli bilgiye sahip oldukları ve öğrencilerde bu becerinin geliştirilmesinin önemli olduğu, ancak okullarda teknik yetersizlik ve okul şartlarından dolayı yapılandırmacı öğretim programının tam olarak uygulanamaması gibi nedenlerle mekânı algılama becerisinin geliştirilmesinde sorunlar yaşandığı sonuçlarına ulaşmıştır.

Çulha (2006), “Tarihsel Mekânlarda Keşfederek Öğrenme Yoluyla Sosyal Bilgiler Öğretimine Yönelik Öğrenci Görüşleri” adlı çalışmasında yaptığı araştırma üç aşamadan oluşmaktadır. Bunlar:

- a) Araştırmada kullanılacak tarihsel mekânın seçilmesi ve düzenlemelerin yapılması,
- b) Seçilen mekânda keşfederek öğrenme ilkelerine göre etkinliklerin hazırlanması ve denemesi,
- c) Öğrencilerin yaşadıkları sürecin betimlenmesi için bir ilköğretim okuluyla hazırlanan etkinliklerin denemesi.

Araştırmanın sonunda öğrencilerin, sosyal bilgiler dersindeki akademik başarıları ne olursa olsun, tarihsel mekân ve müzedeki etkinliklere istekli olarak katıldıkları gözlenmiş, tarihsel mekânlarda duyu organlarını kullanarak bilgiyi yapılandırdıkları, kız öğrencilerle erkek öğrencilerin farklı etkinliklerden hoşlandıkları sonuçları ortaya çıkmış, tarihsel mekânlarda kanıtlar yoluyla küçük sosyal bilimciler gibi çalışan öğrencilerin sosyal tarihle tanışmaları sağlamıştır.

Örten(2008),“Yerel Tarih Konularının Sosyal Bilgiler Üniteleri ile İlişkilendirilmesine Yönelik Bir Çalışma (Tokat örneği) ” adlı araştırılmasında sosyal bilgiler dersi ve amaçları, yerel tarih, yerel tarihin gelişimi, kaynakları ve faydaları ayrıca ilköğretim sosyal bilgiler dersi program ve müfredat programlarında yerel tarihe ilişkin maddeleri irdelenmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda müfredat içerisinde yerel tarih konularının islenebileceği sınıflar, öğrenme alanları ve üniteler belirlenerek etkinlik örnekleri hazırlanmış, bu çalışma sonunda yerel tarih öğretiminin sağlayabileceği yararlar ile sosyal bilgiler müfredat programında hedeflenen kazanımlar arasında önemli benzerlikler görülmüştür. Bu sayede yerel tarih konularının öğretimi ile sosyal bilgiler müfredatının ilişkilendirilebileceği, tokat örneğinde gösterilmiştir.

Özkan (2009),“Gezi Gözlem ve İnceleme Yönteminin 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Programı Ülkemizin Kaynakları Ünitesindeki Öğrenci Başarılarına Etkisi” adlı çalışmada gezi-gözlem ve inceleme yöntemi ile öğrenim gören öğrencilerin, geleneksel öğretim yöntemlerinin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinden daha başarılı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Gezi sonrası yaptığı mülakat neticesinde öğrencilerin genelde çok keyif aldıklarını, öğrendiklerini kesinlikle unutamayacaklarını, bu geziden kazandıklarını çevresiyle de paylaşmak istediklerini, yerinde görerek alınan eğitimin çok faydalı olduğunu belirttiklerini vurgulamıştır.

Tugay (2004), “Tarih Eğitiminde Yerel Tarih Araştırmalarının Yeri: Fethiye Örneği” adlı çalışmada yerel tarihin önemi üzerinde durulmuş ve Fethiye'nin yerel tarih unsurlarından bahsedilmiştir.

Yıldırım (2012) ,“II. Kademe Sosyal Bilgiler Derslerinde Gezi-Gözlem Yönteminin Uygulanma Durumunun İncelenmesi” adlı çalışması sonucunda sosyal bilgiler derslerinde gezi-gözlem yöntemine yeterince yer verilmediğini, yer veren öğretmenlerin çoğunluğunun yöntemi bahar aylarında kullandığını, öğretmenlerin gözlem gezilerini daha çok üniteden/konudan bağımsız olarak öğrencilerin derse olan motivasyonlarını artırmak için kullanmakta olduğunu ve gezi sonrası sınıfta daha çok sözlü anlatım etkinliğini kullandığını belirtmiştir. Öğretmenlerin gözlem gezilerini kullanımda karşılaştıkları en büyük zorluğu ise öğrencilerin gezilerdeki disiplinsiz davranışları olarak gözlemlemiştir.

Oran (2013),“İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ders İçi Yerel Tarih Konusundaki Faaliyetleri” adlı çalışmasını ilköğretim sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde yer alan yerel tarih konularını işleyip, işlemediklerini tespit etmek amacıyla yapmıştır. Ayrıca bu çalışmada yerel tarihin ne olduğu, müfredatta hangi konularda yer aldığı da belirtilmiştir.

Gökkaya ve Yeşilbursa (2009),“Sosyal Bilgiler Öğretiminde Tarihi Yerlerin Kullanımı” adlı çalışmasında 6.sınıf sosyal bilgiler dersinde “Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu” ünitesinin geleneksel yöntemle (anlatım yöntemi) işlenişiyile, tarihi yerleri kullanarak yapılan öğretime göre işleniş arasında, öğrencilerin akademik başarılarını etkileme ve bilgilerin kalıcılığını sağlama bakımından anlamlı bir fark olup olmadığını saptamaya çalışmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin akademik başarılarını ve öğrenilenlerin kalıcılığını sağlama açısından, daha çok duyu organına hitap eden, öğrenci merkezli öğretimi temel alan tarihi yerlerle öğretim yönteminin, geleneksel öğretim yöntemine oranla daha başarılı olduğu anlaşılmıştır.

Özen ve Sağlam (2010),“İlköğretim Öğrencilerinin Değişim ve Sürekliliği Algılayışı” adlı çalışmasında ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin değişim ve sürekliliği algılama becerilerinin ne düzeyde olduğu tespit edilmek istenmiştir. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden eylem çalışması ile yapılmıştır. Araştırma sonucunda ise, araştırmaya katılan öğrencilerinin büyük çoğunluğunun değişim ve sürekliliği algılama becerileri açısından oldukça başarılı oldukları tespit edilmiştir.

Akçalı ve Aslan (2013),“Tarih Derslerinin Yerel Tarihe Ve Kaynaklarına Dayalı Etkinlikler Aracılığıyla İşlenmesinin Öğrencilerin Derse Yönelik Tutumlarına Etkisi” adlı çalışmasında geleneksel yöntemle, öğretmeni ve ders kitabını merkez alarak işlenen tarih dersleri yerine, yeni tarih öğretimi anlayışının da önemli bir ögesi olan yerel tarihe ve kaynaklarına dayalı etkinlikler aracılığıyla işlenen derslerin, öğrencilerin tarih dersine yönelik tutumları üzerinde yaratacağı farklılıkların ortaya konması amaçlanmıştır. Çalışmada araştırma deseni olarak ön test-son test eşleştirilmiş kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Veriler araştırmacı tarafından geliştirilen “Tarih Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” ve “Görüşme Formu” aracılığıyla elde edilmiştir. Araştırmanın sonucunda tarih dersinde yerel tarihe ve kaynaklarına dayalı olarak ders işlenmesinin öğrencilerin tarih dersine yönelik tutumlarını artırma konusunda geleneksel yöntemle göre daha etkili olduğu ortaya konmuştur. Öğrencilerle yapılan görüşmelerde ise tutum ölçeğinden elde edilen bulguları destekleyen sonuçlara ulaşılmıştır.

Dikyol, İnce ve Usta (2011), “Öğretmen Adaylarının Tarihi Mekânlara ve Eserlere İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi” adlı çalışmasında 17 maddeden oluşan "Tarihi Mekân ve Eserlere Yönelik Görüş Ölçeği (TAMEGÖ)" kullanılmıştır. Bu çalışmada öğretmen adaylarının bildirdikleri görüşlerinin genel incelemesinde; fen bilgisi öğretmen adaylarının tarihi mekân ve tarihi eserlere yönelik görüşlerinin sosyal bilgiler öğretmen adaylarına kıyasla çok daha olumlu olduğu belirlenmiş ve bu farklılığın kaynaklanabileceği sebepler tartışılmış, çeşitli öneriler sunulmuştur.

Tangülü, Tosun ve Topkaya (2015), “Ortaokul 7. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi Değişim ve Sürekliliği Algılama Beceri Düzeylerinin İncelenmesi” adlı çalışmasında nicel araştırma desenlerinden tarama modeli kullanılmış, 7.sınıfta okuyan toplam 80 öğrenci araştırmaya dahil edilmiş, çalışmada 7.sınıf Sosyal Bilgiler “Türk Tarihine Yolculuk” ünitesindeki değişim ve sürekliliği algılama becerisine uygun kazanımlar belirlenerek başarı testi ve açık uçlu sorular hazırlanmış, araştırmadan elde edilen bulgular neticesinde öğrencilerin değişim ve sürekliliği algılama boyutunda başarılı oldukları görülmüştür.

Avcı ve Öner (2015), “Tarihi Mekânlar İle Sosyal Bilgiler Öğretimi: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüş ve Önerileri” adlı çalışmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin tarihi mekânlarla sosyal bilgiler öğretimine ilişkin görüş ve önerilerini ortaya çıkarmaya çalışmıştır. Çalışma sonucunda, öğretmenlerin tamamının tarihi mekânlarla öğretim yöntemini önemli gördükleri ve bu mekânların sosyal bilgilerde kullanılabileceği ünite ve konuları genel itibariyle bildikleri, tarihi mekânlarla öğretim yönteminin öğrenciye sağlayacağı faydalar hakkında yeterli bilgiye sahip oldukları fakat bu yöntemin uygulanması yönünde yasal engellerle karşılaştıkları ve öğrencilerin mutlaka görmelerini istedikleri tarihi mekânın “Çanakkale Şehitliği ve Gelibolu Yarım Adası” olduğu gibi sonuçlara ulaşmışlardır.

2.4.2. Yabancı Yayın ve Araştırmalar

De John Gijlers (2005),buluş yoluna uygun olarak işbirlikçi öğrenme yöntemini uyguladıkları deneysel çalışmada, öğrencilerin ön bilgilerinin ve kendi aralarında ikili etkileşimlerinin buluş yoluyla öğrenmeleri ve bilgi gelişimlerini olumlu yönde etkilediği sonucuna varmıştır.

Keith C. Barton (2001), Kuzey İrlanda ve ABD’deki ilköğretim öğrencilerini tarihsel düşünme becerileri açısından karşılaştırmış ve öğrencilerin tek tip kaynaktan tarih sosyal bilgiler öğrenmelerinin onların tarihsel düşüncelerini kısırlaştırdığını ortaya koymuştur. Bu yüzden özellikle öğrenciler okul içinde ve okul dışında farklı tarihsel kanıtlarla çalışabilecekleri ortamların hazırlanmasını önermiştir.

Levstik ve Barton (2004),ilköğretim 5 ve 8. sınıf öğrencilerinin Amerikan tarihi öğrenmenin önemine ilişkin görüşlerini araştırdıkları çalışmalarında, 48 öğrenciyle mülakat yapmışlardır. Araştırma sonunda; ilköğretim öğrencilerinin düşünceleri üzerinde popüler kültürün ve ailelerinden öğrendiklerinin çok etkili olduğunu sonucuna varmışlardır.

Bruce Van Sledright (2000),öğrencilerin ailelerinden, popüler medyadan, tarihsel mekânlardan öğrendikleri tarihin okulda öğrendikleri tarihten daha kalıcı olduğunu ortaya koymuştur.

Mark J. Stout (2004), eylem araştırması yoluyla öğrencilerin tarihsel kanıtlar kullanarak tarihsel düşüncelerinin sınıf ortamında nasıl geliştiğini incelemiş ve tarihsel kanıtların öğrencilerin tarihsel anlamalarını zenginleştirdiğini ortaya koymuştur.

Kevin O'Neil ve Elahe Sohbat (2004), lise öğrencilerinin farklı tarihsel kanıtlardan nasıl çıkarımda bulduklarını anlamak için bir ölçek geliştirmiştir. Bu yolla Kanada demiryolu tarihine ait farklı tarihsel kanıtları öğrenciler değerlendirmişlerdir. Öğrencilerin tarihsel düşüncelerini internet ortamında hazırlanan etkinliklerin arttırmadığını ortaya koymuşlardır.

Kathryn T. Spoehr ve Luther W. Spoehr (1994), okulda kitaplarla tarih öğrenmenin öğrenciler için sıkıcı olduğunu ortaya koymuşlardır. Bundan kurtulmak için de öğrencilerin farklı tarihsel kanıtlarla çalışmalarını önermişlerdir.

Roselyn Ashby ve Peter Lee (1987), ilköğretim öğrencilerinin birinci elden tarihsel kanıtlarla çalışırken nasıl bir süreç yaşadıklarını araştırmışlardır. Öğrenci gruplarına Angelo Saxonlar hakkında çeşitli birinci elden kanıtlar verilmiş, bunları incelemeleri istenmiştir. Süreç kamerayla kaydedilip daha sonra çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin ailelerinden ve çevrelerinden öğrendiklerinin tarihsel düşüncelerini etkilediği sonucuna varmışlardır.

Yosenna Vella (2005), ilköğretim birinci kademe öğrencileriyle yaptığı örnek olay çalışmasında tarihsel kanıtlarla çalışırken nasıl bir süreç yaşadıklarını araştırmıştır. İlköğretim öğrencilerinin, özellikle yetişkinlerin doğru yönlendirmeleriyle en zor tarihsel kanıtları bile çözümlayebildiklerini ortaya koymuştur.

III. BÖLÜM

3.YÖNTEM

Bu bölüm; “araştırma modeli”, “evren ve örneklem”, “veri toplama araç ve teknikleri” ve “verilerin analizi” alt başlıkları altında toplanmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada hem nitel, hem de nicel araştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır. Araştırmanın nicel boyutunda sosyal bilgiler öğretiminde yerel tarih kullanmanın değişim ve sürekliliği algılama becerisi üzerindeki etkisini incelemek amacıyla öntest son test deney-kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Deneysel yöntemde araştırmacı, araştırmasına yol gösterecek bazı yeni durumların meydana gelmesine fırsat hazırlamakta ve bunların etkisini gözlemlemektedir (Kaptan,1998:38). Deneme modelleri, değişkenler arasında neden-sonuç ilişkilerini keşfetmeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar,1994:87). Bu araştırmanın 1. , 2. ve 3. alt problemlerinin çözümünde öntest puanları birbirine yakın olan iki grupla çalışılmıştır. Her iki gruba da araştırmacı çalışmıştır. Deney grubunda yerel tarih unsurlarına yönelik bir öğretim, kontrol grubunda ise sınıf içi etkinliklere dayalı bir öğretim yapılmıştır. Her iki gruba deney işlemleri başlamadan önce ve deney işlemleri sonunda öğrencilerin değişim ve sürekliliği algılama becerilerini ölçmek için “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” uygulanmıştır.

Tablo 3.1. Araştırmanın modeli

Gruplar	Uygulama Öncesi	Yöntem	Uygulama Sonrası
D (Deney Grubu)	Öntest	Yerel tarih unsurlarına yönelik öğretim	Son test
K (Kontrol Grubu)	Öntest	Sınıf içi etkinliklere dayalı öğretim	Son test

D: Araştırmacı tarafından yerel tarih etkinlerinin uygulandığı sınıf (5/A Şubesi)

K: Araştırmacı tarafından sınıf içi etkinlerinin uygulandığı sınıf (5/D Şubesi)

Araştırmanın 4. alt probleminin çözümünde nitel araştırma yöntemlerinden mülakat tekniği kullanılmıştır. Nitel araştırma, gözlem görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanır. Başka bir deyişle nitel araştırma, kuram oluşturmayı temel alan bir anlayışla sosyal olguları bağlı buldukları çevre içerisinde araştırmayı ve anlamayı ön plana alan bir yaklaşımdır (Yıldırım ve Şimşek, 2005:19). Nitel araştırma, bireylerin yaşamlarındaki rutin ve problemler anları ve anlamları tanımlayan çalışmaları ve çeşitli empirik materyal setini-vaka incelemesi, kişisel deneyim, içebakış, yaşam öyküsü, görüşme gözlemsel, tarihsel ve görsel metinler içermektedir. Nitel araştırmalarda yaygın kullanıma sahip teknikler, katılımlı gözlem ve görüşmedir (Kuş,2003:77).Görüşme,belli konularda öğrencilerle, öğrencinin anne babasıyla ve arkadaşlarıyla yapılan konuşmalardan elde edilen verilere dayanır (San ve Güler,2004:234).Görüşme, sözlü olarak veri toplama tekniğidir. Bilimsel amaçla düzenlenen konuşmadır. Görüşme tekniğinde görüşmeci sorular sorar ve cevapları kaydeder. Bilimsel amaçlı görüşmenin önceden planlanması gerekir (Arlı ve Nazik,2001:44).Uygulamada öğrencilerin yapılan etkinliklerle ilgili düşüncelerinin yer aldığı mülakat formundan elde edilen sonuçlar 4. alt problemin çözümlenmesinde etkili olacağı düşünülmüştür.

3.2.Çalışma Grubu

Bu araştırma, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Kastamonu ili merkez ilçesinde bulunan bir ortaokulun 5. sınıfının 2 ayrı şubesinde öğrenim gören toplam 37 öğrenci ile yürütülmüştür. Çalışma grubu ile ilgili bilgiler Tablo 3.2. de gösterilmiştir.

Tablo 3.2. Çalışma grubu

Gruplar	Sınıf	Öğrenci Sayısı		
		Kız	Erkek	Toplam
D (Deney grubu)	5/A	7	10	17
K (Kontrol grubu)	5/D	8	12	20

3.3. Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında hem nicel, hem de nitel yaklaşımlar bir arada kullanılmıştır. Nicel veriler “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” ile, nitel veriler ise öğrencilerin uygulamaya yönelik görüşlerini elde etmek için hazırlanan bir görüşme formu ile toplanmıştır.

3. 3. 1. Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı

Bu araştırmada 5. sınıf Adım Adım Türkiye ünitesinde yerel tarih kullanımının öğrencilerin değişim ve sürekliliği algılama becerileri üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından Adım Adım Türkiye ünitesindeki kazanımlar ve değişim ve sürekliliği algılama becerisinin aşamaları dikkate alınarak 13 soru geliştirilmiştir. Her soru içinde çok sayıda alt soru bulunmaktadır. Bu alt sorularla birlikte toplam soru sayısı 122’dir.

Ölçek için hazırlanan sorular için uzman görüşlerine başvurulmuş ve uzman görüşleri doğrultusunda yapılan düzeltmelerden sonra ölçeği oluşturan soruların öğrenciler tarafından anlaşılabilirliğinin tespit edilmesi için geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmadan önce 10 öğrenci ile bir ön uygulama yapılmıştır. Ön uygulama sonunda öğrenciler tarafından anlaşılmayan sorular anlaşılır bir şekilde tekrar yazılmıştır. Ayrıca ölçeğin ön uygulama sürecinde öğrencilerin cevaplama süreleri gözlemlenmiş ve bu gözlemler sonucunda iki ayrı ders saatinde (İlk ders saatinde ilk sekiz sorunun, ikinci ders saatinde de kalan soruların cevaplanması) uygulanmasının güvenilirlik açısından daha uygun olacağı kanaatine varılmıştır. Ön uygulama ölçeğinde yer alan soruların “kazanımlara” ve “değişim ve sürekliliği algılama becerisini” oluşturan aşamalara göre dağılımı Tablo 3.3. te verilmiştir.

Tablo 3.3. “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı”nda yer alan soruların kazanımlara ve değişim ve sürekliliği algılama becerisini oluşturan aşamalara göre dağılımı

SORULAR	Kazanımlar						Beceriler				
	1.Çevresindeki ve ülkemizin çeşitli yerlerindeki doğal varlıklar ile tarihi mekânları, nesnelere ve yapıları tanıma.	2. Ülkemizin çeşitli yerlerindeki kültürel özelliklere örnekler verir	3.Ülkemizin çeşitli yerleri ile kendi çevresinin kültürel özelliklerini benzerlikler ve farklılıklar açısından karşılaştırır.	4. Kültürel öğelerin, insanların bir arada yaşamasındaki önemini açıklar.	5.Kanıt kullanarak Atatürk inkılabının öncesi ile sonrasındaki günlük yaşamı karşılaştırır.	6. Atatürk inkılabıyla ilkelere ilişkisini açıklar.	1. Benzerlik ve farklılıkları bulma	2. Zamanla oluşan süreklilik ve değişimi algılama	3.Tarihsel olguları ve yorumları ayırt etme	4.Geçmişteki problemlerin neden-sonuç ilişkisini tanıma	5.Tarihsel problemin çözümüne alternatif çözümler bulma
1		X					X				
2					X	X			X		
3	X						X				
4					X	X	X	X	X	X	
5					X	X	X	X	X	X	
6		X	X				X	X			
7	X						X	X	X		
8						X			X		
9					X		X	X	X		
10	X						X	X			
11				X	X	X	X	X	X	X	
12	X			X			X	X			
13	X			X			X	X	X		

“Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Kastamonu İli Merkez İlçesindeki bir üst sınıftaki (6. Sınıf) 303 öğrenci ile yapılmıştır.6. sınıfta uygulanmasının nedeni ise bu sınıftaki öğrencilerin konuyu daha önceden görmüş olmalarıdır. Ölçeği oluşturan 122 soruya öğrencilerin verdikleri cevaplar aşağıdaki şekilde puanlanmıştır:

- Doğru cevap 1 puan
- Yanlış cevap 0 puan
- Boş bırakılan soru 0 puan

Madde analizine geçmeden önce ölçekten alınan tüm puanlar en yüksekten en düşüğe doğru sıralanmıştır. Microsoft Excel programında sıralanan bu puanlar daha sonra % 27’li (n=81,81) üst ve alt gruplara ayrılmıştır. Daha sonra madde analizi yapılarak her bir maddenin güçlük ve ayırt edicilik indeksleri hesaplanmıştır. Bu hesaplanma yapılırken aşağıdaki formüller kullanılmıştır.

$$P = \frac{D_{\text{ü}} + D_{\text{a}}}{2N}$$

$$R = \frac{D_{\text{ü}} - D_{\text{a}}}{N}$$

P: Madde güçlük indeksi

R: Madde ayırt edicilik indeksi

$D_{\text{ü}}$: Maddeyi üst grupta doğru cevaplayanların sayısı

D_{a} : Maddeyi alt grupta doğru cevaplayanların sayısı

N: Toplam öğrenci sayısı

Madde güçlük indeksi “0” ile “1” arasında bir değer almaktadır. Madde güçlüğü 1’e yaklaştıkça maddenin kolay bir madde 0’a yaklaştıkça maddenin zor bir madde olduğu söylenebilir (Bayram,2012:194;Özçelik,2013:132 ve Büyüköztürk,2013:183). Buna göre madde analizinde tespit edilecek madde güçlük indeksi aşağıdaki tabloya göre değerlendirilecektir.

Tablo 3.4. Madde analizinde tespit edilecek madde güçlük indeksi

Madde Güçlük İndeksi (p)	Maddenin Değerlendirilmesi
0.80 ve üstü	Çok kolay bir madde
0,65 -0,79 arası	Oldukça kolay bir madde
0,35 -0,64 arası	Orta düzeyde kolay bir madde
0,20 – 0,34 arası	Oldukça zor bir madde
0,19 ve altı	Çok zor bir madde

Madde ayırt edicilik indeksi ise “-1” ile “+1” arasında bir değer almaktadır. Maddenin ayırt ediciliğinin 1’e yaklaşması ayırt ediciliğin yüksek; 0’a yaklaşması ise düşük olması anlamına gelmektedir. Buna göre madde analizinde tespit edilecek

madde ayırt edicilik indeksi aşağıdaki tabloya göre değerlendirilecektir (Büyüköztürk,2013:183).

Tablo 3.5. Madde analizinde tespit edilecek madde ayırt edicilik indeksi

Madde Ayırt Edicilik İndeksi (r)	Maddenin Değerlendirilmesi
0,40 ve üstü	Ayırt etme gücü yüksek
0,30 – 0,39 arası	Ayırt etme gücü iyi
0,20 – 0,29 arası	Ayırt etme gücü orta (madde düzeltilmeli)
0,19 ve altı	Ayırt etme gücü düşük

Tablo 3.6. “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” nda yer alan soruların madde analizi

Soru No	D_{ii}	D_a	p	r
1	63	21	0,51	0,51
2	55	18	0,45	0,45
3	53	18	0,43	0,43
4	55	15	0,43	0,49
5	61	10	0,43	0,62
6	46	4	0,30	0,51
7	73	21	0,57	0,63
8	69	17	0,52	0,63
9	73	24	0,59	0,60
10	65	15	0,49	0,61
11	64	9	0,45	0,67
12	26	2	0,17	0,29
13	24	3	0,16	0,26
14	28	1	0,18	0,33
15	27	2	0,18	0,30
16	30	10	0,24	0,24
17	28	2	0,18	0,32
18	56	20	0,46	0,44
19	22	1	0,14	0,26
20	27	2	0,18	0,30
21	30	5	0,21	0,30
22	44	5	0,30	0,48
23	30	16	0,28	0,17
24	24	1	0,15	0,28
25	29	4	0,20	0,30
26	28	5	0,20	0,28
27	54	13	0,41	0,50
28	77	2	0,48	0,91

29	62	3	0,40	0,72
30	58	3	0,37	0,67
31	61	2	0,38	0,72
32	57	1	0,35	0,68
33	64	1	0,40	0,77
34	71	6	0,47	0,79
35	71	7	0,48	0,78
36	77	10	0,53	0,82
37	73	5	0,48	0,83
38	73	6	0,48	0,82
39	20	2	0,13	0,22
40	49	4	0,32	0,55
41	45	11	0,34	0,41
42	47	10	0,35	0,45
43	76	22	0,60	0,66
44	59	52	0,68	0,09
45	52	18	0,43	0,41
46	56	11	0,41	0,55
47	58	12	0,43	0,56
48	48	6	0,33	0,51
49	54	5	0,36	0,60
50	79	16	0,58	0,77
51	72	4	0,46	0,83
52	72	9	0,49	0,77
53	81	18	0,60	0,77
54	76	6	0,50	0,85
55	76	3	0,48	0,89
56	77	6	0,51	0,87
57	78	5	0,51	0,89
58	77	17	0,57	0,73
59	75	5	0,49	0,85
60	79	17	0,59	0,76
61	78	8	0,52	0,85
62	73	54	0,77	0,23
63	82	74	0,95	0,10
64	77	27	0,63	0,61
65	75	17	0,56	0,71
66	68	37	0,64	0,38
67	50	5	0,34	0,55
68	44	11	0,34	0,40
69	49	37	0,52	0,15
70	52	33	0,52	0,23
71	39	19	0,35	0,24
72	49	19	0,41	0,37
73	54	18	0,44	0,44
74	47	5	0,32	0,51
75	51	3	0,33	0,59

76	48	2	0,30	0,56
77	50	11	0,37	0,48
78	49	8	0,35	0,50
79	60	3	0,38	0,70
80	45	4	0,30	0,50
81	49	3	0,32	0,56
82	50	6	0,34	0,54
83	48	3	0,31	0,55
84	53	3	0,34	0,61
85	54	7	0,37	0,57
86	81	19	0,61	0,76
87	77	22	0,60	0,67
88	77	22	0,60	0,67
89	78	27	0,64	0,62
90	82	25	0,65	0,70
91	81	26	0,65	0,67
92	80	26	0,65	0,66
93	80	24	0,63	0,68
94	80	30	0,67	0,61
95	82	51	0,81	0,38
96	81	45	0,77	0,44
97	81	38	0,73	0,52
98	82	46	0,78	0,44
99	81	45	0,77	0,44
100	80	49	0,79	0,38
101	80	49	0,79	0,38
102	79	54	0,81	0,30
103	82	50	0,80	0,39
104	78	55	0,81	0,28
105	75	20	0,58	0,67
106	76	20	0,59	0,68
107	78	17	0,58	0,74
108	77	18	0,58	0,72
109	81	10	0,55	0,87
110	79	16	0,58	0,77
111	79	13	0,56	0,80
112	80	28	0,66	0,63
113	65	30	0,58	0,43
114	77	51	0,78	0,32
115	75	32	0,65	0,52
116	77	51	0,78	0,32
117	75	46	0,74	0,35
118	67	22	0,54	0,55
119	61	19	0,49	0,51
120	64	11	0,46	0,65
121	63	10	0,45	0,65
122	66	18	0,51	0,59

Tablo 3.6. da görüldüğü gibi 122 soruluk “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı”ndan 24 soru çıkarılmıştır.(12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 23, 24 , 25, 26, 39, 44, 62, 63, 69, 70, 71, 95, 102, 103, 104. sorular) Ölçekte yer alan sorulardan çok zor olanlar, çok kolay olanlar ve ayırt ediciliği çok düşük olanlar çıkarılmıştır. Yapılan madde analizi sonucunda ölçeğin son halinde 98 soru kalmıştır. Nihai ölçeğin madde analiz sonuçları Tablo 3.7. de verilmiştir.

Tablo 3.7. Madde analizi sonunda kalan sorular

Soru No	D _ü	D _a	p	r
1.	63	21	0,51	0,51
2.	55	18	0,45	0,45
3.	53	18	0,43	0,43
4.	55	15	0,43	0,49
5.	61	10	0,43	0,62
6.	46	4	0,30	0,51
7.	73	21	0,57	0,63
8.	69	17	0,52	0,63
9.	73	24	0,59	0,60
10.	65	15	0,49	0,61
11.	64	9	0,45	0,67
12.	56	20	0,46	0,44
13.	44	5	0,30	0,48
14.	54	13	0,41	0,50
15.	77	2	0,48	0,91
16.	62	3	0,40	0,72
17.	58	3	0,37	0,67
18.	61	2	0,38	0,72
19.	57	1	0,35	0,68
20.	64	1	0,40	0,77
21.	71	6	0,47	0,79
22.	71	7	0,48	0,78
23.	77	10	0,53	0,82
24.	73	5	0,48	0,83
25.	73	6	0,48	0,82
26.	49	4	0,32	0,55
27.	45	11	0,34	0,41
28.	47	10	0,35	0,45
29.	76	22	0,60	0,66
30.	52	18	0,43	0,41

31.	56	11	0,41	0,55
32.	58	12	0,43	0,56
33.	48	6	0,33	0,51
34.	54	5	0,36	0,60
35.	79	16	0,58	0,77
36.	72	4	0,46	0,83
37.	72	9	0,49	0,77
38.	81	18	0,60	0,77
39.	76	6	0,50	0,85
40.	76	3	0,48	0,89
41.	77	6	0,51	0,87
42.	78	5	0,51	0,89
43.	77	17	0,57	0,73
44.	75	5	0,49	0,85
45.	79	17	0,59	0,76
46.	78	8	0,52	0,85
47.	77	27	0,63	0,61
48.	75	17	0,56	0,71
49.	68	37	0,64	0,38
50.	50	5	0,34	0,55
51.	44	11	0,34	0,40
52.	49	19	0,41	0,37
53.	54	18	0,44	0,44
54.	47	5	0,32	0,51
55.	51	3	0,33	0,59
56.	48	2	0,30	0,56
57.	50	11	0,37	0,48
58.	49	8	0,35	0,50
59.	60	3	0,38	0,70
60.	45	4	0,30	0,50
61.	49	3	0,32	0,56
62.	50	6	0,34	0,54
63.	48	3	0,31	0,55
64.	53	3	0,34	0,61
65.	54	7	0,37	0,57
66.	81	19	0,61	0,76
67.	77	22	0,60	0,67
68.	77	22	0,60	0,67
69.	78	27	0,64	0,62
70.	82	25	0,65	0,70
71.	81	26	0,65	0,67
72.	80	26	0,65	0,66
73.	80	24	0,63	0,68
74.	80	30	0,67	0,61
75.	81	45	0,77	0,44
76.	81	38	0,73	0,52
77.	82	46	0,78	0,44

78.	81	45	0,77	0,44
79.	80	49	0,79	0,38
80.	80	49	0,79	0,38
81.	75	20	0,58	0,67
82.	76	20	0,59	0,68
83.	78	17	0,58	0,74
84.	77	18	0,58	0,72
85.	81	10	0,55	0,87
86.	79	16	0,58	0,77
87.	79	13	0,56	0,80
88.	80	28	0,66	0,63
89.	65	30	0,58	0,43
90.	77	51	0,78	0,32
91.	75	32	0,65	0,52
92.	77	51	0,78	0,32
93.	75	46	0,74	0,35
94.	67	22	0,54	0,55
95.	61	19	0,49	0,51
96.	64	11	0,46	0,65
97.	63	10	0,45	0,65
98.	66	18	0,51	0,59

Tablo 3.7. de görüldüğü gibi “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” nı oluşturan her bir soru için madde güçlük indeksleri 0.3 ile 0,79 arasında değişmektedir. İdeal bir testin ortalama güçlük indeksinin 0,50’ye yakın olması beklenmektedir. Bu araştırmada kullanılan “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” nın ortalama madde güçlük indeksi ise 0,49 olarak bulunmuştur. Bulunan bu rakam ölçeğin ideal olana çok yakın olduğunu göstermektedir.

“Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” nı oluşturan her bir soru için madde ayırt edicilik indeksleri ise 0.35 ile 0,91 arasında değişmektedir. Yukarıda da ifade edildiği gibi bir sorunun ayırt edicilik özelliğinin iyi olabilmesi için 0,30’un üzerinde bir değer alması gerekir.

Ölçme aracının iç tutarlılığını tespit edebilmek için KR_{20} güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır. Yapılan hesaplama sonucunda KR_{20} güvenilirlik katsayısı 0.980 bulunmuştur. Bu yüksek değer Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçeğinin iç tutarlılığının çok yüksek olduğunu göstermektedir.

3.3.2. Görüşme Soruları

Görüşme soruları hazırlanırken, kazanımlar, beceriler, uygulama süreci, süreç sonrası ulaşılmak istenilen amaçlar göz önünde bulundurulmuştur. Görüşme sorularının oluşturulmasında soruların açık, anlaşılır ve yönlendirmeden uzak bir yapıda olmasına dikkat edilmiştir. Hazırlanan görüşme soruları araştırmacı dışında bir uzman tarafından değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirmeler ve öneriler doğrultusunda görüşme sorularına son biçimi verilmiştir. Görüşme soruları oluşturulduktan sonra “Öğrenci Görüşme Formu” hazırlanmıştır:

Görüşme Soruları

Soru 1. Sınıfta yaptığımız etkinlikler ile tarihsel mekânlar da yaptığımız etkinlikler arasında bir fark var mıdır? Varsa nelerdir?

Soru 2. Bu tür etkinlerin diğer derslerde de yapılmasını ister misiniz? Neden?

Soru 3. Bugüne kadar böyle bir uygulama yaptınız mı ? Yerel tarih uygulamalarını önceden yaptığımız etkinliklerden farklı kılan nedir ?

Soru 4. Sana göre yerel tarih nedir ? Yerel tarihi üç kelime ile ilişkilendirsen hangi kelimeleri kullanırdın? Neden?

Görüşme sırasında ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Kayıt cihazı ile kaydedilen görüşmeler, araştırmacı açısından önemli kolaylıklar sağlar. Öncelikle araştırmacının not alma sorunu önemli oranda ortadan kalkmış olur. Bu şekilde araştırmacı, soru sorma ve dinleme işlevlerini daha etkili bir biçimde yerine getirebilir. Bunun yanında kayıt sırasında not almakta mümkündür (Yıldırım ve Şimşek, 2005:147).

3.3.3. Verilerin Analizi

Veri toplama aracı ile elde edilecek verilerin analizi SPSS programı (Statistical Packet for The Social Sciences) kullanılarak yapılmıştır.

Araştırmanın 1. ve 3. alt probleminin çözümlenmesinde, araştırmaya katılan öğrencilerin “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” öntest başarı puanlarının grup değişkenine göre farklılığını ve sontest başarı puanlarının grup değişkenine göre farklılığını bulmak için t-testi kullanılmıştır.

Araştırmanın 2. alt probleminin çözümlenmesinde, iki ayrı deneysel işleme maruz kalan öğrencilerin “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” başarı puanların da deney öncesine göre, deney sonrasında gözlenen değişmelerin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için çift yönlü varyans analizi kullanılmıştır.

Araştırmanın 4. alt probleminin çözümlenmesinde ise nitel araştırma yöntemlerinden olan betimsel analiz kullanılmıştır.

IV. BÖLÜM

4.BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın 1. alt probleminin analizinde araştırmaya katılan öğrencilerin “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” öntest başarı puanlarının grup (deney, kontrol) değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılmıştır. Grup değişkenine göre t-testi, sonuçları Tablo 4.1. de verilmiştir:

Tablo 4.1. “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” öntest başarı puanlarının grup değişkenine göre t-testi sonuçları

Gruplar	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Deney Grubu	17	16,23	8,533	35	,980	,334
Kontrol Grubu	20	19,35	10,474			

Tablo 4.1.’e göre öğrencilerin “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” öntest başarı puanları grup değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$t_{(35)} = ,980$; $p > 0,05$]. Bu bulguya göre deney grubu öğrencileri ile kontrol grubu öğrencilerinin deney öncesi “değişim ve sürekliliği algılama becerilerinin birbirine yakın olduğu söylenebilir. Ortalama puanlara bakıldığında kontrol grubunun deney grubuna göre deney öncesi ortalama puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın 2. alt probleminin analizinde deney ve kontrol grubu öğrencilerinin “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” puanlarının gruplara (deney-kontrol), ölçümlere (öntest-sontest) ve bunların ortak etkisine göre farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılmıştır.

Öğrencilerin “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” ndan aldıkları öntest-sontest ortalama puan ve standart sapma değerleri Tablo 4.2. de verilmiştir:

Tablo 4.2. Öğrencilerin “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” başarı testinden aldıkları öntest-sontest ortalama puan ve standart sapma değerleri

Gruplar	Öntest			Sontest		
	N	\bar{X}	S	N	\bar{X}	S
Deney	17	16.23	8.533	17	67.82	12.410
Kontrol 1	20	19.35	10.474	20	29.15	12.934
Toplam	37	17.91	9.630	37	46.91	23.206

Tablo 4.2.’de görüldüğü üzere, yerel tarih unsurlarına göre hazırlanmış aktif öğrenme etkinliklerinin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin deney öncesi “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” ortalama puanı =16,23 iken, bu değer deney sonrasında =67,82 olmuştur. Sınıf içi etkinliklere dayalı öğretim yönteminin (düz anlatım, soru – cevap) uygulandığı kontrol grubundaki öğrencilerin aynı puanları sırasıyla =19,35 ve =29,15’dir. Buna göre hem yerel tarih unsurlarına göre hazırlanmış aktif öğrenme etkinliklerinin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin hem de sınıf içi etkinliklere dayalı öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin değişim ve sürekliliği algılama beceri düzeylerinde bir artış gözlemlendiği söylenebilir. İki ayrı deneysel işleme maruz kalan öğrencilerin “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” puanlarında deney öncesine göre, deney sonrasında gözlenen

söz konusu değişmelerin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin çift yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 4.3. de verilmiştir.

Tablo 4.3. “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” öntest-sontest puanlarının ANOVA sonuçları

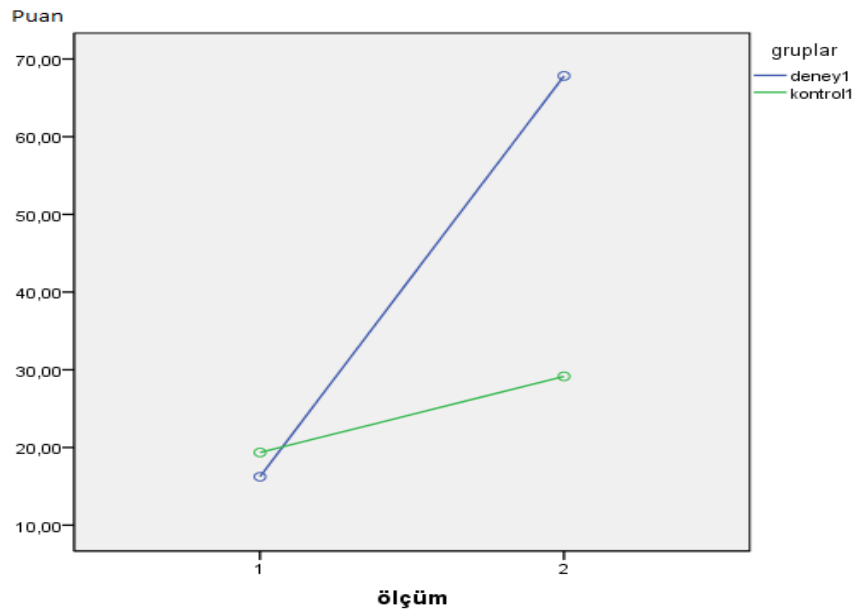
Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Gruplar Arası	10486,514	36			
Grup (D/K)	5809.543	1	5809.543	43.47	,000
Hata	4676.971	35	133.628		
Gruplar İçi	29553,8	37			
Ölçüm(Öntest-Sontest	17314.801	1	17314.801	143.75	,000
Grup *Ölçüm	8023.341	1	8023.341	66.61	,000
Hata	4215.658	35	120.447		
Toplam	53105,505	73			

1. Tablo 4.3.'e göre deney ve kontrol grubunun deney öncesi ve sonrası öntest ve sontest toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur [$F(1-35) = 43,47$; $p < 0.05$]. Buna göre deney ve kontrol grubu öğrencilerinin “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” puanları ölçüm ayrımı (deney öncesi ve deney sonrası) yapmaksızın farklılaşmaktadır.

2. Araştırmaya katılan öğrencilerin “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” ile ilgili olarak öntest – sontest ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur [$F(1-35) = 143,75$; $p < 0.05$]. Bu bulguya göre grup ayrımı yapmaksızın öğrencilerin “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” puanlarının uygulanan öğretim modeline göre değiştiği söylenebilir.

3. Yapılan analiz sonuçlarına göre iki ayrı öğretim modelinin uygulandığı deney ve kontrol grubu öğrencilerinin beceri puanlarının deney öncesinden deney sonrasına istatistiki olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği, yani farklı işlem gruplarında (deney

grubu ve kontrol grubu) olmak ile tekrarlı ölçümler faktörlerinin “değişim ve sürekliliği algılama beceri” düzeyleri üzerindeki ortak etkilerinin anlamlı bir farklılığa yol açtığı görülmüştür [$F(1-35)= 66,61; p < 0.05$]. Bu bulgu yerel tarih uygulamalarının ve sınıf içi etkinliklere dayalı olarak yapılan öğretimin öğrencilerin değişim ve sürekliliği algılama becerileri üzerinde farklı etkilere sahip olduğunu göstermektedir. Bir diğer ifadeyle deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin değişim ve sürekliliği algılama becerileri yapılan deneysel işleme bağlı olarak bir farklılık göstermiştir. Öğrencilerin değişim ve sürekliliği algılama becerileri üzerinde gözlenen bu farklılığın yerel tarih uygulamalarından kaynaklandığı söylenebilir. Bu araştırmada öğrencilerin Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı testi puanlarında deney öncesine göre daha fazla artış gözlenen yerel tarih uygulamalarının, sınıf içi etkinliklere dayalı olarak yapılan öğretime göre öğrencilerin değişim ve sürekliliği algılama becerilerini arttırmada daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu etki aşağıdaki grafikte de açıkça görülmektedir.

Grafik 4.1. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin değişim ve sürekliliği algılama beceri puanlarını gösteren diyagram

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu alt problemde araştırmaya katılan öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersi Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı sınav puanlarının grup (deney grubu ve kontrol grubu) değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4.4. de verilmiştir:

Tablo 4.4. “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” sınav başarı puanlarının grup değişkenine göre farklılığı için t-testi sonuçları

Gruplar	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Deney Grubu	17	67,82	12,410	35	9,233	,000
Kontrol Grubu	20	29,15	12,934			

Tablo 4.4.’ de göre öğrencilerin “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” sınav puanları grup değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir [$t_{(35)} = 9,233$; $p < 0,05$]. Bu bulguya göre yerel tarih uygulamalarının yapıldığı deney grubu öğrencilerinin değişim ve sürekliliği algılama becerilerinin sınıf içi etkinliklere dayalı öğretimin yapıldığı kontrol grubu öğrencilerine göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın 4. alt problemine yanıt aramak için öğrenci görüşlerine yer verilmiştir.

Mülakat soruları ve sorulara verilen cevaplar:

Soru 1. Sınıfta yaptığımız etkinlikler ile tarihsel mekânlar da yaptığımız etkinlikler arasında bir fark var mıdır? Varsa nelerdir?

Öğrencilerin verdikleri cevaplar:

E1- Tabii var. Mekânlarda görerek öğreniyorum. Aynı zamanda daha eğlenceli.

E2- Var. Mesela kitapta geçen bir bilgiyi orda görüyorum, inceliyorum.

E3-Var. Sınıfta ya kitaptan ya da projeksiyondan izliyoruz. Orada ise gerçeğini görüyorum, inceleyebiliyorum.

K1- Ben ülkemde böyle etkinlik yapmamıştım. Karşılaştırma imkanı buldum. Aynı zamanda etkinlik içinde yer aldım ve mutlu oldum.

K2- Var. Konuyla ilgili eşyaları orda görme fırsatım oldu.

E4- Evet var. Sınıfta sıkıcı iken orda daha eğlenceli. Dikkatimi daha iyi topladım.

K3- Var. Daha eğlenceli, sıkıcı değil

E5-Evet var. Bu etkinlikler sayesinde dersi eğlenerek geçirdim, sıkılmadım. Karşılaştırma fırsatı buldum.

K4- Tabiki var. Sınıfta oturduğumuzdan sıkılıyordum. Ama bu etkinliklerde gezdik , dolaştık bu yüzden daha eğlenceli oldu.

E6 – Var. Tarihsel mekânlarda karşılaştırma fırsatım oldu. Sınıfta sadece izliyordum ama burada inceledim.

E7 - Var; sınıfta bilgisayardan görüyorduk; şimdi ise canlı canlı gördük sınıfta sadece anlatılırken; tarihsel mekânda hem gördüm hem de etkinliklerle eğlendim. Tarihsel mekânda olaylar arasında bağlantı kurmam kolaylaştı.

E8-Var. Sınıfta dikkatimi toplayamıyorum. Ama oradakiler daha çekici geliyor. O yüzden daha dikkatli ders dinliyorum.

E9- Evet var. Tarihsel mekânlarda o anı yaşamış gibi oluyorum. Hayal kurabiliyorum.

E10- Var. İyi öğreniyorum. Zaman çabuk geçiyor.

K5- Evet. Etkinliklere katıldığım için sıkılmadan öğreniyorum.

K6-Var. Çünkü tarihsel mekânlarda canlı olarak görüyorum. Hayal etmeme gerek kalmıyor.

K7- Var. Ders daha eğlenceli oluyor, sıkılmıyorum.

“Sınıfta yaptığımız etkinlikler ile tarihsel mekânlar da yaptığımız etkinlikler arasında bir fark var mıdır? Varsa nelerdir?” sorusuna öğrencilerin verdikleri cevapların betimsel analizi Tablo 4.5. de verilmiştir.

Tablo 4.5. Öğrencilerin 1. soruya verdikleri cevapların betimsel analizi

Öğrenciler	Görerek öğrenme	İnceleme fırsatı bulma	Etkinliklerle eğlenme	Sıklımadan öğrenme	Karşılaştırma fırsatı bulma	Dikkatli ders dinleme	Hayal kurabilme
E1	X		X				
E2	X	X					
E3	X	X					
K1			X		X		
K2	X					X	
E4			X				
K3			X				
E5			X		X		
K4			X	X			
E6		X			X		
E7	X	X	X	X	X		
E8						X	
E9							X
E10				X			
K5	X		X	X			
K6	X		X				
K7			X	X			
TOPLAM	7	4	10	5	4	2	1

Sorulara verilen cevaplara bakıldığında öğrencilerin tamamı bu etkinliklerin daha önce yapılan etkinliklerden farklı olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin en fazla verdikleri cevap ise “etkinliklerde eğlendiklerini” belirtmeleridir. Yine öğrencilerin en fazla verdikleri cevaplardan birisi de “Görerek öğrenme” dir. Öğrencilerin verdikleri diğer cevaplar ise , “İnceleme fırsatı bulma, sıkılmadan öğrenme, karşılaştırma fırsatı bulma, dikkatli ders dinleme ve hayal kurabilmedir.” Verilen cevaplara bakıldığında öğrencilerin bu etkinliklerde, inceleme ve karşılaştırma yaparak, görerek, eğlenerek, sıkılmadan öğrenme fırsatı yakaladıklarını belirtmeleridir.

Soru 2. Bu tür etkinlerin diğer derslerde de yapılmasını ister misiniz? Neden?

Öğrencilerin verdikleri cevaplar:

E1- İsterim, Çünkü; daha iyi öğreniyorum. İnceleme fırsatım oluyor.

E2- Evet isterim-Eğlenerek öğrendiğim için.

E3- İsterim. Çünkü yerinde görerek daha iyi öğrendiğim için.

K1- Daha kolay öğrenmemi sağladığı için isterim.

K2- Aklımda daha kalıcı olduğu için isterim.

E4- Severek, eğlenerek öğrendiğimiz için isterim.

K3- Normal derse göre daha kalıcı olduğu için,

E5- Tabiki isterim. Daha iyi öğrendiğimi düşünüyorum.

K4- İsterim. Çünkü sıkılmıyorum, derse katılıyorum, inceleme fırsatı buluyorum.

E6 – İsterim, yaşayarak öğrendiğimi hissettim.

E7 – İsterim. Çünkü konun içinde olduğunu hissediyorum. Özellikle sayısal derslerde olmasını isterim. Hem dikkatlerimiz artar hem de sıkılmayız.

E8- İsterim, hem ders eğlenceli oluyor hem daha iyi öğreniyorum.

E9- İsterim, derse daha çok katılıyorum, eski ile yeni arasında bağ kurabiliyorum.

E10- İsterim , çünkü diğer dersleri de daha iyi öğrenirim.

K5- İsterim, eğlenceli oluyor, dikkatimi topluyorum.

K6- İsterim tabii. Daha iyi öğrenme fırsatı yakalıyorum. Gördüğüm için günümüzle karşılaştırabiliyorum. Sebep sonuç ilişkisi kuruyorum.

K7- İsterim. Eğlenceli bir ders oluyor. Öğrendiklerimi gördüğüm için daha iyi hatırlıyorum. Kolay kolay unutmuyorum.

“Bu tür etkinlerin diğer derslerde de yapılmasını ister misiniz? Neden?” sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplar Tablo 4.6. daki gibidir.

Tablo 4.6. Öğrencilerin 2. soruya verdikleri cevapların betimsel analizi

Öğrenciler	Daha iyi öğrenme	Eğlenerek öğrenime	İnceleme fırsatı verme	Daha kalıcı olma	Sıklamama	Derse katılıma fırsatı bulma	Yaşayarak öğrenme	Eski ile yeni arasında bağlantı kurma	Dikkati toplama
E1	X		X						
E2		X							
E3			X						
K1	X								
K2				X					
E4		X		X					
K3									
E5	X								
K4		X	X	X	X				
E6							X		
E7					X		X		X
E8	X	X							
E9						X		X	
E10	X								
K5		X							X
K6	X							X	
K7		X							
TOPLAM	6	6	3	3	2	1	2	2	2

Öğrencilerin bu soruya en fazla verdikleri cevaplar “Daha iyi ve eğlenerek öğrenme” dir. Ayrıca “İnceleme fırsatı verme, daha kalıcı olma, sıkılmama, derse katılma fırsatı bulma, yaşayarak öğrenme, eski ile yeni arasında bağlantı kurma ve dikkati toplama” verilen diğer cevaplardır. Sorulara verilen cevaplar incelendiğinde bu tür etkinliklerin diğer derslerde de yapılmasını öğrencilerin tamamı istemektedir. Bunun nedenlerini de bu etkinliklerin eğlenceli olması, yaşayarak öğrenme fırsatı vermesi, eski ile yeni arasında bağlantı kurabilmeyi sağlaması, daha kalıcı olması, dikkatimizi toplamamızı ve bu sayede daha iyi öğrenme sağlaması olarak belirtmişlerdir.

Soru 3. Bugüne kadar böyle bir uygulama yaptınız mı? Yerel tarih uygulamalarını önceden yaptığınız etkinliklerden farklı kılan nedir?

Öğrencilerin verdikleri cevaplar:

E1- Yaptık ama buna benzemiyordu. Müze ziyaretleri yaptık. Sadece gezdik. Bu etkinliklerde ders işledik.

E2- Öğretmenimiz bize internetten gösteriyordu. Bu etkinliklerde bizzat gördük, izledik etkinlik yaptık.

E3-Daha önceden müzelere gittik. Ama gürültü oluyordu. Sadece bakıp geçiyorduk. Bu sefer oralarda ders işledik. Mesela kalay yapımını izledik o farklıydı.

K1-Bizim ülkede yok böyle etkinlikler. Bu çok eğlenceli.

K2- Müzeler haftasında müze ve konak ziyareti yapmıştık. Sadece gezdik, baktık. Bu sefer sanki ders kitabından ders işler gibi ziyaretler yaptık. Öğrendik, inceledik.

E4- Müzeye gittik. Orda ki eserleri inceledik. Notlar tutmuştuk. Bu sefer farklıydı. Anlatımlar yaptık, karşılaştırmalar yaptık, konuyla ilgili çalışma yaprakları doldurduk.

K3-Ben hiç gitmedim. Bu çok eğlenceli oldu.

E5-Daha önceden gittik ama kısa süreliydi. Yorucu olmuştu. Bu sefer konuları işler gibi oldu. Daha fazla gittik, hem farklı yerlerdi.

K4- Ben hiç gitmedim. Bu etkinliklerle daha iyi öğrendim.

E6- Hatırlamıyorum. Ama bu sefer çok eğlenceliydi. Gördüm izledim, inceledim.

E7 -Daha önceden sadece müze ziyaretleri yapıyorduk. Ama o zaman sadece gezmiştik, bu sefer ders işledik, etkinlikler yaptık. Daha farklı alanlara gittik. Yerinde görerek öğrendik, daha eğitici ve daha eğlenceli oldu. Görerek öğrendik, eski ile günümüz arasındaki farkları görerek öğrendik, ayrıca yörem tarihini daha iyi öğrendim.

E8- Ben köyde okudum. O yüzden hiç gezi yapmadık. Bu çok güzeldi daha iyi öğrendim.

E9- Daha önceden kaleye gittik, konağa gittik bide etnoğrafya müzesine gittik. Ama sadece gezdik. Bu sefer daha çok alana gittik. Farklı nesnelere gördük. Aynı zamanda sınıfta da etkinlik yaptık.

E10- Daha önceden öğretmenimiz müzeye götürmüştü. Orda bize anlatım yapmıştı. Bu sefer farklıydı. Anlatım yapıldı, nesnelere inceledik, günümüzle karşılaştırdık, yöremizdekileri gördük.

K5- Müzeye gitmiştik. Gezdik, dolaştık, nesnelere inceledik. Bu sefer orada ders işledik, karşılaştırmalar yaptık, çalışma kağıtlarını doldurduk.

K6- Müze ve konağa gittik. Birde öğretmenimiz bize internetten Topkapı ve Anıtkabir'i izletmişti. Bu seferkiler farklıydı, daha çok yere gittik, sadece mekânlar değil çeşitli araç gereçleri gördük, günümüzle karşılaştırdık.

K7- Müzeye gitmiştik. Orda Kastamonu resimlerine ve Atatürk'ün kıyafetlerine bakmıştık. Görevli bize bilgiler vermişti. Bu sefer yaptıklarımız çok farklıydı. Çok fazla yere gittik, bazılarını internetten gördük. Gittiğimiz yerlerde inceleme yaptık, yöremize ait şeyleri gördük, günümüzle karşılaştırdık. Mesela tiyatro yaptık medresede.

“Bugüne kadar böyle bir uygulama yaptınız mı? Yerel tarih uygulamalarını önceden yaptığımız etkinliklerden farklı kılan nedir?” sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplar Tablo 4.7. deki gibidir.

Tablo 4.7. Öğrencilerin 3. soruya verdikleri cevapların betimsel analizi

Öğrenciler	Önceden sadece gezme amaçlı	Önceden sadece internetten inceleme	Önceden sadece müze ziyareti yapma	Önceden sadece konak ziyareti yapma	Önceden sadece kaleye gezme amaçlı gitme	Bu etkinliklerde ders işleme	Konuyla ilgili etkinlikler yapma(Tiyatro gibi)	Anlatılanları izleme	İnceleme -karşılaştırma yapabilme	Daha farklı mekânlar gezme	Eğlenme	Daha iyi öğrenme
E1	X					X						
E2		X					X	X				
E3	X		X			X		X				
K1												
K2	X		X	X			X		X		X	X
E4			X								X	
K3											X	
E5	X					X	X			X		
K4						X						X
E6								X	X			X
E7	X		X			X	X	X	X	X	X	X
E8												X
E9												
E10	X		X			X	X	X	X			X
K5	X		X			X	X					X
K6		X	X	X		X			X			
K7	X					X	X	X	X	X	X	X
TOPLAM	8	2	7	1		9	8	6	6	3	5	8

Bugüne kadar böyle bir uygulama yaptınız mı? Sorusuna öğrencilerin en fazla verdikleri cevaplar “Önceden sadece gezme amaçlı ve müze ziyareti yapma ”dır. Yerel tarih uygulamalarını önceden yaptığınız etkinliklerden farklı kılan nedir?” sorusuna öğrencilerin en fazla verdiği cevaplar ise, “Bu etkinliklerde ders işleme, konuyla ilgili farklı etkinlikler yapma, daha iyi öğrenme, anlatılanları izleme, inceleme ve karşılaştırma yapma”dır. Sorulara verilen cevaplara genel olarak bakıldığında dikkatleri çeken noktanın öğrencilerin büyük çoğunluğunun bu etkinliklerin öncekilerden farklı olduğu cevabını vermeleridir. Öğrencilerin önceden yapılan etkinliklerin gezi amaçlı müze ziyareti şeklinde olduğunu, bu etkinliklerin ise ders işlemeye yönelik olduğunu vurgulamaları bu sonucu desteklemektedir. Öğrenciler ayrıca bu etkinlikler ile farklı mekânları gezdiklerini, yapılan etkinliklere katıldıklarını, izleme ve inceleme fırsatı bulduklarını belirtmişlerdir.

Soru 4. Sana göre yerel tarih nedir? Yerel tarihi üç kelime ile ilişkilendirsen hangi kelimeleri kullanırdın?

Öğrencilerin verdikleri cevaplar:

E1- Bana göre yerel tarih o şehrin tarihi eserleridir, geçmişidir. (Eski, geçmiş, cami)

E2- O yörede olan kültürdür. (Kültür, gelenek, tarihi eser)

E3- Diğer yörelerden farklı olan sadece o şehre ait olan eşyalar, yemeklerdir. (Yemekler, kıyafetler, türküler)

K1- O şehirdekilerdir. (Konak, yemek, cami)

K2- O yöreye ait olan yaşamdaki kullanılan her şeydir. (Eski bir ev, tarım aleti, kıyafet)

E4- O şehrin ya da yörenin tarihi eseri olabilir. (Kale, cami, Şerife Bacı)

K3- Yerel tarih o yerde ki geçmişe ait olan ve günümüzde de devam eden eşyalardır. (Kıyafetler- yemekler-tarım aletleri)

E5- Oranın kültürel unsurlarıdır. Orayı farklı kılan özellikleridir. (Yemekler, simit, bakırcılık)

K4- Sadece orda olan eserlerdir. (Yemeği, oyunu, kınası)

E6- O yerin tarihidir. (Tarih, tarihi eser ,kıyafet)

E7- O yerin kültürü, geçmişe ait olan ve günümüzde de devam eden kültürel özellikleridir. (Düğünler, yemekler, çekme helva)

E8- O şehre ait eskiye ait şeylerdir. (Evler, camiler, çeşmeler)

E9- Müzede gördüğüm kağı arabasıdır. (Tarım aletleri, yemekler, kıyafetler)

E10- O yörede bulunan eski ait eşyalardır. (Çeşme, hamam, kazan)

K5- Orayı diğerlerinden ayıran kültürünü yansıtan eşyalar ve tarihi eselerdir. (Simit, çekme helva, taş baskı)

K6- Orada bulunan cami, han, hamam gibi şeylerdir. (İsmail Bey Hamamı, Sadaka taşı, çeşme)

K7- Geçmişten kalan ve orada hala bulunan, kullanılan eşyalardır. (Şadırvan, hamam, cami)

“Sana göre yerel tarih nedir? Yerel tarihi üç kelime ile ilişkilendirsen hangi kelimeleri kullanırdın? ” sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplar Tablo 4.8. ve Tablo 4.9. daki gibidir.

Tablo 4.8. Öğrencilerin 4. soruya verdikleri cevapların betimsel analizi

Öğrenciler	Tarihi eser	Kültür	Geçmişte kullanılan eşyalar	Tarihi	Eskiye ait şeyler	O yöreye ait her şey	Geçmiş	O şehri farklı kılan özellikleri	Sadece orda olan eserler
E1	X						X		
E2		X	X					X	
E3									X
K1									X
K2						X			
E4	X								
K3			X						
E5		X							
K4									X
E6				X					
E7		X							
E8					X				
E9	X								
E10			X						
K5	X		X						
K6	X								
K7			X						
TOPLAM	5	3	5	1	1	1	1	1	3

Tablo 4.9. Çalışma sonunda öğrencilerin 4. soruya (Yerel tarihin üç kelimeyle ifadesi) verdikleri cevaplar

	E1	E2	E3	K1	K2	E4	K3	E5	K4	E6	E7	E8	E9	E10	K5	K6	K7	TOPLAM
Eski	X																	1
Geçmiş	X																	1
Cami	X			X		X						X					X	5
Kültür		X																1
Gelenek		X																1
Tarihi eser		X								X								2
Yemek			X	X			X	X	X		X		X					7
Kıyafet			X		X		X			X			X					5
Türkü			X															1
Konak				X	X							X						3
Tarım aleti					X		X						X					3
Kale						X												1
Şerife Bacı						X												1
Simit								X										1
Bakırcılık								X							X			2
Sepetçioğlu									X									1
Kına merasimi									X									1
Tarihi										X								1
Düğün											X							1
Çekme Helva											X				X			2
Çeşme												X		X		X		3
İsmail Bey Hamamı														X		X	X	3
Tarihi kazan														X				1
Taş baskı															X			1
Sadaka Taşı																X		1
Şadırvan																	X	1

Öğrencilerin verdikleri cevaplar incelendiğinde öğrencilerin yerel tarih tanımını kendi düşünceleri ile ifade ettikleri görülmektedir. Yerel tarihi üç kelime ile ilişkilendirsen hangi kelimeleri kullanırdın? Sorusuna verilen cevaplara bakıldığında ise ; yemek, kıyafet, çeşme, hamam, tarım aleti, konak, cami, simit ve çekme helvanın en çok söylendiği; kültür, tarih, gelenek, türkü, kale, Şerife Bacı, bakırcı, düğün, taş baskı ve sadaka taşının ise bir kez söylendiği görülmektedir.

V. BÖLÜM

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5. sınıf sosyal bilgiler dersi Adım Adım Türkiye ünitesinin öğretiminde yerel tarih unsurlarının yerel aldığı etkinlikler kullanılarak yapılan öğretimin değişim ve sürekliliği algılama becerisi üzerindeki etkisini ortaya koymak amacıyla yapılan bu çalışmada elde edilen bulgulara dayalı olarak aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

5.1. Nicel Verilerin Analizinden Elde Edilen Sonuçlar

Araştırmanın nicel bulgularına ilişkin sonuçlar araştırmanın deneysel işlemler süreciyle ilgilidir. Bu doğrultuda, araştırmanın deneysel sürecinden hareketle ortaya konulan sonuçlar aşağıda açıklanmıştır.

Yapılan analizler sonucunda;

Deney grubu öğrencileri ile kontrol grubu öğrencilerinin deney öncesi değişim ve sürekliliği algılama becerilerinin birbirine yakın, ortalama puanlara bakıldığında kontrol grubunun deney grubuna göre deney öncesi ortalama puanlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın 2. Alt probleminin analizinde deney ve kontrol grubu öğrencilerinin 5. sınıf sosyal bilgiler dersi “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” puanlarının gruplara (deney-kontrol), ölçümlere (öntest-sontest) ve bunların ortak etkisine göre farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılmıştır.

Araştırmanın sonucunda hem deney grubu öğrencilerinin hem de kontrol grubu öğrencilerinin değişim ve sürekliliği algılama beceri puanları üzerinde bir artış olduğu gözlenmiştir. Yapılan çift yönlü varyans analizi sonucunda deney ve kontrol grubunun deney öncesi ve deney sonrası öntest ve sontest toplam “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” puanları

arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Yani deney ve kontrol gruplarında bulunan öğrencilerin “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” puanları ölçüm ayrımı (deney öncesi ve deney sonrası) yapmaksızın farklılaşmıştır.

Öğrencilerin “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” ön test-sontest ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Buna göre grup ayrımı yapmaksızın öğrencilerin değişim ve sürekliliği algılama becerileri uygulanan öğretim şekline göre değişmiştir.

Yapılan çift yönlü varyans analiz sonuçlarına göre iki ayrı öğretim modelinin uygulandığı deney ve kontrol grubu öğrencilerinin “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” puanlarının deney öncesinden sonrasına anlamlı bir farklılık gösterdiği; yani farklı işlem gruplarında (deney ve kontrol grubu) olmak ile tekrarlı ölçümler faktörlerinin değişim ve sürekliliği algılama beceri düzeyleri üzerindeki ortak etkilerinin anlamlı olduğu bulunmuştur. Bu sonuç yerel tarih uygulamalarına dayalı öğretim ile sınıf içi etkinliklere dayalı öğretimin öğrencilerin değişim ve sürekliliği algılama becerileri üzerinde farklı etkilere sahip olduğunu göstermektedir.

Araştırmanın sonucunda yerel tarih uygulamalarının yapıldığı deney grubu öğrencilerinin değişim ve sürekliliği algılama becerilerinin sınıf içi etkinliklere dayalı öğretimin yapıldığı kontrol grubu öğrencilerine göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.2. Nitel Verilerin Analizinden Elde Edilen Sonuçlar

Öğrencilerle yapılan görüşme sonucunda elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibidir:

- Öğrencilerin tamamı yapılan bu etkinliklerin daha önce yapılan etkinliklerden farklı olduğunu belirtmişlerdir.
- Öğrenciler bu etkinliklerde, inceleme ve karşılaştırma yaparak, görerek, eğlenerek, sıkılmadan öğrenme fırsatı yakaladıklarını belirtmişlerdir.

- Bu tür etkinliklerin diğer derslerde de yapılmasını öğrencilerin tamamı istemektedir.
- Bu etkinliklerin eğlenceli olduğunu, yaşayarak öğrenme fırsatı verdiğini, eski ile yeni arasında bağlantı kurabilmeyi sağladığını, daha kalıcı olduğunu, dikkat çekici olduğu için daha iyi öğrenmeyi sağladığını belirtmişlerdir.
- Daha önceden tarihi mekânlara gezi amacıyla gittikleri halde bu sefer ders işlediklerini ve daha iyi öğrendiklerini vurgulamışlardır.
- Nesnelerin geçmişteki hallerini gördüklerini günümüzle daha iyi karşılaştırma şansına kavuştuklarını belirtmişlerdir.
- Sınıfta ya da okul dışı mekânlarda etkinlik yaparken, derse katılma konusunda diğer derslere göre daha aktif olduklarını belirtmişlerdir.
- Öğrencilerin yerel tarih tanımını yapılan etkinliklerde gezilen ya da görülen yerel tarih unsurları ile ifade ettikleri görülmektedir.

5.3. Tartışma

Bu çalışma yerel tarih unsurlarının yer aldığı etkinlikler kullanılarak yapılan öğretimin değişim ve sürekliliği algılama becerisi üzerindeki etkisi ile sınıf içi etkinliklere dayalı öğretimin değişim ve sürekliliği algılama becerisi üzerindeki etkisini karşılaştırmak amacıyla yapılmıştır. Araştırma sonucunda yapılan analizler ve öğrencilerle yapılan görüşmeler, yerel tarih unsurlarının yer aldığı etkinlikler kullanılarak yapılan öğretimin, sınıf içi etkinliklere dayalı olarak yapılan öğretime göre değişim ve sürekliliği algılama becerisi üzerinde daha etkili olduğunu göstermektedir. Elde edilen bu sonuçlar literatürdeki diğer araştırma sonuçları ile karşılaştırılmıştır.

Yerel tarih ile ilgili yapılan çok sayıda araştırma tarih öğretiminde yerel tarih kullanımının önemini ortaya koymaktadır. (Sledright,2000; Erpulat,2003; Levstik ve Barton,2004; Danker,2005; Akmehmet,2008; Örtten,2008; Gökkaya ve Yeşilbursa, 2009; Aktekin,2010; Şahin,2011; Kabapınar, 2012;Akçalı ve Aslan,2013;Metin ve

Oran,2014; Demircioğlu, 2014; Şimşek ve Kaymakçı, 2015). Bu önemin deneysel olarak bu araştırmada tekrar ortaya çıkarılması yerel tarih uygulamalarının sosyal bilgiler öğretiminde daha yaygın kullanılmasına vesile olacağı düşünülmektedir.

Yerel tarih unsurları tarihi olaylar hakkında bize önemli kanıtlar sunmaktadır. Dolayısıyla kanıta dayalı tarih öğretiminde etkili bir şekilde kullanılmalıdır. Nitekim kanıta dayalı tarih öğretiminin geleneksel tarih öğretimine göre daha etkili olduğunu gösteren literatürde çok sayıda araştırma ile karşılaşmaktayız (Ashbey ve Lee,1987; Ata,2002;Stout,2004;O’ Neil ve Sohbat,2004; Tugay,2004;Vella,2005;Çulha,2006; Doğan,2008; Işık,2008; Yeşilbursa,2008; Gökkaya ve Yeşilbursa,2009;Safi,2010; Dikyol, İnce ve Usta,2011; Avcı ve Öner,2015 ; Çetin ve Metin,2015). Bu araştırma bir kanıt olarak yerel tarihin unsurlarının tarih öğretiminde etkililiği açısından yukarıda sayılan araştırma sonuçları ile örtüşmektedir. Ancak bu araştırma başarıdan çok bilişsel bir beceri olan değişim ve sürekliliği algılama becerisini ölçmesi açısından diğer araştırmalardan ayrılmaktadır.

Örten (2008) “Yerel Tarih Konularının Sosyal Bilgiler Üniteleri ile İlişkilendirilmesine Yönelik Bir Çalışma (Tokat örneği)” adlı araştırması sonucunda yerel tarih konularının öğretimi ile sosyal bilgiler müfredatının ilişkilendirilebileceğini vurgulamıştır. Oran (2013) “İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ders İçi Yerel Tarih Konusundaki Faaliyetleri” adlı çalışmasında ilköğretim sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde yer alan yerel tarih konularını işleyip işlemediklerini tespit etmeye çalışmıştır. Çalışma sonunda öğretmenler yerel tarihin önemli ve gerekli olduğunu vurgulamışlardır. Ancak yerel tarihin müfredatta yeterince yer almadığını, uygulamada maddi sorunlar, izin almadaki güçlükler gibi nedenlerle zorlandıklarını, yerel tarihle ilgili olarak en çok gezi gözlem metodunu kullandıklarını belirtmişlerdir. Akçalı ve Aslan (2013) “Tarih Derslerinin Yerel Tarihe ve Kaynaklarına Dayalı Etkinlikler Aracılığıyla İşlenmesinin Öğrencilerin Derse Yönelik Tutumlarına Etkisi” adlı çalışması sonucunda tarih dersinde yerel tarihe ve kaynaklarına dayalı olarak ders işlenmesinin öğrencilerin tarih dersine yönelik tutumlarını arttırma konusunda geleneksel yönteme göre daha etkili olduğu sonucunu ortaya çıkarmış ve bu sonucu öğrencilerle yapılan görüşmelerle desteklemiştir. Görüldüğü gibi yapılan bu çalışmalarda yerel tarih öğretiminin önemi

üzerinde durulmuş ve öğretmenlerin yakın çevresindeki yerel tarih unsurlarının kullanılıp kullanılmaması ve öğrenci başarısı üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Ayrıca bu araştırmalarda yerel tarih unsuru olarak sadece yakın çevredeki tarihsel mekânlar verilmiş ve gezi-gözlem metodu üzerinde durulmuştur. Bu araştırmalar yapılan bu çalışmayla benzerlik göstermekle birlikte yapılan çalışmada yerel tarih unsurlarının sadece yakın çevredeki tarihsel mekânlar olmaması, tarihsel mekânlarda yer alan unsurların kullanılması (konaktaki bir şömine),o yöreye ait günümüzde de devam eden yerel tarih unsurlarının (çarşaf bağı) kullanılması, geçmişle günümüzü karşılaştırma fırsatı veren araç-gereçlerden (saban, yayık, okka) yararlanılması, araştırmada birçok öğretim yöntem ve tekniğine yer verilmesi(Örneğin medresede bir günüm etkinliğinde olduğu gibi; o mekânı görme, inceleme ,günümüzle karşılaştırma, oyunla canlandırma vb.) ve sadece başarıyı değil, beceriyi ölçmesi gibi sebeplerden dolayı bu çalışmalardan farklılık göstermektedir.

Ayrıca Avcı ve Öner (2015)'in sosyal bilgiler öğretmenleriyle yaptığı çalışma sonucunda, tarihi mekânlarla öğretim yönteminin uygulanması yönünde yasal engellerle karşılaştıkları; Yıldırım (2012) yaptığı çalışmada öğretmenlerin gözlem gezilerini kullanımda karşılaştıkları en büyük zorluğu öğrencilerin gezilerdeki disiplinsiz davranışları olarak gözlemlemeleri; Safi (2010)'un sosyal bilgiler öğretmenlerinin okullarda teknik yetersizlik ve okul şartlarından dolayı yapılandırmacı öğretim programının tam olarak uygulanamaması gibi nedenlerle mekânı algılama becerisinin geliştirilmesinde sorunlar yaşandığı sonuçları ile yapılan bu araştırmanın sonuçları arasında farklılık görülmektedir. Çünkü bu araştırmanın sonuçlarına bakıldığında belirli bir plan çerçevesinde, sadece tarihsel mekânları ziyaret şeklinde değil, bu mekânlarda etkinlik ağırlıklı bir çalışma yapıldığında belirtilen zorlukların yaşanmayacağı ortaya çıkmıştır. Yine öğrenciler bu etkinliklerde rol alacağından kontrolü kolay olacak ve disiplin sorunu yaşanmayacaktır. Ayrıca yakın tarihsel mekânlar seçildiğinden gezi izni konusunda sıkıntıda yaşanmayacaktır. Çünkü gezi için ulaşım sorunu (taşıt) olmayacak; hem de sadece veli ve Okul Müdürü izni ile bu etkinlik yapılacaktır.(Bu durum gezilerle ilgili açıklamaların yer aldığı Milli Eğitim Bakanlığı Sosyal Etkinler Yönetmeliğinde yer almaktadır.)

Sosyal bilgiler öğretim programı, ilköğretim 4 - 8. sınıf düzeyinde diğer derslerle birlikte ilk 9 beceriyi kazandırmanın yanında, kendine özgü 6 beceriyi kazandırmayı da amaçlamaktadır. Bu altı beceriden birisi de “değişim ve sürekliliği algılama becerisi”dir. Ancak sosyal bilgiler alanında yapılan araştırmalar incelendiğinde bu beceri ile ilgili çok az sayıda çalışma yapıldığı görülmektedir. Oysa ki geçmişten bugüne nelerin değişip nelerin değişmediğinin farkına varılması, geçmiş ile bugün arasındaki farklılıkların ve benzerliklerin neler olduğunun bilinmesi için öğrencilerde değişim ve süreklilik algısının gelişmiş olması gerekmektedir. Bu algıların gelişmiş olması öğrencilerin, geçmiş ile bugün arasında bütün farklılıkları görerek bağlantı kurmasına yardımcı olacaktır. Değişim ve süreklilik algısı, öğrencilerde geçmiş zaman bilincinin oluşmasında ve sosyal bilgiler konularının öğrenilmesinde önemli katkılar sağlayabilecektir (Sağlam ve Özen 2010: 4). Konuyla ilgili olarak literatürde iki çalışma göze çarpmaktadır. Bunlardan birincisi Özen ve Sağlam (2010)’un yaptıkları çalışmadır. Bu çalışmada, ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin değişim ve sürekliliği algılama becerilerinin ne düzeyde olduğu tespit edilmek istenmiştir. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden eylem çalışması ile yapılmıştır. Araştırmanın veri toplama sürecinde, yapılan dersler video kamera ile kayıt altına alınmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin; “değişim”i 4 tema bağlamında düşündükleri görülmüştür. Bu temalar: dönüşüm, insanların büyümesi, teknolojinin ilerlemesi, kılık kıyafetteki gelişimdir. “Süreklilik” ise sosyo kültürel olaylar, doğal olaylar ve günlük yaşam boyutunda 3 tema üzerinde ele alınmıştır. Ayrıca; araştırmaya katılan öğrencilerin tamamına yakınının değişim ve sürekliliği fark edebildikleri, değişimin meydana gelişini yorumlayabildikleri tespit edilmiştir. Genel olarak bakıldığında; ilköğretim 7. Sınıf öğrencilerinin değişim ve sürekliliği açıklamada ve kullanmada başarılı oldukları görülmektedir. Değişim ve sürekliliği algılamada başarılı olmaları öğrencilerin günlük yaşamlarında yer alan örneklerin çokluğu ve öğrenciler için anlamlılığı ile ilgili düşünülmüştür. Konuyla ilgili olarak yapılan bir diğer araştırma ise, Tangülü, Tosun ve Topkaya (2015)’in “Ortaokul 7. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi Değişim ve Sürekliliği Algılama Beceri Düzeylerinin İncelenmesi” adlı çalışmasıdır. Bu çalışmada nicel araştırma desenlerinden tarama modeli kullanılmış, 7.sınıf Sosyal Bilgiler “Türk Tarihine Yolculuk” ünitesindeki değişim ve sürekliliği algılama becerisine uygun kazanımlar belirlenerek başarı testi ve açık uçlu sorular hazırlanmış, araştırmadan elde edilen

bulgular neticesinde öğrencilerin değişim ve sürekliliği algılama boyutunda başarılı oldukları görülmüştür. Bu iki araştırmanın en önemli sonucu değişim ve sürekliliği algılamada öğrencilerin başarılı olduklarıdır. Öğrencilerin ilk çalışmada başarıya ulaşmalarının nedeni bu kavramların günlük yaşamlarında yer alan örneklerin çokluğu ve öğrenciler için anlamlılığı olarak yorumlanmıştır. Bu çalışma ile yapılan çalışma sonuçları karşılaştırıldığında bir farklılık olduğu göze çarpmaktadır. Çünkü yapılan çalışmada bu örneklerin yakın tarihsel mekânlarda ya da o mekânlarda yer alan yerel tarih unsurları sayesinde bizzat görme imkanı vereceğinden daha iyi kavrama fırsatı sağlayacağı vurgulanmıştır. Yapılan çalışma ikinci araştırma ile karşılaştırıldığında da sonuç olarak birbirine benzese de amaç olarak birbirinden ayrılmaktadır. Çünkü bu çalışmada başarı ölçülürken yapılan çalışmada beceri ölçülmeye çalışılmıştır. Becerinin ölçülebilmesi için başarı testi yerine yapılan etkinliklere göre hazırlanmış beceri ölçeği uygulanmış ve elde edilen sonuçlar gözlemler ve görüşmelerle desteklenmiştir. Görüldüğü gibi bu araştırmanın sonucunu yapılan etkinliklerde ki gözlemler (Değerlendirme formları), her etkinlik için hazırlanan çalışma kâğıtlarındaki öğrencilerin yaptıkları çalışmalar, öğrencilerle yapılan görüşmeler (Mülakat soruları) ve kazanımlara uygun olarak hazırlanan “Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı” ile elde edilen veriler belirlemiştir.

Görüldüğü sosyal bilgiler öğretim programında kazandırılması gereken altı beceriden biri olan değişim ve sürekliliği algılama becerisi ile ilgili olarak az sayıda çalışma yapılmış ve bu çalışmalar sonucunda bu beceri ya gözleme dayalı olarak ya da başarı testi ile ölçülmeye çalışmıştır. Bu çalışmada ise bu beceri yerel tarih öğretim yönteminden yararlanılarak kazandırılmaya çalışılmıştır. Bu beceri kazandırılırken yakındaki yerel tarih unsuru olan tarihsel mekânlardan yararlanma, bu mekânlardaki eşyaları kullanma, yöreye ait diğer yerel tarih unsurlarını okul içi yada okul dışı öğretim yöntemi olarak kullanma şeklinde olmuştur. Tüm bu unsurlar sosyal bilgiler öğretim programında kazandırılması gereken kazanımlara uygun olarak hazırlanan etkinlikler, etkinliklerdeki birden fazla öğretim yöntem ve tekniği ve çalışma yaprakları kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Tüm bu çalışmalar sonucunda sosyal bilgiler öğretiminde yerel tarih unsurlarının yerel aldığı etkinlikler kullanılarak yapılan

öğretimin değişim ve sürekliliği algılama becerisi üzerindeki olumlu etkisi ortaya çıkarılmıştır.

5.4. Öneriler

Bu araştırmada elde edilen sonuçlara dayalı olarak aşağıdaki öneriler getirilebilir;

- Araştırma sonunda yerel tarih unsurlarına dayalı olarak yapılan uygulamaların etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Bu yüzden sosyal bilgiler öğretmenlerinin çevresindeki yerel tarih unsurlarından yararlanmalarının öğrencilerin akademik başarıları ve başta değişim ve sürekliliği algılama becerisi olmak üzere sosyal bilgiler programında belirtilen birçok beceriyi geliştireceği düşünülmektedir.
- Dönem içerisinde kullanılması düşünülen yerel tarih unsurlarının eğitim öğretim yılı başında yapılan yıllık çalışma planlarında mutlaka belirtilmelidir.
- Öğretmenler program çerçevesinde kendileri farklı etkinlikler hazırlamalı ve bu etkinliklerde değişim ve sürekliliği algılama becerisini yerel tarih unsurları ile pekiştirmelidir.
- Birden fazla öğretmenin görev yaptığı okullarda Zümre Öğretmenler Kurulunda yapılacak etkinlikler paylaşılmalı ve planlama birlikte yapılmalıdır.
- Hazırlanacak etkinlikler sadece yerel tarih unsurlarını ziyaret şeklinde olmamalı, gerektiğinde okul içi, okul dışı faaliyetler şeklinde yapılmalıdır. Örneğin, yöreye ait bir el sanatının gösterilmesi, bir folklor oyununun sınıfta oynanması ya da tarihi bir mekânda tarihi bir olayın canlandırılması gibi.
- Öğretmenler tarafından Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği okunmalı; gezi planlaması yapılmadan gerekli tedbirler alınmalıdır.
- Yapılacak yerel tarih uygulamalarının bir kısmı ders saati ile sınırlı olacak şekilde planlanmalı, bu sayede bu faaliyetin bir eğlence değil dersin bir parçası olduğu izlenimi verilmelidir.

- Sosyal bilgiler öğretim programında yer alan gezi gözlem metodu yerel tarih öğretim metoduyla birleştirilmeli, yakından uzağa ilkesi ile etkinlikler gerçekleştirilmelidir.
- Sosyal bilgiler öğretim programı incelendiğinde her üniteye mutlaka yakın çevredeki yerel unsurların ziyaret edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Ancak Müzeler Pazartesi günü tatil olduğundan kapalı olmaktadır. Sosyal Bilgiler dersi haftada üç saatlik bir derstir. Bu dersin iki saati Pazartesiye geldiği düşünüldüğünde öğretmenler müzelerden yararlanamayacaktır. Bu konu ile ilgili olarak İlgili bakanlıkların bir çözüm getirmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.
- Öğrencilerin yerel tarih uygulamaları yaparken çektikleri fotoğrafların ya da çizdikleri resimlerin, krokilerin, karikatürlerin sınıf ya da okul içinde oluşturulacak sergilerde gösterilmesinin öğrencilerin değişim ve sürekliliği algılama becerilerini geliştireceği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Acun, R. (2011). Sistem yaklaşımıyla tarihte program geliştirme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(2), 834-838.
- Akbaba, B. (2008). Atatürk ilkeleri ve inkılâp tarihi dersinin öğretiminde karşılaşılan sorunlar: Gazi Üniversitesi örneği. *Gazi Üniversitesi Gazi Akademik Bakış Dergisi*,1(2),177-197.
- Akçalı, A. & Aslan, E. (2013).Tarih derslerinin yerel tarihe ve kaynaklarına dayalı etkinlikler aracılığıyla işlenmesinin öğrencilerin derse yönelik tutumlarına etkisi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*,6(14),141-174.
- Akmehmet, K. (Tezcan) (2008).Müzelerin tarih öğretiminde nesne merkezli eğitim etkinlikleriyle kullanılması ve ilköğretim sosyal bilgiler öğretimi. *Milli Eğitim Dergisi*,180(1) 50-67.
- Aktekin, S. (2010). Ortaöğretim tarih eğitiminde yerel tarihin yeri ve önemi. *Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 6(1),86-105. 10 Nisan 2014 tarihinde http://etarih.com/tarih/Semih_Aktekin/012saktekinyerel.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Altın, B. G. & Demirtaş, S. (2012). Sosyal bilgiler öğretimi. Mustafa Safran (Ed.) içinde, *Sosyal bilgiler dersinde sınıf dışı eğitim etkinlikleri* (s.545-583). Ankara: Pegem Akademi.
- Arlı, M. & Nazik, M. H. (2001). *Bilimsel araştırmaya giriş*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Arslan, O. (2006). *Sosyal bilgiler dersinde bilgisayar destekli öğretim*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Ashby, R & Lee, P. (1987). *Children's Consents of Empathy and Understanding in History in Christopher Portal* ,(Ed. The History Curriculum for Teacher) (London: The Farmer Pres.)
- Aslan, E. (2000). *Yerel tarihin tanımı, gelişimi ve değeri, tarih yazımında yeni yaklaşımlar: Küreselleşme ve yerelleşme*. İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları.
- Ata, B. (2002). *Müzelerle ve tarihi mekânlarla tarih öğretimi: Tarih öğretmenlerinin "müze eğitimine" ilişkin görüşleri*. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Ata, B. (2006). Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi yapılandırmacı bir yaklaşım. Cemil Öztürk (Ed.) içinde, *Sosyal bilgiler öğretim programı* (s.71-83). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Ata, B. (2009). Sosyal bilgiler öğretimi. Cemil Öztürk (Ed.) içinde, *Sosyal bilgiler öğretim programı* (s.23-58). Ankara: Pegem Yayınları.
- Ata, B. (2010). Sosyal bilgilerin temelleri. R. Turan ve K. Ulusoy (Ed.) içinde, *Sosyal bilgiler eğitiminde müzelerin önemi* (s.191-206). Ankara: Maya Akademi.
- Avcı, A. (2007). *Yerel tarih ve tarih eğitimine katkısı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Avcı, C. & Öner, G. (2015). Tarihi mekânlar ile sosyal bilgiler öğretimi: Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüş ve önerileri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 108-133.
- Barth, J. & Demirtaş, A. (1997). *İlköğretim sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: YÖK/Dünya Bankası MEGEP Yayınları.
- Levstik, L. & Barton, L.C. (2004). *Reflecting on Elementary Children's Understanding of History and Social Studies*, *Journal of Teacher Education*, 55, 1.
- Bayram, N. (2012). *Sosyal bilimlerde SPSS ile veri analizi* (3. Baskı). Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Bıçak, A. (2004). *Tarih düşüncesi 1 (Tarih düşüncesinin oluşumu)*. İstanbul: Dergah Yayınları.
- Bilici, L. (1998). İlkokul ders kitaplarında tarih bilgileri ve ilkokul çocuğu. (Haz. S. Özbaran.), *Tarih öğretimi ve ders kitapları*. İzmir: Dokuz Eylül Yayınları.
- Binbaşıoğlu, C. (2000). *Okulda ders dışı etkinlikler*. MEB öğretmen kitapları dizisi, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Boland, B. M. (2002). Historic places: common ground for teachers and historians. *OAH Magazine of History*, 16 (2).
- Büyüköztürk, Ş. (2013). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. (Genişletilmiş 18. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Carr, E. H. (2008). *Tarih Nedir?* (Çev. M. G. Gürtürk). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Counce, S. (2011). *Sözlü tarih ve yerel tarihçi* (Çev. B. Can & A. Yalçınkaya). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

- Çelikkaya, T. (2010). Sosyal bilgiler programında yer alan becerilerin kazandırılma düzeyi: Öğretmen görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(3), 969-990.
- Çetin, A. & Metin, C. (2013). Mezarlık ve şehitlik ziyaretlerinin tarih bilgisi ve bilincinin oluşumuna ve akademik başarıya etkisi. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 1 (1) ,44-64.
- Çulha, B. (2006). *Tarihsel mekânlarda keşfederek öğrenme yoluyla sosyal bilgiler öğretimine yönelik öğrenci görüşleri*. Yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Gijlers, D. J. (2005). *The Relation Between Prior Knowledge and Students' Collaborative Discovery Learning Processes*, Journal of Science Teaching. 42(3),264-282.
- Danacıoğlu, E. (2001). *Geçmişin izleri: Yanbaşımızdaki tarih için bir kılavuz*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Demir O. & Acar, M. (1997). *Sosyal bilimler sözlüğü* (3. baskı). Ankara: Vadi Yayınları.
- Demircioğlu, İ. H. (2005). *Tarih öğretiminde öğrenci merkezli yaklaşımlar*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Demircioğlu İ. H. & Akengin H. (2012). Demokratik vatandaşlık eğitimi. Cemil Öztürk (Ed.) içinde, *Zamana ve mekâna ilişkin becerilerin öğretimi* (s.187-224). Ankara: Pegem Akademi.
- Demircioğlu, İ. H. (2014). *Tarih öğretiminde öğrenci merkezli yaklaşımlar*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Demirel M. & Turan İ. (2009). *Tarih öğretim yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Dikyol, D. Ç. & İnce, E. & Usta, S. (2011). Öğretmen adaylarının tarihi mekânlara ve eserlere ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2),57-68.
- Dilaver, H. H. & Tay, B. (2008). Özel öğretim yöntemleriyle sosyal bilgiler öğretimi B Tay. & A. Öcal (Ed.) içinde, *Sosyal bilgilerde yapılandırmacılık* (s. 91-121). Ankara: Pegem Akademi.
- Dilek, D. (2002). *Tarih derslerinde öğrenme ve düşünce gelişimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- Doğan, N. (2008). *İlköğretim 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti inkılap tarihi ve Atatürkçülük dersinin öğretiminde tarihsel kanıt kullanımının etkililiği*. Yüksek lisans tezi. T.C. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Doğan, Y. (2008). Sosyal bilgiler öğretiminde tarihsel yazılı kanıt kullanmanın öğrencilerin akademik başarısına etkisi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(2), 171-186.
- Doğanay, A. (2004). Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi. C Öztürk & D. Dilek (Ed.) içinde, *Sosyal Bilgiler Öğretimi* (s. 16-44), Dördüncü Baskı, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Doğanay, A. (2008). Çağdaş sosyal bilgiler anlayışı ışığında yeni sosyal bilgiler programının değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(2), 77-96.
- Erden, M. (Tarihsiz). *Sosyal bilgiler öğretimi*, Ankara: Alkım Yayınevi.
- Erpulat, D. (2003). *Tarih Eğitiminin İyileştirilme Çabaları*. (Haz. Oya Kökmen), İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.
- Gökkaya, A. K. & Yeşilbursa, C. C. (2009). Sosyal bilgiler öğretiminde tarihi yerlerin kullanımının akademik başarıya etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*,7 (2), 483-506.
- Göç, N. (2008), *Yerel tarih konularının sosyal bilgiler dersinde uygulanması: Karşılaşılan güçlükler ve çözüm önerileri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.
- Güleç S. & Alkış S.(2003). Sosyal bilgiler öğretiminde müze gezilerinin iletişim boyutu. *Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*,7(1), 63-78.
- Işık, H.(2002). *Yerel tarih konularının sosyal bilgiler (6. Sınıf) programı tarih üniteleri ile ilişkilendirilmesine yönelik bir uygulama: Pasinler örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü,Ankara.
- Işık, H. (2007). Yeni ilköğretim programları (1-5. Sınıflar). Kazım Kiroğlu (Ed.) içinde, *Öğretmen Bilgi Notu* (s.128-165). Ankara: Pegem Akademi.
- Işık, H. (2008). *İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler tarih konularının öğretiminde kanıt temelli öğrenme modeli: Bir aksiyon araştırma*. Yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Işık, H. (2011). Ortaöğretim tarih derslerinde birinci ve ikinci el kaynaklar ile etkinlik temelli ders işlemenin öğrencilerin tarihsel düşünme becerilerine etkisi. *Turkish Studies*, 6(1), 1323-1337. 10 Nisan 2014 tarihinde http://www.turkishstudies.net/Makaleler/1231985634_%C4%B1%C5%9F%C4%B1khasan.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Kabapınar, Y. (2007). *İlköğretimde hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Maya Akademi Yayınevi.
- Kabapınar, Y. (2012). *Kuramdan uygulamaya hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kabapınar, Y. (2014). *Kuramdan uygulamaya sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kale, Y. (2011). Tarih Nasıl Öğretilir?. Mustafa Safran (Ed.) içinde, *Tarih Öğretiminde Müzeler ve Tarihi Mekânlar* (s. 195-203). İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.
- Kaptan, S. (1998). *Bilimsel araştırma ve istatistik teknikleri*. Ankara: Tekışık Web Ofset.
- Karasar, N. (1994). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.
- Keçe, M. (2009). *İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin tarihsel okuryazarlık durumlarının belirlenmesi*. Yüksek lisans tezi. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Keçe, M. (2013). Sosyal bilgiler öğretim programında yer alan tarih konuları: öğretmen görüşlerine dayalı nitel bir araştırma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(4), 343-361.
- Keçe, M. & Merey, Z. (2011). İlköğretim sosyal bilgiler kazanımlarının sosyal bilim disiplinlerine ve disiplinler arası anlayışa uygunluğunun belirlenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 110-139.
- Keith C. & Barton, L.C. (2001). You'd be Wanting to Know About the Past: Social Contexts of Children's Historical Understanding in Northern Ireland and the United States. *Comparative Education*, issue, 37(2), 89-106.
- Kısa, Y. (2012). *Sosyal bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerinin incelenmesi (Afyonkarahisar Müzeleri)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.

- Köken, N. (2002). Sosyal bilgiler kavramı üzerine bazı düşünceler. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(2): 91-104.
- Köksal, H.(2008).Çocukluk, değişen dünya ve tarih öğretiminden beklentiler, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(4),388-396
- Köstüklü, N. (1998). *Sosyal bilimler ve tarih öğretimi*. Konya: Günay Ofset.
- Köstüklü, N. (2003). *Sosyal bilimler ve tarih öğretimi*. (3. Baskı). Konya: Günay Ofset.
- Kuş, E. (2003). *Nicel-nitel araştırma teknikleri*. Ankara: Anı Yayınevi.
- MEB (2004). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi (4-5. sınıflar) öğretim programı*, Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB (2005). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi (6 – 7. Sınıflar) öğretim programı ve kılavuzu* (taslak baskı). Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- MEB (2005). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi öğretim programı ve kılavuzu* (4, 5, 6 ve 7. sınıf), Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB (2005). *İlköğretim sosyal bilgiler 6-7. sınıf programı*, Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Metin, B. & Oran M. (2014). İlköğretim sosyal bilgiler öğretmenlerinin ders içi yerel tarih konusundaki faaliyetleri Uşak ili örneği. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*,7(1), 204-216
- Metin, C. (2002), Sözlü tarih ve Türkiye'deki gelişimi.*Türk Kültürü*,60(469), 288-298.
- Mutluer (2013). Sosyal bilgiler programında yer alan beceriler hakkında sosyal bilgiler öğretmen görüşleri (Menemen örneği). *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*,8(7), 355-362. 10 Nisan 2014 tarihinde http://www.turkishstudies.net/Makaleler/613950249_22Mutluer_Celal-355-362.pdf. sayfasından erişilmiştir.
- Nichol, J. (1991). *Tarih öğretimi*. (Çev. M. Safran). Ankara:Çağrı Matbaacılık.
- Ocak, G. (2008). Öğretim ilke ve yöntemleri. Gürbüz Ocak (Ed.)içinde, *Yöntem ve teknikler* (s.215-289). Ankara: Pegem Akademi.

- O'Neil, K. & Sohbat ,E. (2004). How High Schoolers Account for Different Accounts: Developing a Practical Classroom Measure of Thinking about Historical Evidence and Methodology, presented at the annual meeting of *American Educational Research Association*, San Diego.
- Oran, M. (2013). *İlköğretim sosyal bilgiler öğretmenlerinin ders içi yerel tarih konusundaki faaliyetleri Uşak ili örneği*. Yüksek lisans tezi. Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Ortaylı, İ. (2011). *Tarih yazıcılık üzerine*. Ankara: Cedit Neşriyat
- Özbaran, S. (1992). *Tarih ve öğretimi*, İstanbul: Cem Yayınevi.
- Özbaran, S. (2005). *Tarih, tarihçi ve toplum*, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Özçelik, D. A. (2013). *Test hazırlama kılavuzu*. Ankara: Pegem Akademi
- Özdemir, S. M. (2009). Sosyal bilgiler öğretimi. Mustafa Safran (Ed.) içinde, *Sosyal bilgiler öğretimi programı ve değerlendirilmesi* (s.17-46). Ankara: Pegem Akademi.
- Özen, R. & Sağlam H. İ. (2010). İlköğretim öğrencilerinin değişim ve sürekliliği algılayışı. *Akademik Başarı Dergisi*, 22(1), 1-15.
- Özkan, İ. (2009). *Gezi-gözlem ve inceleme yönteminin 6. sınıf sosyal bilgiler programı ülkemizin kaynakları ünitesindeki öğrenci başarısına etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. T.C. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Örten, H. (2008). *Yerel tarih konularının sosyal bilgiler üniteleri ile ilişkilendirilmesine yönelik bir çalışma* (Tokat Örneği). Yüksek lisans tezi. T.C. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.
- Öztürk, C. (2006). Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi yapılandırmacı bir yaklaşım. Cemil Öztürk (Ed.) içinde, *Sosyal bilgiler: Toplumsal yaşama disiplinler arası bir bakış* (s.21-50). Ankara: Pegem Akademi.
- Öztürk, C. & Keskin, S. & Ç. Otluoğlu, R. (2012). *Sosyal bilgiler öğretiminde edebi ürünler ve yazılı metaryaller*. Ankara: Pegem Akademi.
- Öztürk, İ. H. (2012). *Tarih öğretiminde bilgi ve iletişim teknolojileri, kuram ve uygulama*. İstanbul: Kriter Yayınevi.
- Parmaksızoğlu, İ. (1984). Tarihi ve dersini sevdirmek. *Öğretmen Dünyası Dergisi*, 49(2), 13-14.

- Safi, H. (2010). *Sosyal bilgiler öğretim programında yer alan mekânı algılama becerisinin geliştirilmesi hakkında öğretmen görüşleri*. Yüksek lisans tezi. T.C. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Safran, M. (1993). Lise öğretmen ve öğrencilerine göre tarih dersinin amaçları. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 35-46.
- Safran, M. & Ata, B. (1998), Okul dışı tarih öğretimi . *G. Ü. E. F. Dergisi*, 18(1), 87-94.
- Safran, M. (2002). Ortaöğretim kurumlarında tarih öğretiminin yapı ve sorunlarına ilişkin bir araştırma. *Türk Yurdu*, 22(1), 73-79.
- Safran, M. (2006). *Tarih eğitimi makale ve bildiriler*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Safran, M. (2014). Özel öğretim yöntemleriyle sosyal bilgiler öğretimi. B. Tay ve A. Öcal (Ed.) içinde, *Sosyal bilgiler öğretimi* (s.1-18). Ankara: Pegem Akademi.
- San, İ. & Güleriyüz, H. (2004). *Yaratıcı eğitim ve çoklu zeka uygulamaları*, Ankara: Alkım Yayınları.
- Sledright, B.V.(2000). Historical Study, the Heritage Curriculum, and Educational Research. *Issues in Education, Issue 4*,243-249.
- Spoehr, K. T. ve Spoehr, L. W. (1994) *Learning to think Historically, Educational Psychologist*,71-77.
- Stout, M. J. (2004). *Students as Historical Detectives: The Effects of Inquiry Teaching Approach on Middle School Students'* Yayınlanmamış Doktora Tezi. Historical Understanding of Historical Ideas and Concepts,Maryland Üniversitesi.
- Stradling, R. (2003). *20. yüzyıl Avrupa tarihi nasıl öğretilmeli?* (Çev. A. Ünal). İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları.
- Şahin, C. (Tunç) (2011). Yerel tarih uygulamalarının başarıya ve öğrenci ürünlerine etkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(16), 453-463.
- Şimşek, A. & Kaymakçı, S. (2015). *Okul dışı sosyal bilgiler öğretimi*, Ankara: Pegem Akademi.
- Tahancı, B. (2002). *Sosyal bilgiler dersinde tarih konularının öğretimi: problemler, öneriler (Uşak merkez ilköğretim okulları örneğinde)*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Tangülü, Z. & Tosun, A. & Topkaya, Y. (2015) . 7.sınıf öğrencilerin sosyal bilgiler dersi değişim ve sürekliliği algılama beceri düzeylerini belirlemek. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi* 2(4), 348-35.10 Nisan 2014 tarihinde <http://inesjournal.com/DergiTamDetay.aspx?ID=93> sayfasından erişilmiştir.
- Tay, B. (2010). Sosyal bilgilerin temelleri. R. Turan & K. Ulusoy (Ed.) içinde, *Sosyal bilgiler öğretiminin dünü bugünü ve yarını* (s. 5-22). Ankara: Maya Akademi
- Turan, R. ve Ulusoy, K. (2010). *Sosyal bilgilerin temelleri*. R. Turan ve K. Ulusoy (Ed.) içinde, *Sosyal bilgiler disiplininde tarihin yeri ve önemi* (s.41-60). Ankara: Maya Akademi
- Tekeli, İ. (2000). *İlköğretim okulları ve liselerde tarih eğitimi. tarih öğretiminin yeniden yapılandırılması* . Ankara: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları.
- Tugay, B. (2004). *Tarih eğitiminde yerel tarih araştırmalarının yeri: Fethiye örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Ulusoy, K. (2007). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin tarih ve ahlak eğitimi ilişkisi üzerine görüşleri. Sakarya il örneği. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 5(13), 155-177.
- Ulusoy, K. (2009). Sosyal bilgiler öğretiminde yeni yaklaşımlar-1. R. Turan & A. M. Sünbül & H. Akdağ (Ed.) içinde, *Yenilenen sosyal bilgiler programında tarih eğitimi* (s.299-321), Ankara: Pegem Akademi.
- Vella, Y. (2001). Yaratıcı tarih öğretimi. (Çev. Bahri Ata). *Milli Eğitim Dergisi*, 150,3-5.
- Vella, Y. (2005). *Promoting Talk During History Lessons, Primary History the Primary Education Journal of the Historical Association*,. issue, summer 40,25-27.
- Yalın, H. İ. (1999). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Yapıcı, G. (2006). *Dört kültürde tarih eğitimi yaklaşımı: İngiltere, Fransa, İsviçre ve Türkiye örnekleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yarema, A. E. (2002). A decade of debate: improving content and interest in history education. *The History Teacher*, 35 (3),389-399.

- Yel, S. & Taşdemir, A. & Yıldırım, K. (2014). Özel öğretim yöntemleriyle sosyal bilgiler öğretimi. B. Tay & A. Öcal (Ed.) içinde, *Sosyal bilgilerde öğretim strateji, yöntem ve teknikleri* (s.41-98). Ankara: Pegem Akademi.
- Yeşilbursa, C. C. (2008). Sosyal bilgiler öğretiminde tarihi yerlerin kullanımı. *Türklük Bilimi Araştırmaları TÜBAR*, 20(3),209-222.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (Genişletilmiş 5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım R. (2012). *İlköğretim II. kademe sosyal bilgiler derslerinde gezi-gözlem yönteminin uygulanma durumunun İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilgiler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Yıldız, Ö. (2003). Türkiye’ de tarih öğretiminin sorunları ve çağdaş çözüm önerileri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2),181-190
- Yılmaz, K. & Şeker, M. (2011). İlköğretim öğrencilerinin müze gezilerine ve müzeleri sosyal bilgiler öğretiminde kullanılmasına ilişkin görüşlerin incelenmesi. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 3(9),65-84.

EKLER

EK 1: Belirtke Tablosu

DEĞİŞİM VE SÜREKLİLİĞİ ALGILAMA BECERİLERİ	1-Her Yönüyle Güzel Memleketim	2-Gördüklerimizi hatırlayalım	3-Bugün sofrada yemek yiyelim mi?	4-Düğünlerimiz	5-Duygularımızdan esintiler	6-Zamana yenik düşen mesleklerimiz	7-Birlikte bir şeyler yapmaya ne dersiniz?	8-Geçmişin kanıtı konaklarımız	9-Yöremizden Esintiler	10-Medrese' de bir günüm.	11-Toplumsal yaşamda kadın	12-Tarım ne zor iş	13-En Güzel Yönetim Biçimi Hangisi?
1.Benzerlik ve farklılıkları bulma	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
a. Geçmiş,bugün ve gelecekte nesne ve olaylardaki benzerlikleri yerel tarih uygulamalarıyla bulabilme.	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
b. Geçmiş,bugün ve gelecekteki nesne ve olaylardaki değişim ve farklılıkları yerel uygulamalarıyla bulabilme.	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
c.Nesne ve olaylarda oluşan değişimin olumlu ve olumsuz yönlerini bulabilme.	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
2. Zamanla oluşan süreklilik ve değişimi algılama	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
a. Geçmiş,bugün ve gelecekteki nesne ve olaylar arasında ki sürekliliği yerel tarih uygulamalarıyla fark etme	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
b. Geçmiş,bugün ve gelecekteki nesne ve olaylar arasında oluşan değişimi yerel tarih uygulamalarıyla fark etme.	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
c. Zamanla oluşan değişim ve sürekliliğin neden ve sonuçlarını fark edebilme.	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
3. Tarihsel olguları ve yorumları ayırt etme									X	X	X	X	
a. Tarihsel olgunun yerel tarih uygulamalarıyla sürekliliğini tespit etme.									X	X	X	X	
b. Tarihsel olgunun yerel tarih uygulamalarıyla değişimini öğrenebilme.			X	X	X				X	X	X	X	
c. Tarihsel olgunun olumlu ve olumsuz etkilerini ayırt ederek yorumlayabilme.			X	X					X	X	X	X	
4.Geçmişteki problemlerin neden-sonuç ilişkisini tanıma.									X	X	X	X	X
a. Geçmişteki bir problemin nedenini ve değişimini yerel tarih uygulamalarıyla tanıma									X	X	X	X	X
b. Geçmişteki bir probleminin sonucunu ve sürekliliğini yerel tarih uygulamalarıyla tanıma									X	X	X	X	X
c. Geçmişteki bir probleminin nedenini ve sonucunu değişim ve süreklilik açısından yorumlayabilme.									X	X	X	X	X
5. Tarihsel problemin çözümüne alternatif çözümler bulma											X		
a.Tarihsel problemi yerel tarih gözlemleri çerçevesinde fark etme.											X		
b. Tarihsel problemin çözümünde kullanılan olumlu-olumsuz yönleri fark edebilme											X		
c. Tarihsel probleme yerel tarih gözlemleri çerçevesinde farklı çözümler üretme.											X		

EK 2: Ders Planları ve Etkinlikleri**ETKİNLİK NO: 1-2**

DERS	Sosyal Bilgiler
SINIF	5
SÜRE	3 ders saati
ÖĞRENME ALANI	Kültür ve Miras
ÜNİTE	Adım Adım Türkiye
TEMEL BECERİLER	Benzerlik ve farklılıkları bulma, zamanla oluşan süreklilik ve değişimi algılama
KAZANIMLAR	1.Çevresindeki ve ülkemizin çeşitli yerlerindeki doğal varlıklar ile tarihi mekânları, nesnelere ve yapıtları tanıır. 2. Ülkemizin çeşitli yerlerindeki kültürel özelliklere örnekler verir. 3. Ülkemizin çeşitli yerleri ile kendi çevresinin kültürel özelliklerini benzerlikler ve farklılıklar açısından karşılaştırır.
KAVRAMLAR	Nesne, doğal varlık, tarihi mekân, tarihi eser, tarihi nesne
SÜREÇ	<p>Öğrencilere bir hafta önceden insanların geçmişte kullandıkları araç-gereçlerle ilgili araştırma görevi verilecek.</p> <p>Birinci ve ikinci derste ise konu yerel tarih uygulamaları çerçevesinde tarihsel mekânlarda işlenecek.</p> <p>İlk önce Etnografya Müzesi'ne gidilecek, ikinci kattaki ilk yerleşmelere ait nesnelere gezilecek. Bu nesnelere günümüzde devam edip etmediğine yönelik sorular sorulacak. Devam etmiyorsa neden değiştiği sorulacak. Benzer ve farklı yönler bulunmaya çalışılacak. Daha sonra Liva Paşa Konağı ziyaret edilecek. Bura da yöremize ait olan geçmişe ait nesnelere incelenek, günümüzle karşılaştırmalar yapılacak. Özellikle benzer ve farklı yönler buldurulmaya çalışılacak. Bu nesnelere neden devam ettiği ya da değiştiği üzerine sorularla ders işlenecek. Bu ziyaretten sonra ise Diyar Diyar Kastamonu Kültür alanına gezi düzenlenecek. Burada bulunan nesnelere yardımıyla geçmişten günümüze çeşitli alanlardaki değişim kavratılmaya çalışılacak. Bu üç gezi sonucunda ilk yerleşmelerden günümüze nesne ve olaylardaki değişim ve bu değişimin neden ve sonuçları kavratılmaya çalışılacak.</p> <p>Üçüncü derste ise konuyla ilgili olarak hazırlanan “ Her Yönüyle Güzel Memleketim ve Gördüklerimizi Hatırlayalım” adlı çalışma yaprakları dağıtılacak ve öğrencilerin çözmeleri sağlanacak. Dersin son 15 dakikasında ise bu etkinlikler birlikte cevaplandırılacak.</p>
DEĞERLENDİRME	Öğrencilerin tarihsel mekândaki ilgi, dikkat, sorulara verdikleri cevaplar ve çalışma yapraklarındaki başarılarına göre değerlendirme yapılacaktır. Değerlendirme hazırlanan ölçüğe göre yapılacaktır.

GÖRDÜKLERİMİZİ HATIRLAYALIM.

1. Gezi sırasında gördüğün bir nesnenin resmini çizer misin.

--

2. Aşağıda isimleri verilen tarihi nesne tarihi eserlerin günümüzdeki işlevini yazınız.

TARİHİ NESNE	GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ	
	BENZER	FARKLI
		
	FARKLI İŞE GÜNÜMÜZDE YERİNE NE KULLANILIYOR? NASIL BİR DEĞİŞİM VAR?	

Liva Paşa Konağında İp Eğirme Makinesi

TARİHİ NESNE	GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ	
	BENZER	FARKLI
		
	FARKLI İŞE GÜNÜMÜZDE YERİNE NE KULLANILIYOR? NASIL BİR DEĞİŞİM VAR?	

Diyar Diyar Kastamonu Kültür alanında eski mutfak eşyaları

TARİHİ NESNE	GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ	
	BENZER	FARKLI
		
	FARKLI İSE GÜNÜMÜZDE YERİNE NE KULLANILIYOR? NASIL BİR DEĞİŞİM VAR?	

Şeyh Şabanı Veli Müzesindeki Bir Kilim

TARİHİ NESNE	GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ	
	BENZER	FARKLI
		
	FARKLI İSE GÜNÜMÜZDE YERİNE NE KULLANILIYOR?NASIL BİR DEĞİŞİM VAR?	

Kastamonu Kalesi

TARİHİ NESNE	GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ	
	BENZER	FARKLI
		
	FARKLI İSE GÜNÜMÜZDE YERİNE NE KULLANILIYOR?NASIL BİR DEĞİŞİM VAR?	

Nasrullah Cami

ETKİNLİK NO:3

DERS	Sosyal Bilgiler
SINIF	5
SÜRE	1 ders saati
ÖĞRENME ALANI	Kültür ve Miras
ÜNİTE	Adım Adım Türkiye
TEMEL BECERİLER	1.Benzerlik ve farklılıkları bulma 2. Zamanla oluşan süreklilik ve değişimi algılama 3.Tarihsel olguları ve yorumları ayırt etme
KAZANIMLAR	1. Çevresindeki ve ülkemizin çeşitli yerlerindeki doğal varlıklar ile tarihi mekânları, nesnelere ve yapıtları tanır. 2. Ülkemizin çeşitli yerlerindeki kültürel özelliklere örnekler verir 3. Ülkemizin çeşitli yerleri ile kendi çevresinin kültürel özelliklerini benzerlikler ve farklılıklar açısından karşılaştırır.
KAVRAMLAR	Kültür, yemek, sofrada, aile, misafirperverlik
SÜREÇ	<p>Bir hafta önceden öğrencilerden Kastamonu yöresine ait yemeklerin araştırılması istenecek. Derse Liva Paşa Konağı'nda yer alan sofrada yenilen yemeğin yer aldığı fotoğraf yansıtılarak giriş yapılacak. Daha önceden öğrencilerden istenilen malzemelerle yerde sofrada kurularak yemek yenilme temsili olarak uygulanacak. Slayttan Kastamonu yöresine ait yemekler yansıtılacak. Öğrencilere bu yemeklerin günümüzde devam edip etmediğine yönelik sorular yöneltilecek. Günümüzde ki yemek ve yemek yeme kültürünün değişmesinin neden ve sonuçları tartışılacak. Ders çalışma yaprağındaki soruların çözümüyle sonlandırılacak.</p> <p>İki grup öğrenciye görev verilecek birinci grup Kastamonu yöresi yemeklerini resimli olarak kartona hazırlayacak, ikinci grup ise günümüzdeki yemekleri resimli olarak kartona hazırlayacak.</p>
DEĞERLENDİRME	Yapılan etkinlikler değerlendirme ölçeğine göre değerlendirilecektir.

BUGÜN SOFRADA YEMEK YİYELİM Mİ?

Etlı ekmeğ Banduma Mıklama
Paça Ekşili pilav Simit tiridi Döner Manti
Oğmaç Çorbası Köle Hamuru Cırık Tatlısı
Sıkma Erişte Burmalı çörek,
İc vağlı çörek, Kül çöreği, Tarhanalı çörek

A. Yukarıda yöremize ait yemek kültürümüzden örnekler vardır. Aşağıdaki kutucuğa bildiklerinizi yazarmısınız

.....
.....
.....

B. Günümüzde çok tükettiğimiz yiyeceklere örnek verebilir misiniz.

.....
.....
.....

C. Yemek kültürümüzde ki değişimin olumlu ve olumsuz sonuçlarına örmek verir misin.

OLUMLU SONUÇLARI

a.....

b.....

OLUMSUZ SONUÇLARI

a.....

b.....

ETKİNLİK NO: 4

DERS	Sosyal Bilgiler
SINIF	5
SÜRE	1 ders saati
ÖĞRENME ALANI	Kültür ve Miras
ÜNİTE	İpek Yolunda Türkler
TEMEL BECERİLER	1. Benzerlik ve farklılıkları bulma 2. Zamanla oluşan süreklilik ve değişimi algılama 3. Tarihsel olguları ve yorumları ayırt etme
KAZANIMLAR	1. Çevresindeki ve ülkemizin çeşitli yerlerindeki doğal varlıklar ile tarihi mekânları, nesnelere ve yapıtları tanıyarak tanımlar. 2. Ülkemizin çeşitli yerlerindeki kültürel özelliklere örnekler verir. 3. Ülkemizin çeşitli yerleri ile kendi çevresinin kültürel özelliklerini benzerlikler ve farklılıklar açısından karşılaştırır. 4. Kültürel öğelerin, insanların bir arada yaşamasındaki önemini açıklar.
KAVRAMLAR	Kültür, milli kültür, tören, gelenek
SÜREÇ	Bir hafta önceden verilen araştırma görevleri incelenecek. (İnterneti kullanarak geçmiş ve günümüzde ki kutlama ve törenlerimiz ve büyüklerimizle röportaj) Ülkemizin çeşitli bölge ve yörelerine ait düğünlerin yer aldığı slaytla derse giriş yapılacaktır. Kastamonu yöresine ait bir köy düğünün videosu izletilecek. Günümüzde ki düğünlerden fotoğraflar yansıtılacaktır. Liva Paşa Konağı'ndaki ve Diyar Diyar Kastamonu tarihsel mekânından fotoğraflar yansıtılacaktır. Bu etkinlikler yapılırken öğrencilerin araştırmalarından yararlanılacaktır. Öğrencilerin hazırlamış oldukları "Kız İsteme ve Kız Kınası" adlı oyunlar izlenecek. Bu oyunlar çerçevesinde geçmiş ile günümüzdeki farklara ve benzerliklere yönelik sorular yöneltilenecek. Değişim ya da sürekliliğin neden ve sonuçları bulunmaya çalışılacaktır. Gelecekte düğünlerin nasıl olabileceği konuşulacaktır. Ders çalışma yaprağının çözümü ile sonlandırılacaktır.
DEĞERLENDİRME	Öğrencilerin verilen görevi yapma durumları da dikkate alınarak etkinliklere katılımları hazırlanan ölçüğe göre değerlendirilecek.

DÜĞÜNLERİMİZ

1. Yaptığımız etkinliği göz önünde bulundurarak eski düğünlerdeki kültürel öğeleri aşağıdaki tabloya yazınız.

Yemekler	Çalgılar	Oynan oyunlar	Kıyafetler

2. İzlediğiniz video ve slaylatları göz önünde bulundurarak günümüzdeki düğünlerdeki kültürel öğeleri aşağıdaki tabloya yazınız.

Yemekler	Çalgılar	Oynan oyunlar	Kıyafetler

3. Bir karşılaştırma yapsak aşağıdaki kutucukları nasıl doldurunuz.

KÜLTÜREL ÖGELERİMİZ	BENZER	FARKLI
<i>YEMEK</i>		ÖRNEK:
<i>ÇALGI</i>		ÖRNEK:
<i>OYNAN OYUNLAR</i>		ÖRNEK:
<i>KIYAFETLER</i>		ÖRNEK:

ETKİNLİK NO: 5

DERS	Sosyal Bilgiler
SINIF	5
SÜRE	2 ders saati
ÖĞRENME ALANI	Kültür ve Miras
ÜNİTE	Adım Adım Türkiye
TEMEL BECERİLER	1.Benzerlik ve farklılıkları bulma 2. Zamanla oluşan süreklilik ve değişimi algılama 3.Tarihsel olguları ve yorumları ayırt etme
KAZANIMLAR	1. Çevresindeki ve ülkemizin çeşitli yerlerindeki doğal varlıklar ile tarihi mekânları, nesnelere ve yapıtları tanır. 2. Ülkemizin çeşitli yerlerindeki kültürel özelliklere örnekler verir 3. Ülkemizin çeşitli yerleri ile kendi çevresinin kültürel özelliklerini benzerlikler ve farklılıklar açısından karşılaştırır. 4. Kültürel öğelerin, insanların bir arada yaşamasındaki önemini açıklar.
KAVRAMLAR	Kültür ,kilim, halı desen, motif
SÜREÇ	<p>Bir hafta önceden gezi ile ilgili bilgiler verilecek. Halı ve kilim örneklerinin yer aldığı Şeyh Şabanı Veli Müzesi ziyaret edilecek. Önceki derslerle paralel olarak müzedeki geçmiş dönemlere ait nesnelere incelenecek ve bir önceki mekândakilerle karşılaştırma yapılacaktır. Burada yer alan halılar yapılış malzemesi, motifler, desenler ve boyutları çerçevesinde incelenecek. Günümüzdeki halılarla karşılaştırma yapımları sağlanacak. Değişimdeki nedenler ve sonuçları tartışılacaktır.</p> <p>İkinci ders sınıfta işlenecek. İlk olarak ders kitabında yer alan Kilim adlı türkü dinletilecek. Türkü ile ilgili öğrencilerin görüşleri alınacak. Öğrencilere “Duygularımızdan Esintiler” adlı çalışma yaprağı dağıtılacaktır. Amaca uygun olanlar seçilecek ve sınıf panosunda sergilenecek.</p>
DEĞERLENDİRME	Yapılan etkinlikler değerlendirme ölçeğine göre değerlendirilecektir.

DUYGULARIMIZDAN ESİNTİLER

Şimdi aklıma geldi. Fatih Kısaparmak'ın “ Kilim” adlı bir türküsü vardır. Birlikte dinleyelim. Gördünüz mü kilim bir duyguyu anlatan önemli bir esermiş, gerçekten öyle değil miydi? Şeyh Şabanı Veli Müzesi'nde de bunları görmüştük. Peki imkanımız olsa bir kilim ya da halı dokuma şansımız olsa nasıl bir şekil verirdik. Hadi bunu aşağıya çizelim ne dersiniz?

ETKİNLİK NO: 6-7

DERS	Sosyal Bilgiler
SINIF	5
SÜRE	3 ders saati
ÖĞRENME ALANI	Kültür ve Miras
ÜNİTE	Adım Adım Türkiye
TEMEL BECERİLER	1.Benzerlik ve farklılıkları bulma 2. Zamanla oluşan süreklilik ve değişimi algılama 3.Tarihsel olguları ve yorumları ayırt etme
KAZANIMLAR	1. Çevresindeki ve ülkemizin çeşitli yerlerindeki doğal varlıklar ile tarihi mekânları, nesnelere ve yapıtları tanıır. 2. Ülkemizin çeşitli yerlerindeki kültürel özelliklere örnekler verir 3. Ülkemizin çeşitli yerleri ile kendi çevresinin kültürel özelliklerini benzerlikler ve farklılıklar açısından karşılaştırır. 5. Kanıt kullanarak Atatürk inkılâplarının öncesi ile sonrasındaki günlük yaşamı karşılaştırır.
KAVRAMLAR	Meslek, değişim ,bakırcılık , nalbantlık , hat sanatı, ebru, ciltçilik
SÜREÇ	<p>Bir hafta önceden gezi ile ilgili bilgiler verilecek. Öğrenciler iki guruba ayrılacak birinci gruptakilere geçmişe ait mesleklerden bir tane, ikinci guruptakilere de günümüzdeki mesleklerden bir tane verilecek ve araştırmaları istenecek.</p> <p>Birinci ve ikinci ders tarihsel mekânlarda işlenecek. İlk olarak Münire Medresesi ziyaret edilecek, burada hat ve ebru sanatı ile ilgili bilgiler alınacak. Aynı çarşıda yer alan cilt ustasından anlatımlı ve gösterimli ciltleme işi incelenecek. Öğrencilerden bazılarına uygulama yaptırılacak. Çarşıdaki çay içme alanında oturulacak ve burada “Zamana Yenik Düşen Mesleklerimiz, Değirmencilik” çalışma yaprakları yapılacaktır. Daha sonra bakırcılar çarşısına geçilecek çarşıdaki dükkanlar sırayla dolaşılacak ve bunlardan bir tanesinde kalayın nasıl ve neden yapıldığı uygulamalı olarak izlenecek. Her iki mekânda da geçmişten günümüze devam eden, değişen ya da farklı bir hale gelen mesleklerle ilgili öğrencilere sorular yöneltilecek. Okula geldiğimizde ise “Birlikte Bir Şeyler Yapmaya Ne Dersiniz?” adlı çalışma yaprağı dağıtılacaktır. Bu etkinliğin yapılması sağlanacak, uygulama kısmı ise eve görev olarak verilecek. Amaca uygun olarak yapılanlar sergilenecek.</p>
DEĞERLENDİRME	Yapılan etkinlikler değerlendirme ölçeğine göre değerlendirilecektir.

ZAMANA YENİK DÜŞEN MESLEKLERİMİZ

Özellikle köy ve kasabalarda insanlar eşek ve atla ulaşımı sağlarken, nalbantlar vardı.

Nalbantlar eşek ve atların ayaklarına nal çakardı. Nal, bu hayvanların ayakkabısıydı.

Zaman ve mekanlarla birlikte, insanların yaşam stilleri ve meslekleri de değişiyor...

Günümüzde hamburgerin yerine göz diken **simit**, dünün “fast food”uydu. Seyyar simitçi simidini ya bir çubuğa geçirir, ya orta büyüklükte bir sepete doldurur, ya da tabla üzerinde pazarlardı. Üstü susamlanmış halka biçimindeki bu çörek, kent kültürünün bir parçasıydı. Evden ırak çalışan insanın karın doyurmak için başvurduğu temel besin maddesiydi. Bir başka meslek ise sepetçilerdi. Plastikten önce su geçirmez kaplar topraktan ya da bakırdan yapılır, diğerleri saz, kamış ya da ince dallardan örülürdü. Genellikle sapı olan, yiyecek ve eşya taşımak için kullanılan bu tür kapları sepetçi örerd. Sepet hamalı, genellikle pazar yapanların sebze-meyvesini sırtındaki sepetle eve taşırdı. Sepet kimi zaman bavul yerine de kullanılırdı.

Hepinize öğretenleriniz aileniz gelecekte ne olmak istediğinizi sormakta hepimizde hayal dünyamızdakileri söylemekteyiz. Bu sorular geçmişte de çocuklara sorulurdu onlarda sizler gibi cevaplar verirdi. Aşağıda onların olmak istedikleri meslekler var. Eminim ilk kez duyacağınız meslekler olacak. Sizden bu mesleklerden bir tanesini seçmenizi ve seçtiğiniz meslekle ilgili bir kompozisyon yazmanızı istiyorum.(Kompozisyonu yazarken bu mesleğin günümüzde devam edip etmediğini, devam ediyorsa bir değişime uğrayıp uğramadığını belirtmenizi istiyorum. Bunu yaparken gezi sırasında izlediğimiz mesleği de seçebilirsiniz.)

GEÇMİŞTEKİ MESLEKLER

Bakırcı	Bıçakçılık	Çarıkcılık	Çömlekçi	Nalbantlık	Hasırcılık	Kaşıkcılık
Saraçlık	Sedefkarlık	Semercilik	Taş İşçiliği	Urgancılık	Keçecilik	Kesecilik

GÜNÜMÜZDE MESLEKLER

AŞAĞIDAKİ MESLEKLERİ UYGUN OLAN AÇIKLAMALARLA EŞLEŞTİRİNİZ.

İTFAİYECİ	Saçlarımızı keser.
FIRINCI	Et ihtiyaçlarını karşılarım.
ASTRONOT	Meyve ve sebze satırım.
BERBER	Ekmek ihtiyacımızı karşılarlar.
KASAP	Uzayda araştırma yaparım. Sizlere bilgi veririm.
MANAV	Yeni bilgiler öğrenmemizi sağlar.
DOKTOR	Resim yaparım.
ÖĞRETMEN	Güvenlik sağlamada yardımcı olurum.
RESSAM	Hastalarımızı tedavi eder.
POLİS	Yangınları söndürürüm.

DEĞİRMENCİLİK

Aşağıda yer alan öyküyü okuyunuz, öyküden de yararlanarak sorulan cevaplandırınız,

Yaz tatilinde köyümüze gitmiştik. kuzenimle gezerken eski bir değirmene rastladık. içinden tıkırtılar geliyordu, ne olduğunu merak ettim. "değirmen dönüyor" dedi kuzenim, beraber içeri girdik. 70- 80 yaşlarında bir adam; elinde küçük bir kürek, bir çuvala un dolduruyordu. Yukarıdan buğday akıyor, değirmen taşlarının içinden bembeyaz buğday unu süzülüyordu.

İlk başta gürültü gibi gelen değirmenin sesine zamanla alıştım, sohbet etmeye başladık.

Oldukça eski bir su değirmenini, bir de su gücüyle halen çalışır olarak görmek beni çok heyecanlandırmıştı. Ben merakla soruları sıralayınca Değirmenci Ahmet Amca konuşmaya başladı.

--Su değirmenlerinin hepsi bir dere kenarına kurulur. Derenin suyu belli bir mesafe ve yükseklikten bir boru veya oluk ile değirmenin taşını döndürecek olan çarkın üzerine düşürülür. Sistemin güç kaynağı yüksekten akan bu sudur işte. Yel değirmenlerinde ise rüzgâr suyun yaptığı işi yapar; taşı döndürecek olan kanatlara çarparak çarkın dönmesini sağlar.

Su ve yel gücüyle dönen değirmenler ve bunları işleten değirmencilerin sayısı günümüzde yok denecek kadar azaldı. Bu tip değirmenlerde buğday ve mısır öğütülürdü. El değirmenlerinde ise mercimek çekilirdi.

Şimdi değirmene tahıl getiren de pek kalmadı. Önceleri iş iyiydi idare ederdi. Şimdi bir ay çalışıp 11 ay yatıyoruz. Fabrikalardan piyasaya hazır un çıkıyor, bizim değirmencilik de öldü zaten.

Bir zamanlar cıvıl cıvıldı bu değirmenlerin önleri, diyor. Herkes sıraya girerdi tahılını öğütmek için. Sonra değirmenler müşteri için sıraya girdiler. Daha sonra da değirmenciler değirmenlerini bir bir kapatıp gittiler. Değirmenlerin yıkık dökük duvarları ve o duvarlara yaslanmış Mahir ustanın yonttuğu, ömrünü tamamlamış eski değirmen taşları kaldı.

Sözün tam burasında Ahmet Usta'nın yüzündeki ifade değişti. Bir hastanın amansız hastalığını öğrendiği andaki fotoğrafıydı sanki artık yüzünün ifadesi. Aslında ölmekte olan sadece değirmencilik değildi, teknolojik gelişme el emeğine dayalı pek çok uğraşı ortadan kaldırırken; bunları meslek edinenleri de beraberinde götürüyor.

__Değirmencilığın yerine göre zor meslek olduğu söylüyorsun değirmenci ustası. “Emeğinizin karşılığını nasıl alırsınız?” diye soruyoruz.

—Bir çuval tahıl geldiğinde yaklaşık olarak 100 kg ağırlığındadır, diyor Ahmet Usta. Karşılığında 5 kilosunu öğütme hakkı olarak alırsınız, diyor. Bu tahılları biriktirip sonra da satıyorlarmış. Ya da bir çuval tahıla 5 TL öğütme parası alırlarmış.

—Peki değirmen taşını nereden alıyorsunuz, kim yapardı bu kocaman taşları?

—Mahir Can isminde bir ustamız vardı. Allah rahmet eylesin, vefat etti. Bütün bu civardaki değirmenlerin taşını o yapardı. Bir değirmen taşı için aşağı yukarı bir ay kadar uğraşırdı. Bizim kullandığımız bu taşı Araplı Yaylası'ndan getirdik. Taşımız eskirse, kullanılamaz hale gelirse her halde değirmeni kapatmak zorunda kalırız. Döne döne taşın altı düzleşince, taşı kaldırıp künkle tekrar dış açıp kullanıyoruz. Başka çaremiz yok. Zira artık ne taş yapacak o eski ustalar, ne de o taşlara para verebilecek değirmenciler kaldı.

Bize göre taşın aşınması, eskimesi mesleğin de sonu demek oluyor. Elimizdeki son taş bu. Bizim bu meslekte bugün için taş ölürse, usta da, meslek de öldü demektir.

İçimiz buruk bir şekilde değirmenden ayrılıyor, kulaklarımızda değirmenin sesi... Sanki eski bir ayrılık türküsünü söylüyor.

1. Eskiden değirmenler ne gücüyle çalışırlarmış? Şimdi nasıl çalışıyorlar?

.....

.....

.....

2. Değirmenlerde ne öğütülmüş?

.....

.....

.....

3. Değirmenciler gelirlerini nasıl elde ederlermiş?

.....

.....

.....

4. Değirmencilige bağlı olarak başka hangi meslekler yok olmaya yüz tutmuştur?

.....
.....
.....

5. Değirmenlerin yerini şimdi ne almıştır?

.....
.....
.....

6. Yukarıdaki resimdeki el değirmenlerinde daha çok ne çekilmiştir?

BİRLİKTE BİR ŞEYLER YAPMAYA NE DERSİNİZ?

Arkadaşlar sizlerle meslekleri tanımak amacıyla geziler yaptık Bugün sizlerle unutulmaya başlanmış olan iki ürünü yapmaya çalışacağız. Erkekler hat sanatını, kızlarla ise bağcılık sanatını yapmaya çalışacak. Bunu yapmadan önce nasıl bir ürün ortaya koyacağımızı aşağıdaki boşluğa çizelim.

ETKİNLİK NO: 8-9

DERS	Sosyal Bilgiler
SINIF	5
SÜRE	1 ders saati
ÖĞRENME ALANI	Kültür ve Miras
ÜNİTE	Adım Adım Türkiye
TEMEL BECERİLER	1.Benzerlik ve farklılıkları bulma 2. Zamanla oluşan süreklilik ve değişimi algılama 3.Tarihsel olguları ve yorumları ayırt etme
KAZANIMLAR	1. Çevresindeki ve ülkemizin çeşitli yerlerindeki doğal varlıklar ile tarihi mekânları, nesnelere ve yapıtları tanır. 2. Ülkemizin çeşitli yerlerindeki kültürel özelliklere örnekler verir 3. Ülkemizin çeşitli yerleri ile kendi çevresinin kültürel özelliklerini benzerlikler ve farklılıklar açısından karşılaştırır. 5. Kanıt kullanarak Atatürk inkılaplarının öncesi ile sonrasındaki günlük yaşamı karşılaştırır.
KAVRAMLAR	Konut,avlu,bahçe,dekor
SÜREÇ	<p>Öğrencilerinden oluşturulan bir guruba bir hafta önceden araştırma görevi verilecek. Bu öğrenciler Kastamonu’da ki tarih evlerden birini fotoğraflarla tanıtacak. Öğrenci sunumlarından sonra Liva Paşa Konağı ile ilgili görsellerin yer aldığı slayt yansıtılacak. Daha sonra “Geçmişin Kanıtı Konaklarımız” adlı çalışma yaprağı dağıtılacak ve burada yer alan sorular çerçevesinde konu işlenecek. Konu işlenirken konutlarda ki değişim, benzerlik, bu değişimin nedenleri, olumlu ya da olumsuz sonuçları sorularla tartışılacak.</p> <p>Dersin son 15 dakikalık kısmında ise “Yöremizden Esintiler” adlı çalışma yaprağı dağıtılacak ve birlikte cevaplandırılacak.</p>
DEĞERLENDİRME	Yapılan etkinlikler değerlendirme ölçeğine göre değerlendirilecektir.

GEÇMİŞİN KANITI KONAKLARIMIZ

Arkadaşlar ismim Hakan Ortaokul 5. Sınıf öğrencisiyim. Biz bir apartmanın 12. katında oturuyoruz. Evimiz 3 oda 1salon,mutfak,banyo ve tuvaletten oluşuyor. Evimizin önünde bahçe yok, az bir yer ayrılmış o alana da arabalar park ediyor. Yani oyun alanımız yok. Genelde eve kapanık bir yaşam içindeyiz. Bisiklete bile binemiyorum. Babama sorduğumda çocukluğunda böyle olamadığını evlerinin geniş ve ferah olduğunu, bahçesinin bulunduğunu ,bahçede meyve ağaçlarının olduğunu anlatıyor. Babam beni bir keresinde Liva Paşa Konağına götürdü. Orayı gezerken gerçekten odalarının büyük, her bir bölümün planlı ve geniş yapıldığını fark ettim. Özellikle ahşap olması hem görüntü güzelliği katıyor. Hem de babamın söylediği kadarıyla sağlık açısından da önemliymiş. Şimdi sizlere orayla ilgili çektiğim fotoğraflardan bir kaçını göstersem.

Arkadaşlar fotoğraflarda da gördüğünüz gibi muhteşem bir yer. Şehrimizde buna benzer yerler var ama genelde turizm amaçlı, şimdi yapılan binalar ise bunlardan tamamen farklı, merak ediyorum aklıma aşağıdaki sorular geliyor. Acaba bu soruları size sorsam bana nasıl cevaplar verirdiniz?

SORULAR

1. Bu kadar geniş ve ferah bir yaşam varken insanlar neden apartman dairelerine hapsedilmişlerdir?

2. Kullanılan malzemeler neden değişmiştir?

3. O evlerde çocuk odası yokken günümüzde neden buna gereksinim duyulmuştur?

4. Aşağıdaki boşluğa bir evde bulunmasını istediğin bölümleri yazabilir misin?

5. Geçmişteki evle günümüzdeki evleri karşılaştırdığımızda;

BENZER OLANLAR	FARKLI OLANLAR
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.
5.	5.

**ARKADAŞLAR HER ŞEY İÇİN ÇOK TEŞEKKÜR
EDERİM.**

SİZLERLE TANIŞMAK GÜZELDİ.

YÖREMİZDEN ESİNTİLER

Aşağıdaki yöremize ait kültürel öğeler verilmiştir. Bu öğeleri uygun kutucuklara yazınız.

Zeybek	Çarşaf Bağcılığı	Köroğlu	Sepetçilik	Tiridine
Simit Tiridi	Sepetçioğlu	Değirmenci	Sofra Baskısı	Sarı Yazma
Huriyem	Ekşili Pilav	Urgan İşleme	Aşağı İmaret	
Çekme Helvası	Çanakkale İçinde Vurdular Beni	Banduma		
İğne Oyacılığı	Gıydevanın Kızları	Etlı Ekmek		

Halk oyunlarımız

Yemeklerimiz

Türkülerimiz

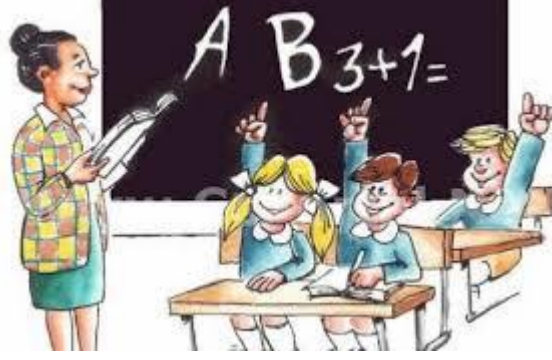

El sanatlarımız

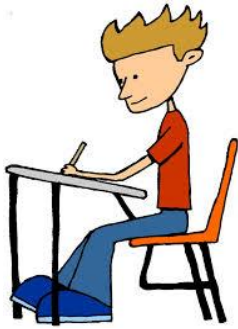
ETKİNLİK NO: 10

DERS	Sosyal Bilgiler
SINIF	5
SÜRE	2 ders saati
ÖĞRENME ALANI	Kültür ve Miras
ÜNİTE	Adım Adım Türkiye
TEMEL BECERİLER	1.Benzerlik ve farklılıkları bulma 2. Zamanla oluşan süreklilik ve değişimi algılama 3.Tarihsel olguları ve yorumları ayırt etme 4.Geçmişteki problemlerin neden-sonuç ilişkisini tanıma.
KAZANIMLAR	1. Çevresindeki ve ülkemizin çeşitli yerlerindeki doğal varlıklar ile tarihi mekânları, nesnelere ve yapıtları tanır. 5. Kanıt kullanarak Atatürk inkılablarının öncesi ile sonrasındaki günlük yaşamı karşılaştırır. 6. Atatürk inkılablarıyla ilkelerini ilişkilendirir.
KAVRAMLAR	Eğitim, öğretim, medrese, sıbyan, tevhidi tedrisat
SÜREÇ	Bir hafta önceden konuyla ilgili açıklamalar yapılacaktır. Sınıftan bazı öğrenciler seçilecek ve medrese eğitimi ile ilgili araştırma yapmaları istenecek. Bu etkinlik İsmail Bey Külliyesinde yer alan medrese kısmında işlenecek. İlk olarak Külliye gezilecek daha sonra Medrese bölümüne geçilecek. Öğrencilere geçmiş zamana yolculuk yapalım ne dersiniz? Sorusu yöneltilerek ve “Medresede Bir Günüm” adlı çalışma yaprağı dağıtılacaktır. Öğrenciler tarafından etkinlik tamamlandıktan sonra sırasıyla verdikleri cevaplar konuşulacaktır. Sonra da önceden görevlendirilen öğrencilerin oyunu izlenecek. Etkinlik sonunda eğitim ve öğretim sistemindeki değişim, benzerlik, değişimin nedenleri, sonuçları, eğitim öğretimde ki problemin medreselerin kapatılmasıyla çözülüp çözülmediği tarihsel mekân yardımıyla kavratılmaya çalışılacaktır.
DEĞERLENDİRME	Yapılan etkinlikler değerlendirme ölçeğine göre değerlendirilecektir.

MEDRESEDE BİR GÜNÜM

Gece bilgisayarda oyun oynuyorum diye geç yatmışım. Yatağa uzandığımda Öğretmenimin bize verdiği ödev aklıma geldi. Ödevde bizden geçmiş dönemlerdeki okullardan medresede eğitim görmüş olsaydınız bir gününüz nasıl geçtiğini anlatmamız isteniyordu. Ayrıca günümüzde ki bir sınıfla medresedeki bir sınıfın ya da mekânın görsel olarak çizilmesi isteniyordu. Birden düşünmeye başladım acaba nasıldı? Arkadaşlar sizce nasıl olabilir? İsterseniz aşağıdaki boşluğa yazalım ne dersiniz? Arkada ki sayfaya da geçmişle günümüzdeki karşılaştıran bir resim çizelim.

TOPLUMSAL YAŞAMDA DEĞİŞİM

Aşağıdaki fotoğrafları inceleyerek cumhuriyet öncesi ve günümüz eğitim hayatını karşılaştıralım.

BENZER YÖNLER

FARKLI YÖNLER

Eğitimde alanında bu inkılap neden yapılmıştır?

ETKİNLİK NO: 11-12-13

DERS	Sosyal Bilgiler
SINIF	5
SÜRE	3 ders saati
ÖĞRENME ALANI	Kültür ve Miras
ÜNİTE	Adım Adım Türkiye
TEMEL BECERİLER	1.Benzerlik ve farklılıkları bulma 2. Zamanla oluşan süreklilik ve değişimi algılama 3.Tarihsel olguları ve yorumları ayırt etme 4.Geçmişteki problemlerin neden-sonuç ilişkisini tanıma.
KAZANIMLAR	1. Çevresindeki ve ülkemizin çeşitli yerlerindeki doğal varlıklar ile tarihi mekânları, nesnelere ve yapıtları tanıır. 5. Kanıt kullanarak Atatürk inkılablarının öncesi ile sonrasındaki günlük yaşamı karşılaştırır. 6. Atatürk inkılablarıyla ilkelerini ilişkilendirir.
KAVRAMLAR	Toplumsal yaşam, medeni kanun, tarım, kara saban, tırpan, seçme ve seçilme, monarşi, cumhuriyet
SÜREÇ	<p>Bir hafta önceki derste konuyla ilgili slayt izletilecek ve öğrencilere araştırma görevleri verilecek. Birinci ders Diyar Diyar Kastamonu tarihsel mekânında işlenecek. Buradaki kadının yaptığı işler, kullandıkları araç gereçler ve tarımda kullanılan araç gereçler gösterilecek. Geçmişten günümüze değişim ,benzerlikler, bunların nedenleri ve sonuçları soru cevap ve mekândaki araç gereçleri gösterme yöntemleriyle kavratılmaya çalışılacak. Bu etkinlikten sonra ise Nasrullah Kadı Cami ve Cem Sultan Bedesteni ziyaret edilecek ve caminin isminden ve Cem Sultan isimlerinden hareketle Osmanlı Devleti’ndeki yönetim biçimine dikkatler çekilecek.</p> <p>Etkinlikler uygulanırken konun akışına göre “Toplumsal Yaşamda Kadın, Tarım Ne Zor İş ve En Güzel Yönetim Biçimi Hangisi” adlı çalışma yaprakları da uygulanacak.</p>
DEĞERLENDİRME	Yapılan etkinlikler değerlendirme ölçeğine göre değerlendirilecektir.

TOPLUMSAL YAŞAMDA KADIN

Yukarıda geçmişten günümüze kadının toplumsal yaşamdaki yeri ile ilgili görseller yer almaktadır. Osmanlı döneminde kadın daha çok ev işleri ile uğraşan durumda iken; Cumhuriyetin ilanı ile birlikte kadının toplumsal yaşamdaki görevi değişmeye başlamış, her alanda kendini göstermeye başlamıştır. Ancak yine de kadın sosyal yaşamda erkekle her alanda eşit değildir.

Bunun sebepleri neler olabilir?

- a.
- b.

Bu soruna çözümü için önerilerin nelerdir?

- a.
- b.

Divanı Humayun(Saltanat)

Türkiye Büyük Millet Meclisi(Cumhuriyet)

GÜZEL YÖNETİM BİÇİMİ HANGİSİ?

Yukarıda ki görsellerde cumhuriyet öncesi ve sonrası yönetim biçimlerimiz yer almaktadır. Aşağıda ise bu yönetim biçimleri ile ilgili sorular bulunmaktadır. Sizden bu soruların cevaplandırmanız istenmektedir.

SORULAR

1.Bu iki yönetimin benzer yönleri nelerdir?

2.Bu iki yönetimin farklı yönleri nelerdir?

3.Bu değişimin olumlu yönleri nelerdir?

4.Bu değişim günümüzde de devam etmekte midir? Neden?

5.Sen bu yönetim biçimlerinden hangisini tercih ederdin? Neden?

EK 3: Ölçme ve Değerlendirmeler

ETKİNLİK 1-2 DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Sıra no	Öğrencinin Adı	Araştırma görevini yaptı	Tarihsel mekânda anlatılanları dinledi	Tarihsel mekân etkinliğin amacına göre hareket etti	Nesnelerin benzer yönlerini söyledi	Nesnelerin farklı yönlerini söyledi	Nesne ve olayların değişim nedenlerini belirtti	Nesne ve olayların değişiminin olumlu yönlerine örnekler verdi.	Nesne ve olayların değişiminin olumsuz yönlerine örnekler verdi.	Çalışma yapraklarını isteyerek doldurdu.	Soruların tamamını doğru cevaplandırdı.	TOPLAM PUAN
1	Beytullah	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	100
2	Soner	4	4	4	3	3	4	4	4	4	3	93
3	Kazım	4	4	3	3	3	3	3	3	3	4	83
4	Zehra	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	100
5	Elif	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	98
6	Gökdeniz	2	4	3	2	2	2	2	3	3	2	63
7	Rabia	1	4	2	1	1	1	2	2	2	2	45
8	İsmail	2	4	2	2	3	3	3	3	3	3	70
9	Kardelen	1	4	1	1	2	2	2	2	2	2	48
10	Mehmet	3	4	3	4	4	4	4	4	4	3	93
11	Serkan	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	100
12	Ömer	2	4	2	2	2	2	2	2	2	2	55
13	Samet	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	98
14	Satılmış	2	4	2	2	2	2	2	2	2	2	55
15	Satiye	4	4	3	3	3	3	3	3	3	3	80
16	Sevdanur	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	98
17	Sevda	1	2	2	2	2	2	2	2	3	2	50

ETKİNLİK 3 DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Sıra no	Öğrencinin Adı	Araştırma görevini yaptı	Derste anlatılanları dinledi	Sofrada yemek yeme etkinliğinde amacına göre hareket etti	Yemeklerin benzer olanlarını söyledi	Yemeklerin farklı olanlarını söyledi	Yemeklerin değişim nedenlerini belirtti	Yemek kültüründeki değişiminin olumlu yönlerine örnekler verdi.	Yemek kültüründeki değişiminin olumsuz yönlerine örnekler verdi.	Çalışma yapraklarını isteyerek doldurdu.	Soruların tamamını doğru cevaplandırdı.	TOPLAM PUAN
1	Beytullah	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	95
2	Soner	4	4	4	3	3	4	4	4	4	3	93
3	Kazım	4	4	3	3	3	3	3	3	3	4	83
4	Zehra	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	100
5	Elif	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	95
6	Gökdeniz	2	4	3	2	2	2	2	3	3	2	63
7	Rabia	1	4	2	1	1	1	2	2	2	2	45
8	İsmail	4	4	3	3	3	3	3	3	3	3	80
9	Kardelen	1	4	1	1	2	2	2	2	2	2	48
10	Mehmet	3	4	3	4	4	4	4	4	4	3	93
11	Serkan	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	100
12	Ömer	2	4	2	2	2	2	2	2	2	2	55
13	Samet	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	100
14	Satılmış	1	2	2	2	2	2	2	2	3	2	50
15	Satiye	4	4	3	3	3	3	3	3	3	3	80
16	Sevdanur	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	98
17	Sevda	1	4	2	2	2	2	2	2	3	2	53

ETKİNLİK 4 DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Sıra no	Öğrencinin Adı	Araştırma görevini yaptı	Derste anlatılanları dinledi	Etkinlikte rolünü amacına uygun yerine getirdi.	Geçmişle günümüzdeki düşüncelerin benzer yönlerini söyledi	Geçmişle günümüzdeki düşüncelerin farklı yönlerini söyledi	Düşüncelerin değişim nedenlerini belirtti	Düşüncelerdeki değişiminin olumlu yönlerine örnekler verdi.	Düşüncelerdeki değişiminin olumsuz yönlerine örnekler verdi.	Çalışma yapraklarını isteyerek doldurdu.	Soruların tamamını doğru cevaplandırdı.	TOPLAM PUAN
1	Beytullah	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	100
2	Soner	4	4	3	3	3	3	3	3	3	3	80
3	Kazım	2	4	3	2	2	2	2	3	3	2	63
4	Zehra	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	100
5	Elif	3	4	3	4	4	4	4	4	4	3	93
6	Gökdeniz	2	4	3	2	2	3	2	3	3	2	65
7	Rabia	1	4	2	1	1	1	2	2	2	2	45
8	İsmail	2	4	2	2	3	3	3	3	3	3	70
9	Kardelen	1	4	1	1	2	2	2	2	2	2	48
10	Mehmet	3	4	3	4	4	4	4	4	4	3	93
11	Serkan	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	100
12	Ömer	2	4	3	2	2	2	2	2	2	2	58
13	Samet	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	98
14	Satılmış	2	4	2	2	2	2	2	2	2	2	55
15	Satiye	4	4	3	3	3	3	3	3	3	3	80
16	Sevdanur	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	98
17	Sevda	1	4	1	1	2	2	2	2	2	2	48

ETKİNLİK 5 DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Sıra no	Öğrencinin Adı	Önceki etkinliklerle ilgili karşılaştırma yapabildi.	Etkinlikte anlatılanları dinledi	Geçmişle günümüzdeki halı ve kilimlerin benzer yönlerini söyledi	Geçmişle günümüzdeki halı ve kilimlerin farklı yönlerini söyledi	Desen,yapım maddesi gibi değişimlerin nedenlerini belirtti	Bu değişiminin olumlu yönlerine örnekler verdi.	Bu değişiminin olumsuz yönlerine örnekler verdi.	Türkü ile ilgili yorum yapabildi.	Çalışma yapraklarını isteyerek doldurdu.	Çalışma yaprağına uygun çizim yaptı.	TOPLAM PUAN
1	Beytullah	4	4	4	4	4	4	3	4	4	4	98
2	Soner	4	4	4	3	3	4	4	4	4	3	93
3	Kazım	4	4	3	3	3	3	3	3	3	4	83
4	Zehra	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	100
5	Elif	3	4	4	4	4	4	4	3	4	4	95
6	Gökdeniz	2	4	3	2	2	2	2	3	3	2	63
7	Rabia	1	4	2	1	1	1	2	2	2	2	45
8	İsmail	2	4	2	2	3	3	3	3	3	3	70
9	Kardelen	1	4	1	1	2	2	2	2	2	2	48
10	Mehmet	3	4	3	4	4	4	4	4	4	3	93
11	Serkan	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	100
12	Ömer	2	4	2	2	2	2	2	2	2	2	55
13	Samet	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	98
14	Satılmış	2	4	2	2	2	2	2	2	2	2	55
15	Satiye	4	4	3	3	3	3	3	3	3	3	80
16	Sevdanur	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	98
17	Sevda	1	2	2	2	2	2	2	2	3	3	55

ETKİNLİK 6-7 DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Sıra no	Öğrencinin Adı	Araştırma görevini yaptı	Tarihsel mekânda anlatılanları dinledi	Tarihsel mekânda etkinliğin amacına göre hareket etti	Mesleklerin benzer yönlerini söyledi	Mesleklerin farklı yönlerini söyledi	Mesleklerin değişim nedenlerini belirtti	Mesleklerin değişiminin olumlu yönlerine örnekler verdi.	Mesleklerin değişiminin olumsuz yönlerine örnekler verdi.	Çalışma yapraklarını isteyerek doldurdu.	Hat ya da bağ sanatı görevini yönergeye uygun olarak yaptı.	TOPLAM PUAN
1	Beytullah	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	100
2	Soner	4	4	4	3	3	3	3	4	4	3	85
3	Kazım	4	4	3	3	3	3	3	3	3	4	83
4	Zehra	4	4	4	4	4	4	3	4	4	4	98
5	Elif	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	98
6	Gökdeniz	2	4	3	2	2	2	2	4	4	2	70
7	Rabia	1	4	2	1	1	1	2	2	2	2	45
8	İsmail	2	4	2	2	3	3	4	4	3	3	80
9	Kardelen	1	4	1	1	2	2	2	2	2	2	48
10	Mehmet	3	4	3	4	4	4	4	4	4	3	93
11	Serkan	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	100
12	Ömer	2	4	2	2	2	2	2	2	2	2	55
13	Samet	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	100
14	Satılmış	2	4	2	2	2	2	2	2	2	2	55
15	Satiye	4	4	3	3	3	3	3	3	3	3	80
16	Sevdanur	3	4	4	4	4	4	4	4	4	3	85
17	Sevda	2	2	2	2	2	2	3	3	3	2	58

ETKİNLİK 8-9 DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Sıra no	Öğrencinin Adı	Araştırma görevini yaptı	Derste anlatılanları dinledi	Sofrada yemek yeme etkinliğinde amacına göre hareket etti	Konutta benzer olanları söyledi	Konutta farklı olanları söyledi	Konutlardaki değişim nedenlerini belirtti	Konutlardaki değişimin olumlu yönlerine örnekler verdi.	Konutlardaki değişimin olumsuz yönlerine örnekler verdi.	Çalışma yapraklarını isteyerek doldurdu.	Soruların tamamını doğru cevaplandırdı.	TOPLAM PUAN
1	Beytullah	4	4	3	4	4	4	3	4	3	4	90
2	Soner	4	4	4	3	3	4	4	4	4	3	85
3	Kazım	4	4	3	3	3	3	3	3	3	4	83
4	Zehra	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	100
5	Elif	3	4	4	4	3	4	4	4	4	4	95
6	Gökdeniz	2	4	3	2	2	2	3	3	3	2	73
7	Rabia	1	4	2	1	1	1	2	2	2	2	45
8	İsmail	2	4	2	2	3	3	3	3	3	3	80
9	Kardelen	1	4	1	1	1	1	1	2	2	2	40
10	Mehmet	3	4	3	4	4	4	4	4	4	3	93
11	Serkan	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	100
12	Ömer	2	4	2	2	2	2	2	2	2	2	55
13	Samet	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	100
14	Satılmış	2	4	2	2	2	2	2	2	2	2	55
15	Satiye	4	4	3	3	3	3	3	3	3	3	80
16	Sevdanur	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	98
17	Sevda	1	4	2	2	2	2	2	2	4	2	60

ETKİNLİK 11-12-13 DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Sıra no	Öğrencinin Adı	Araştırma görevini yaptı	Tarihsel mekânda anlatılanları dinledi	Tarihsel mekânda etkinliğin amacına göre hareket etti	Benzer yönlerini söyledi	farklı yönlerini söyledi	Değişimin nedenlerini belirtti	Değişiminin olumlu yönlerine örnekler verdi.	Etkinliğini amacına uygun olarak yaptı	Çalışma yapraklarını isteyerek doldurdu.	Çalışma yapraklarına doğru cevaplar verdi.	TOPLAM PUAN
1	Beytullah	3	4	3	3	4	4	3	4	3	4	85
2	Soner	4	4	4	3	4	4	4	4	4	3	88
3	Kazım	4	4	3	3	3	3	3	3	3	4	83
4	Zehra	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	100
5	Elif	3	4	4	4	3	4	4	4	4	4	95
6	Gökdeniz	2	4	3	2	2	2	4	4	3	2	80
7	Rabia	1	4	2	1	1	1	2	2	2	2	45
8	İsmail	2	4	2	2	3	3	3	3	3	3	80
9	Kardelen	1	4	1	1	1	1	2	2	2	2	40
10	Mehmet	3	4	3	4	3	4	4	4	3	3	85
11	Serkan	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	100
12	Ömer	2	4	2	2	2	2	2	2	2	2	55
13	Samet	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	100
14	Satılmış	2	4	2	3	2	3	2	3	2	2	65
15	Satiye	4	4	3	3	3	3	3	3	3	3	80
16	Sevdanur	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	98
17	Sevda	1	4	3	3	2	2	2	2	4	2	70

EK 4: Öğrencilerin Çalışma Yapraklarından Örnekler

Çalışma Yaprağı-1

DÜĞÜNLERİMİZ

1. Yaptığımız etkinliği göz önünde bulundurarak eski düğünlerdeki kültürel öğeleri aşağıdaki tabloya yazınız.

Yemekler	Çalgılar	Oynan oyunlar	Kıyafetler
Eksili Plava Çarba Et yemeği	Davul Zurna	Şalavay.	Gelinlik

2. İzlediğiniz video ve slaytları göz önünde bulundurarak günümüzdeki düğünlerdeki kültürel öğeleri aşağıdaki tabloya yazınız.

Yemekler	Çalgılar	Oynan oyunlar	Kıyafetler
Et yemeği Eksili plava Çarba Tatlı	Kemençe Saz.	Halbasta Şalavay Anjane havyası	Gelinlik

3. Bir karşılaştırma yapsak aşağıdaki kutucukları nasıl doldururuz.

KÜLTÜREL ÖGELERİMİZ	BENZER	FARKLI	ÖRNEK:
YEMEK	X		Eksili plava
ÇALGI		X	ÖRNEK:
OYNAN OYUNLAR		X	ÖRNEK:
KIYAFETLER		X	ÖRNEK:

Çalışma Yaprağı-2

DÜĞÜNLERİMİZ

1. Yaptığımız etkinliği göz önünde bulundurarak eski düğünlerdeki kültürel öğeleri aşağıdaki tabloya yazınız.

Yemekler	Çalgılar	Oynan oyunlar	Kıyafetler
<i>Yemurta</i>	<i>Davul</i>	<i>Halay</i>	<i>Burdallı</i>

2. İzlediğiniz video ve slaytları göz önünde bulundurarak günümüzdeki düğünlerdeki kültürel öğeleri aşağıdaki tabloya yazınız.

Yemekler	Çalgılar	Oynan oyunlar	Kıyafetler
<i>Pasta</i>	<i>Müzik</i>	<i>Şepetiyoga</i>	<i>Gelibelik</i>

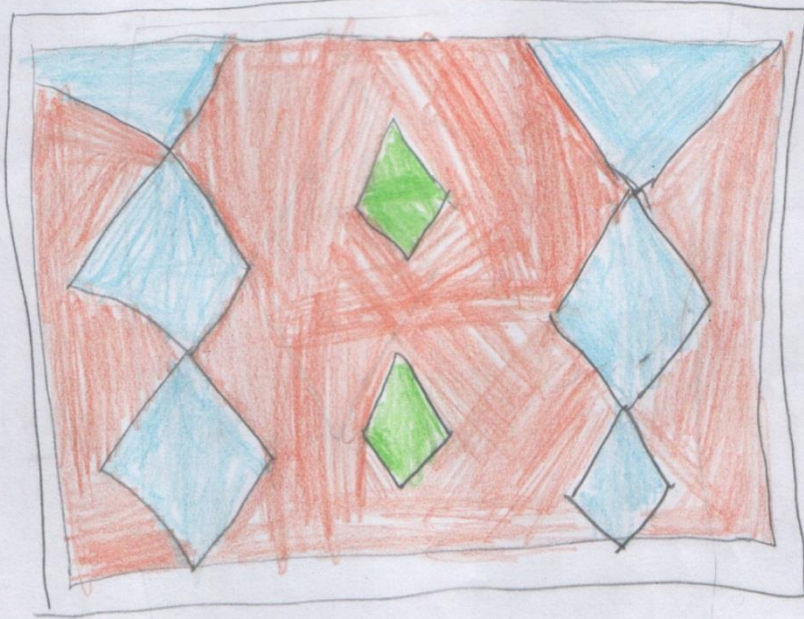
3. Bir karşılaştırma yapsak aşağıdaki kutucukları nasıl doldururuz.

KÜLTÜREL ÖGELERİMİZ	BENZER	FARKLI	
YEMEK		X	ÖRNEK: <i>yemurta</i>
ÇALGI	X	X	ÖRNEK: <i>Davul</i>
OYNAN OYUNLAR	X	X	ÖRNEK: <i>Halay</i>
KIYAFETLER	X		ÖRNEK: <i>Burdallı</i>

Çalışma Yaprağı-3

DUYGULARIMIZDAN ESİNTİLER

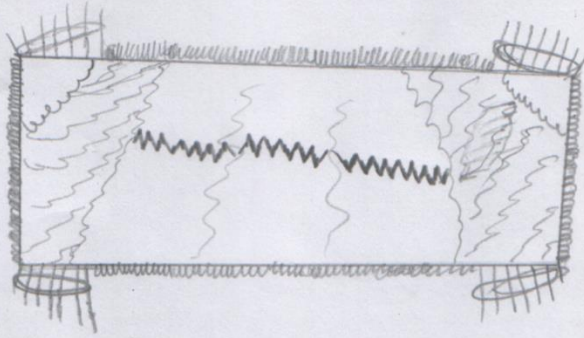
Şimdi aklıma geldi. Fatih Kısaparmak'ın " Kilim" adlı bir türküsü vardır. Birlikte dinleyelim. Gördünüz mü kilim bir duyguyu anlatan önemli bir esermiş, gerçekten öyle değil miydi? Şeyh Şabanı Veli Müzesi'nde de bunları görmüştük. Peki imkanımız olsa bir kilim ya da halı dokuma şansımız olsa nasıl bir şekil verirdik. Hadi bunu aşağıya çizelim ne dersiniz?

Çalışma Yaprağı-4

DUYGULARIMIZDAN ESİNTİLER

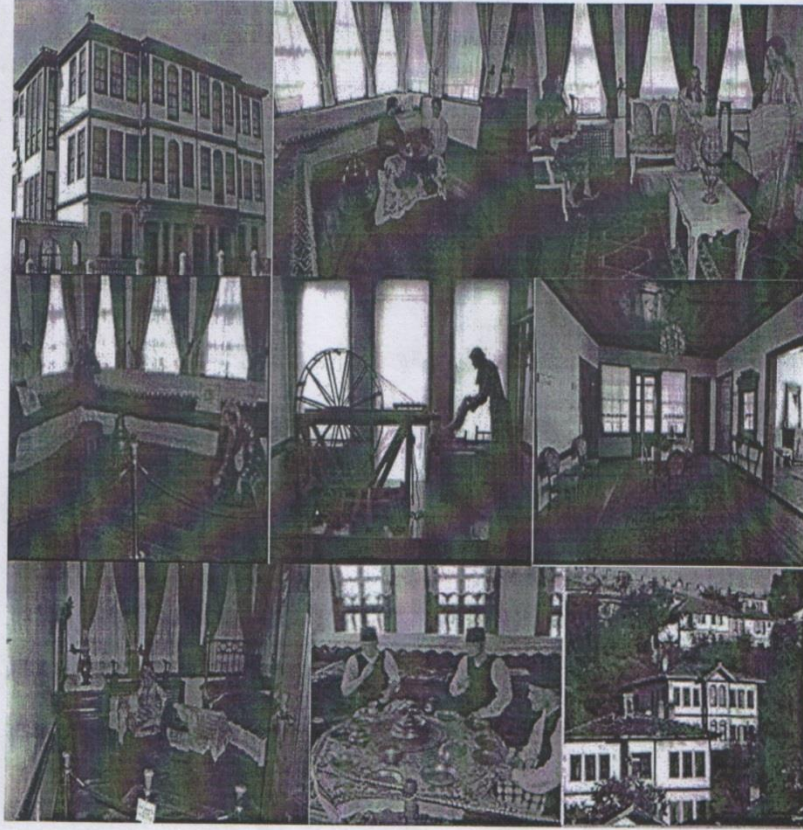
Şimdi aklıma geldi. Fatih Kısaparmak'ın " Kilim" adlı bir türküsü vardır. Birlikte dinleyelim. Gördünüz mü kilim bir duyguyu anlatan önemli bir esermiş, gerçekten öyle değil miydi? Şeyh Şabanı Veli Müzesi'nde de bunları görmüştük. Peki imkanımız olsa bir kilim ya da halı dokuma şansımız olsa nasıl bir şekil verirdik. Hadi bunu aşağıya çizelim ne dersiniz?

Çalışma Yaprağı-5

GEÇMİŞİN KANITI KONAKLARIMIZ

Arkadaşlar ismim Hakan Ortaokul 5. Sınıf öğrencisiyim. Biz bir apartmanın 12. katında oturuyoruz. Evimiz 3 oda 1salon,mutfak,banyo ve tuvaletten oluşuyor. Evimizin önünde bahçe yok, az bir yer ayrılmış o alana da arabalar park ediyor. Yani oyun alanımız yok. Genelde eve kapanık bir yaşam içindeyiz. Bisiklete bile binemiyorum. Babama sorduğumda çocukluğunda böyle olamadığını evlerinin geniş ve ferah olduğunu, bahçesinin bulunduğunu ,bahçede meyve ağaçlarının olduğunu anlatıyor. Babam beni bir keresinde Liva Paşa Konağına götürdü. Orayı gezerken gerçekten odalarının büyük, her bir bölümün planlı ve geniş yapıldığını fark ettim. Özellikle ahşap olması hem görüntü güzelliği katıyor. Hem de babamın söylediği kadarıyla sağlık açısından da önemliymiş. Şimdi sizlere orayla ilgili çektiğim fotoğraflardan bir kaçını göstersem.

Arkadaşlar fotoğraflarda da gördüğünüz gibi muhteşem bir yer. Şehrimizde buna benzer yerler var ama genelde turizm amaçlı, şimdi yapılan binalar ise bunlardan tamamen farklı, merak ediyorum aklıma aşağıdaki sorular geliyor. Acaba bu soruları size sorsam bana nasıl cevaplar verirdiniz?

SORULAR

1. Bu kadar geniş ve ferah bir yaşam varken insanlar neden apartman dairelerine hapsedilmişlerdir?

Artık evlerde bahçe yok bu nedenle insanlar eve hapsedilmişler. Aynı zamanda artık internet var. Bu yüzden dışarı çıkıp gezmek yerine internetten oyun oynamayı tercih ediyorlar.

2. Kullanılan malzemeler neden değişmiştir?

Daha sağlam olması için.

3. O evlerde çocuk odası yokken günümüzde neden buna gereksinim duyulmuştur?

Bence çocuklara daha rahat oyun oynaması için gereksinim duyulmuş. Ama aslında çocuklara kötülüğe yapıyorlar.

4. Aşağıdaki boşluğa bir evde bulunmasını istediğin bölümleri yazabilir misin?

Banyo
Herkes için ayrı bir oda
Büyük bir salon ve masa olmasını
Bahçesi olmasını istiyorum.

5. Geçmişteki evle günümüzdeki evleri karşılaştığımızda;

BENZER OLANLAR	FARKLI OLANLAR
1. Yatak odası aynı.	1. O zaman çocuk odası yoktu
2.	2. Şimdi çocuk odası var
3.	3.
4.	4.
5.	5.

ARKADAŞLAR HER ŞEY İÇİN ÇOK TEŞEKKÜR EDERİM.

SİZLERLE TANIŞMAK GÜZELDİ.

Çalışma Yaprağı-6

TOPLUMSAL YAŞAMDA DEĞİŞİM

Aşağıdaki fotoğrafları inceleyerek cumhuriyet öncesi ve günümüz eğitim hayatını karşılaştıralım.

BENZER YÖNLER

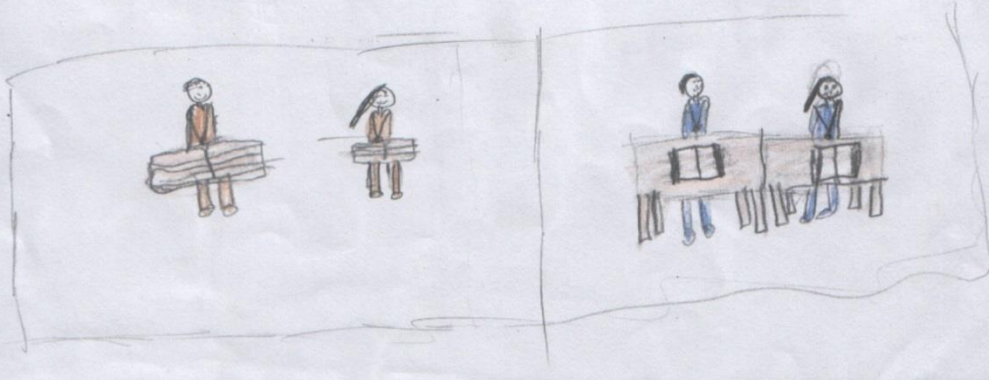
Hepimiz aynı kıyafeti giyiyoruz.
Aynı amaçla okula geliyoruz.

FARKLI YÖNLER

Biz sınıflarda otururken o-
lar yerde oturuyorlar.

Eğitimde alanında bu inkılap neden yapılmıştır?

Eğitim alanında gelişip daha iyi bir yere gelebil-
miş için yapılmıştır.

Çalışma Yaprağı-7

TOPLUMSAL YAŞAMDA DEĞİŞİM

Aşağıdaki fotoğrafları inceleyerek cumhuriyet öncesi ve günümüz eğitim hayatını karşılaştıralım.

BENZER YÖNLER

İki yerde de eğitim görülmesi.

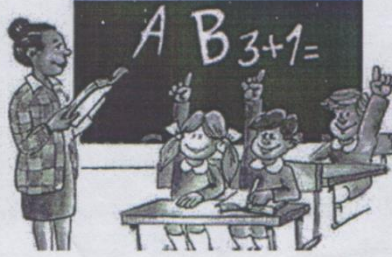
FARKLI YÖNLER

Tahta olmaması.
Sıra olmaması.
Sandalye olmaması.
Basımına takke verilmesi.

Eğitimde alanında bu inkişap neden yapılmıştır?

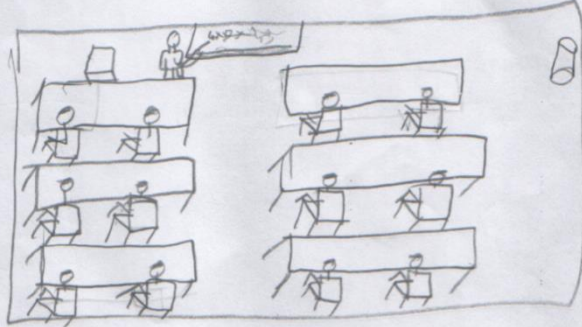
Eskiden fasla derşönülmesi ve bası ihtiyaşlarını karşılanamaması.

Çalışma Yaprağı-8

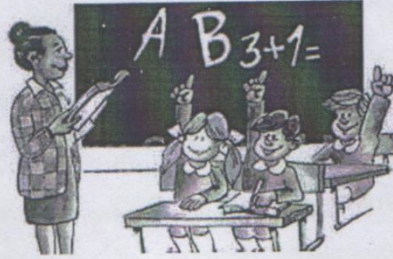

MEDRESEDE BİR GÜNÜM

Gece bilgisayarda oyun oynuyorum diye geç yatmışım. Yatağa uzandığımda Öğretmenimin bize verdiği ödev aklıma geldi. Ödevde bizden geçmiş dönemlerdeki okullardan medresede eğitim görmüş olsaydınız bir gününüz nasıl geçtiğini anlatmamız isteniyordu. Ayrıca günümüzde ki bir sınıfla medresedeki bir sınıfın ya da mekanın görsel olarak çizilmesi isteniyordu. Birden düşünmeye başladım acaba nasıldı? Arkadaşlar sizce nasıl olabilir? İsterseniz aşağıdaki boşluğa yazalım ne dersiniz? Arkada ki sayfaya da geçmişle günümüzdeki karşılaştıran bir resim çizelim.

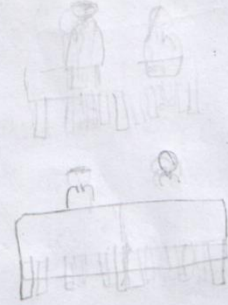
Çalışma Yaprağı-9

MEDRESEDE BİR GÜNÜM

Gece bilgisayarda oyun oynuyorum diye geç yatmışım. Yatağa uzandığımda Öğretmenimin bize verdiği ödev aklıma geldi. Ödevde bizden geçmiş dönemlerdeki okullardan medresede eğitim görmüş olsaydınız bir gününüz nasıl geçtiğini anlatmamız isteniyordu. Ayrıca günümüzde ki bir sınıfla medresedeki bir sınıfın ya da mekanın görsel olarak çizilmesi isteniyordu. Birden düşünmeye başladım acaba nasıldı? Arkadaşlar sizce nasıl olabilir? İsterseniz aşağıdaki boşluğa yazalım ne dersiniz? Arkada ki sayfaya da geçmişle günümüzdeki karşılaştıran bir resim çizelim.

Sabah kalkarım kavaftı yapardım. Sonrada okulda giderdim -
Eve gelince ışık olmadığı için ödevimi erken yapardım.
Valit kaldığı zamanda tarlada annem ve babama yardım ederdim.
Işık olmadığı içinde yeneği yer erken yatar erken kalkar

Çalışma Yaprağı-10

TOPLUMSAL YAŞAMDA KADIN

Yukarıda geçmişten günümüze kadının toplumsal yaşamdaki yeri ile ilgili görseller yer almaktadır. Osmanlı döneminde kadın daha çok ev işleri ile uğraşan durumda iken; Cumhuriyetin ilanı ile birlikte kadının toplumsal yaşamdaki görevi değişmeye başlamış, her alanda kendini göstermeye başlamıştır. Ancak yine de kadın sosyal yaşamda erkekle her alanda eşit değildir.

Bunun sebepleri neler olabilir?

- Erkekler kadınlardan daha önce halkın işine girmişlerdir.
- Erkekler her işe giriyorsa ama kadınlar giremiyorlar.

Bu soruna çözümü için önerilerin nelerdir?

- Kadınlara erkeklerin eşit tutulması.
- Kadınlara küçük düşünmemek.

Çalışma Yaprağı-11

GÜZEL YÖNETİM BİÇİMİ HANGİSİ?

Divanı Humayun(Saltanat)

Türkiye Büyük Millet Meclisi(Cumhuriyet)

Yukarıda ki görsellerde cumhuriyet öncesi ve sonrası yönetim biçimlerimiz yer almaktadır. Aşağıda ise bu yönetim biçimleri ile ilgili sorular bulunmaktadır. Sizden bu soruların cevaplandırmanız istenmektedir.

SORULAR

1.Bu iki yönetimin benzer yönleri nelerdir?

Yine birçok kişi toplantı yaparlar

2.Bu iki yönetimin farklı yönleri nelerdir?

Eskiden padişahlıktı ise başbakan, cumhur başkanı gibi kişiler var

3.Bu değişimin olumlu yönleri nelerdir?

Daha çok gelişmiş

4.Bu değişim günümüzde de devam etmekte midir? Neden?

Evet çünkü daha rahat bir ortam yapıyoruz.

5.Sen bu yönetim biçimlerinden hangisini tercih ederdin?Neden?

TBMM yani Cumhuriyet yönetimini çünkü daha iyi şeyler sunuluyor.

EK 5: Etkinliklere Ait Fotoğraflar

Fotoğraf 1. Sınıf içi Sepetçiöglü oyunu oynarken

Fotoğraf 2. Yöresel kıyafetlerimizi tanırken

Fotoğraf 3. Sınıf içi kılık-kıyafet inkılabını canlandırırken

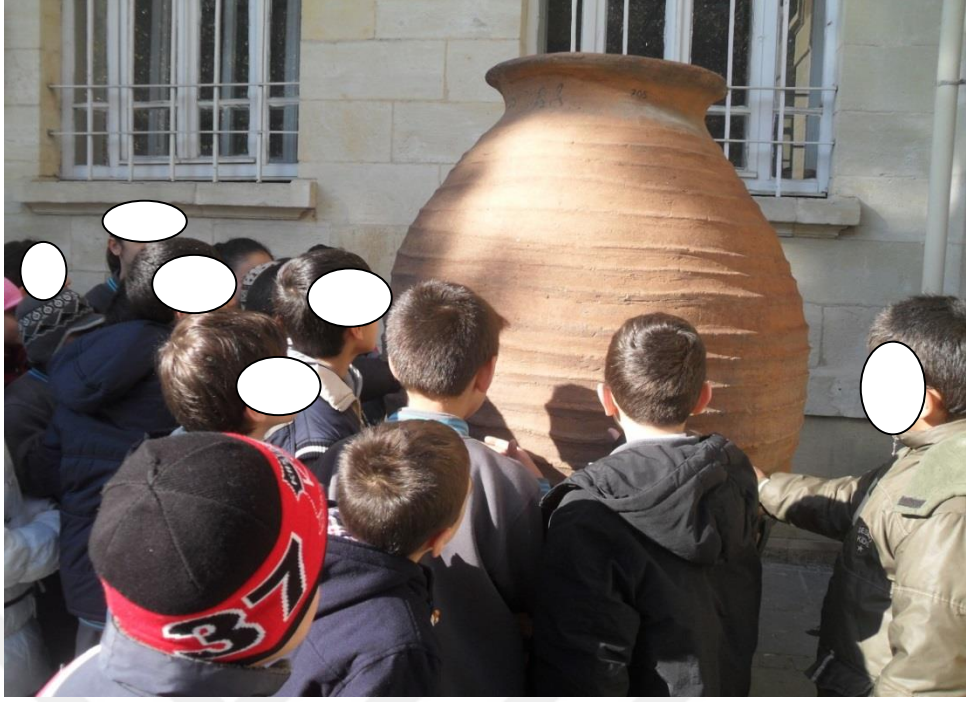
Fotoğraf 4. Sınıf İçi kız kınasını canlandırırken

Fotoğraf 5. Geçmiş dönemlere ait tarım aletini incelerken

Fotoğraf 6. Geçmiş dönemlere ait telefonu incelerken

Fotoğraf 7. Geçmiş dönemlere ait nesneyi incelerken

Fotoğraf 8. Geçmiş dönemlere ait çıkırığı incelerken

Fotoğraf 9. Öğrencimiz yayık başında

Fotoğraf 10. Geçmiş dönemlere ait nesnelere inceleyip not alırken

Fotoğraf 11. Günümüzde turizm amaçlı yapılan evi incelerken

Fotoğraf 12. Konak incelemesi öncesi

Fotoğraf 13. Günümüz ve geçmişteki alışveriş merkezlerini ziyaret

Fotoğraf 14. Külliye defterini okurken

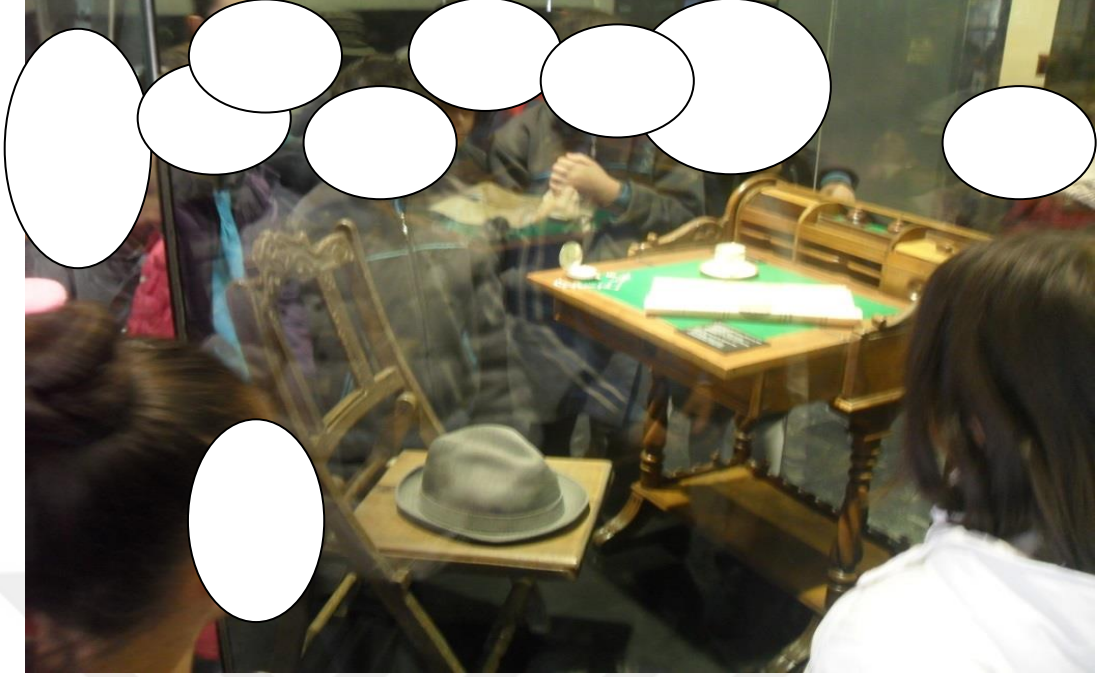
Fotoğraf 15. Ziyaret sonrası kaynak kişi ile muhabbet

Fotoğraf 16. Yöremize ait el sanatlarını incelerken

Fotoğraf 17. Sadaka taşını incelerken Kastamonu Simidini tattık

Fotoğraf 18. Şapka İnkılabını yerinde işlerken

Fotoğraf 19. Liva Paşa Konağı 'nda kadının toplumsal yaşamdaki yerini sorgularken

Fotoğraf 20. Ustasından kalay yapımını izlerken

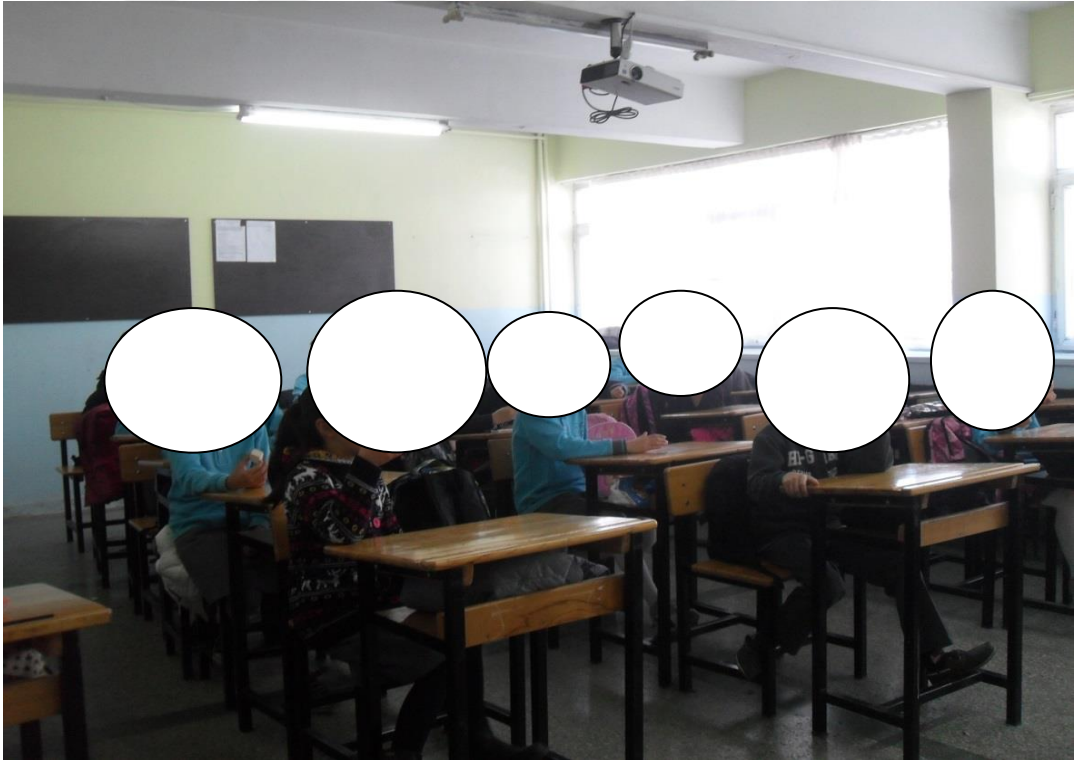
Fotoğraf 21. Kundura tamircisini incelerken

Fotoğraf 22. Hamamda temizlenmenin nedenini tartıştırken

Fotoğraf 23. Ağırlık ölçüsündeki değişimi tartışırken

Fotoğraf 24. Etkinlikler Sonrası Çekme Helvamızı tatarken

EK 6: Gezi Planı Örneği

EK-13

23 AĞUSTOS ORTAOKULU MÜDÜRLÜĞÜNE

Ayrıntıları aşağıdaki gezi planında belirtilen bir gezi düzenlemek istiyorum. Aşağıda belirtilen gezi yerleri, gezinin amacı ile geziden beklenen öğrenci kazanımları/hedef ve davranışların gerçekleştirilmesi açısından okulumuza mesafe olarak en yakın yerler durumundadır.

Söz konusu gezinin yapılabilmesi için gerekli planlama ve organizasyonun gerçekleştirilmesi hususunda,

Gereğini arz ederim.

06/11/2014
Kamil ÖZDEMİR

GEZİ PLANI

Gezinin konusu	Çevresindeki Tarihsel Mekan ve Yerler
Gezinin amacı	Çevresindeki kültürel özellikleri tanıyarak kendi çevresi ile ülkemizin çeşitli yerlerindeki kültürel özellikleri karşılaştırabilme. Yerel tarih unsurlarını kullanarak Atatürk inkılablarının öncesi ile sonrasındaki günlük yaşamı karşılaştırabilme.
Gezinin hangi ders veya sosyal etkinlik kapsamında planlandığı	Sosyal Bilgiler
Geziden beklenen öğrenci kazanımları/hedef ve davranışlar	1. Çevresindeki ve ülkemizin çeşitli yerlerindeki doğal varlıklar ile tarihî mekânları, nesnelere ve yapıtları tanıır. 2. Ülkemizin çeşitli yerlerindeki kültürel özelliklere örnekler verir 3. Ülkemizin çeşitli yerleri ile kendi çevresinin kültürel özelliklerini benzerlikler ve farklılıklar açısından karşılaştırır. 5. Kanıt kullanarak Atatürk inkılablarının öncesi ile sonrasındaki günlük yaşamı karşılaştırır.
Gezinin başlama ve bitiş tarihi	11/11/2014-11/11/2014
Gezi yeri/yerleri	İsmail Bey Külliyesi
Geziye gidilecek yol güzergahı	Okul-Barutçuoğlu AVM önu- İsmail Bey Külliyesi
Geziye dönüş yol güzergahı	İsmail Bey Külliyesi- Barutçuoğlu AVM önu -Okul
Gezi sırasında alınacak güvenlik önlemleri	
Geziye katılacak toplam öğrenci sayısı	20

Sıra No	Yaş	Ad Soyad	Cinsiyet
1	41	Z...	Kız
2	53	BE...	Erkek
3	61	SO...	Erkek
4	90	Ç...	Erkek
5	152	EL...	Erkek
6	201	HL...	Kız
7	276	GO...	Kız
8	344	İS...	Erkek
9	363	K...	Erkek
10	404	MI...	Kız
11	409	YC...	Erkek
12	528	SE...	Erkek
13	540	ÖM...	Erkek
14	542	SA...	Erkek
15	545	SA...	Erkek
16	546	SA...	Erkek
17	547	SA...	Erkek
18	556	SE...	Kız
19	559	SE...	Kız
20	573	SU...	Kız

Okul Müdürü

EK 7: Veli izin Belgesi Örneği

VELİ İZİN BELGESİ (Gezi İçin)
23 AĞUSTOS ORTAOKULU MÜDÜRLÜĞÜNE

Velisi bulunduğum okulunuz 5/C sınıfı, 286.....numaralı öğrencisi
05/11 /2014 Çarşamba günü saat 09:100-12:00 arası sınıfa yapılacak olan Liva paşa Konağı ve Kastamonu
Etnografya Müzesi-Hanmeller Çarşısı-Münire Medresesi-Bakırcılar Çarşısı gezilerine Sosyal Bilgiler Öğretmeni
Kamil ÖZDEMİR refakatinde katılmasına izin veriyorum.

Veli Adı Soyadı
İmza

VELİ İZİN BELGESİ (Gezi İçin)
23 AĞUSTOS ORTAOKULU MÜDÜRLÜĞÜNE

Velisi bulunduğum okulunuz 5/C sınıfı, 91.....numaralı öğrencisi
05/11 /2014 Çarşamba günü saat 09:100-12:00 arası sınıfa yapılacak olan Liva paşa Konağı ve Kastamonu
Etnografya Müzesi-Hanmeller Çarşısı-Münire Medresesi-Bakırcılar Çarşısı gezilerine Sosyal Bilgiler Öğretmeni
Kamil ÖZDEMİR refakatinde katılmasına izin veriyorum.

Veli Adı Soyadı
İmza

VELİ İZİN BELGESİ (Gezi İçin)
23 AĞUSTOS ORTAOKULU MÜDÜRLÜĞÜNE

Velisi bulunduğum okulunuz 5/C sınıfı, 311.....numaralı öğrencisi
10/11 /2014 Pazartesi günü saat 10:05-12:00 arası sınıfa yapılacak olan Şeyh Şabanı Veli Müzesi ve Diyar Diyar
Kastamonu Kültür alanını gezilerine Sosyal Bilgiler Öğretmeni Kamil ÖZDEMİR refakatinde katılmasına izin
veriyorum.

Veli Adı Soyadı
İmza

EK 8: Çalışma İzni

T.C.
KASTAMONU VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 75048956/44/1972152

23/02/2015

Konu: Anket

KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi : 28/01/2015 tarih ve 26350463.044/46 sayılı yazınız.

İlgi yazınızda belirtilen Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı/Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Kamil ÖZDEMİR'in "Sosyal Bilgiler öğretiminde yerel tarih çalışmalarının değişim ve sürekliliği algılama becerisi üzerindeki etkisini ölçmek" konulu anketi 2014-2015 Eğitim-Öğretim Yılında ilimiz merkezindeki 23 Ağustos Ortaokulundaki öğrencilere Öğrencilere uygulanması ile ilgili Valilik Olur'u ilişikte gönderilmiştir.

Söz konusu çalışmanın tamamlanmasından itibaren iki hafta içerisinde CD'ye kayıtlı olarak iki örneğinin Müdürlüğümüze gönderilmesini arz ederim.

Cengiz BAHÇACIOĞLU
İl Millî Eğitim Müdür V.

Ek:

- 1- Valilik Oluru (1 Sayfa)
- 2- Anket Çalışması (13 Sayfa)

Seydi R. E. E. E.
Sos. Bil. Enst.
24.02.2015.
AA

23.02.15 02263

Saraçlar Mah. Bayındır Sok. No: 8 37100 KASTAMONU Bilgi için: Önder ÇOĞALAN Atilla KOÇYİĞİT
Telefon No: (0366) 214 10 01-21415 17 Faks No: (0366) 214 64 94 VHKİ Şube Müdürü
e-Posta : bilgisayar37@meb.gov.tr İnternet Adresi : www.kastamonu.meb.gov.tr Dahili : (121) (411)

T.C.
KASTAMONU VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 75048956/44/1950546

20/02/2015

Konu: Anket

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi : a) Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 07/03/2012 tarihli ve 3616 (Genelge No:2012/13) sayılı emirleri.
b) Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğünün 28/01/2015 tarihli ve 26350463.044/46 sayılı yazısı.

Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğünün ilgi (b) yazılarında İlköğretim Anabilim Dalı/Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Kamil ÖZDEMİR'in "Sosyal Bilgiler öğretiminde yerel tarih çalışmalarının değişim ve sürekliliği algılama becerisi üzerindeki etkisini ölçmek" adlı tezi kapsamında anket yapmak istediği belirtilmekte olup, söz konusu anket ile ilgili Araştırma Değerlendirme Formu ilişikte sunulmuştur.

İlköğretim Anabilim Dalı/Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Kamil ÖZDEMİR'in "Sosyal Bilgiler öğretiminde yerel tarih çalışmalarının değişim ve sürekliliği algılama becerisi üzerindeki etkisini ölçmek" konulu anketi 2014-2015 Eğitim-Öğretim Yılında ilimiz merkezindeki 23 Ağustos Ortaokulundaki öğrencilere gönüllülük esasına göre eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmadan uygulanması ve sonuçlarının değerlendirilmesi Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Cengiz BAHÇACIOĞLU
İl Millî Eğitim Müdürü V.

OLUR
20/02/2015

Aytekin YILMAZ
Vali a.
Vali Yardımcısı

Saraçlar Mah.Bayındır Sok. No:8 37100 KASTAMONU Bilgi için: Önder ÇOĞALAN Atilla KOÇYİĞİT
Telefon No: (0366) 214 10 01-21415 17 Faks No: (0366)214 64 94 VHKİ Şube Müdürü
e-Posta :bilgisayar37@meb.gov.tr İnternet Adresi :www.kastamonu.meb.gov.tr Dahili : (121) (411)

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evrak.sorgu.meb.gov.tr> adresindenfb4a-bcb1-3539-92da-2d4f kodu ile teyit edilebilir.

EK 9: Adım Adım Türkiye Ünitesi Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı

**ADIM ADIM TÜRKİYE ÜNİTESİ
DEĞİŞİM VE SÜREKLİLİĞİ ALGILAMA BECERİSİ ÖLÇME ARACI**

Değerli Öğrenciler, bu test “Sosyal Bilgiler Öğretiminde yerel tarih çalışmalarının değişim ve sürekliliği algılama beceresi üzerindeki etkisini ölçmek amacıyla hazırlanmıştır. Sizden **bütün soruları cevaplamanızı, boş soru bırakmamanızı** önemle hatırlatırım. Bu testin sonunda herhangi bir **not almayacaksınız**. İlginiz ve desteğiniz için şimdiden teşekkür ederim.

SORULAR

1. Aşağıdayöremize ait kültürel öğelerin isimleri verilmiştir. Bu isimleri aşağıdaki ilgili olan kutucuğa yazınız.

Zeybek
Tiridine Bandım
Cağ Kebabı
Acem Kızı
Ebru
Simit Tiridi
Sepetçioğlu
Sofra Baskısı

HALK OYUNUMUZ	YEMEĞİMİZ	TÜRKÜMÜZ	EL SANATIMIZ
			
.....

2.

Aşağıdaki cümlelerdeki boş alanlara vandaki kelimelerden uygun olanları verleştiriniz! Bazı kelimeler boşta kalabilir!

Mustafa Kemal Atatürk her alanda olduğu gibi kıyafet alanında da bir değişim ve modernleşme istiyordu. Bu amaçla Kastamonu’da tarihinde İnkılabını başlattı. Şapkayı tanıtırken “Bu.....adına şapka denir “ ifadesini kullandı. Bu inkılap alanda yapılan bir inkılapı. Aynı zamanda ve ilkelerini de kapsıyordu Bu inkılabın asıl amacı toplumun.....sağlamaktı.

KELİMELER

- Toplumsal
- İnkılapçılık
- Tekke
- Milliyetçilik
- 1923
- Serpüş
- Hukuk
- 1925
- Siyasi
- Şapka
- Halkçılık
- Modernleşme
- Bilimselleşme

3. Aşağıda yöremize ait olan görsellerin altına tarihi mekan mı, tarihi nesne yoksa doğal varlık mı olduğunu (X işareti ile) işaretleyiniz.

			
Tarihi mekan	Tarihi mekan	Tarihi mekan	Tarihi mekan
Doğal varlık	Doğal varlık	Doğal varlık	Doğal varlık
Tarihi nesne	Tarihi nesne	Tarihi nesne	Tarihi nesne

4. Aşağıda geçmiş ve günümüzdeki eğitim sistemimiz ile ilgili görseller yer almaktadır. Bu görselleri inceleyerek kutucuklardaki alanları doldurunuz. (Her bir alana 2 tane görüş yazınız.)

GEÇMİŞTE EĞİTİM	GÜNÜMÜZDE EĞİTİM
a.	a.
b.	b.

5. Aşağıda verilen cümleleri inkılaplar öncesi, inkılaplar sonrası, gerçekleşen değişim şeklinde örnekte olduğu gibi oklarla eşleştiriniz.

İNKILAPLAR ÖNCESİ

Saltanatla yönetilirdik.
Fes, takke giyilirdi.
Sabanla tarım yapılırdı.
Mecelle vardı
Medreseler vardı.
El tezgahları vardı.
Ağa, paşa gibi unvanlar vardı.
Okka kullanılırdı.

İNKILAPLAR SONRASI

Fabrikalar kuruldu.
Soyadına kavuştuk
Üniversiteler kurulmaya başlandı.
Kilogram kullanılmaya başlandı
Cumhuriyetle yönetilmeye başlandı.
Medeni Kanun kabul edildi
Şapka giyilmeye başlandı.
Traktör kullanılmaya başlandı.

GERÇEKLEŞEN DEĞİŞİM

Demokratik yaşam gelişti.
Elektronik teraziler var.
81 ilde üniversite açıldı.
Biçerdöver kullanılıyor.
T. C. Kimlik numaramız var
Ürünler ucuzladı.
Kadın her alanda haklara kavuştu.
Kıyafet özgürlüğü var.

6. Aşağıda yemek kültürümüzden örnekler vardır. Sizden kendi yöremize ait olanları, günümüzde kullanmamıza rağmen kültürümüzde olmayanları ve başka yörelere ait olanları ayrılan kısımlara (X) koyarak işaretlemeniz istenmektedir.

	Testi kebabı	Hamburger	Banduma	Laz böreği	Eksili pilav	Pizza	Simit tiridi	Cağ kebabı	Cırcık Tatlısı
Kendi yöremize ait olanlar									
Başka yörelere ait olanlar									
Kültürümüzde olmayanlar									

7. Aşağıdaki boşluklara, verilen kelimelerden uygun olanı yazınız.

ÜNİVERSİTE	ŞİFAHANE	TIRPAN	ÇADIR
AVLU	HAN	BEDESTEN	ANTRE
HASTANE	ALİŞVERİŞ	BİÇERDÖVER	İMARET
MEDRESE	DİNLENME TESİSİ		

a.kıymetli kumaşlar, mücevherler ve buna benzer eşyanın satımına mahsus üstü kapalı, mahfuz çarşıların bütününe verilen addır. Bu yerlerin yerine günümüzde.....merkezleri vardır.

b.eski evlerde evin bahçe girişinden başlayan geniş alanlara verilen ad. Bu gün ise apartman dairelerindeki giriş kısmınadenir.

c.eskiden yoğun olarak, günümüzde de kırsal kesimlerde özellikle tarımda kullanılan yarım çember biçiminde yassı, ensiz ve keskin metal bir bıçakla, buna bağlı bir saptan oluşan ekin biçme aracıdır. Bu gün ise daha modern olan.....kullanılmaktadır.

d.Osmanlı Devleti'nde günümüzdekiişlevini yapan eğitim kurumudur.

e. Osmanlı Devleti'nde sağlık işlerinin yürütüldüğü yerlere.....denirdi. Bu gün ise bunların yerlerinialmıştır.

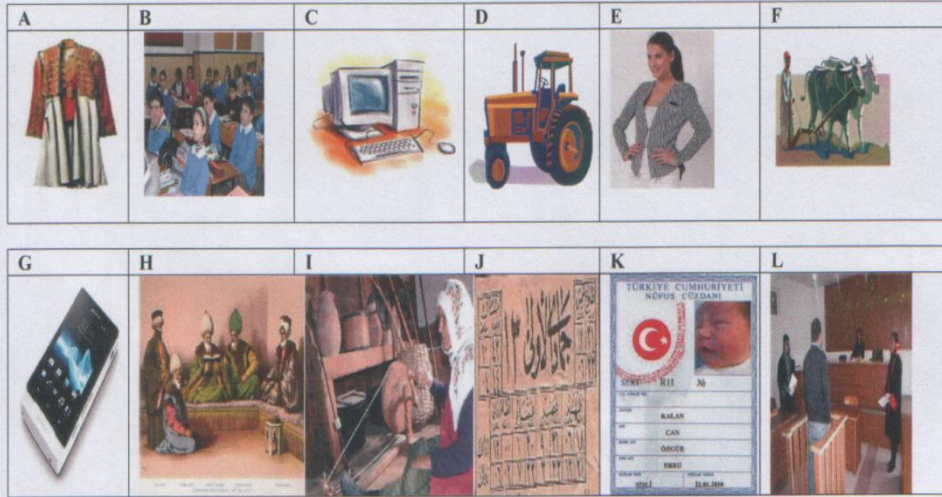
e. Osmanlı Devleti döneminde yoksullara yardım amacıyla oluşturulan hayır kurumlarıdır. Buralarda günün belirli saatlerinde yemek pişer ve fakirlere dağıtıldı. Günümüzde ise bu kurumlar kalkmış, sadece Ramazan aylarındakurulmaktadır.

g. Selçuklu ve Osmanlı'da ticaret yapanların dinlendikleri yerlere.....denirdi. Günümüzde bunun yerinialmıştır.

8. Aşağıda Atatürk inkılapları ve ilkeleriyle ilgili verilen cümlelerden doğru olanların başına (D), yanlış olanların başına (Y) harfini koyunuz.

- () Cumhuriyetin ilanı cumhuriyetçilik ilkesi ile ilgilidir.
- () Kadınlara seçme seçilme hakkının verilmesi halkçılık ilkesinin bir gereğidir.
- () Bütün inkılapları kapsayan ilke inkılapçılık ilkesidir.

9. Aşağıdaki resimlerden hangilerinin Cumhuriyetin ilanından önce, hangilerinin Cumhuriyetin ilanından sonraki yaşantıya ait olduklarını kutulara harfleri yazarak belirtiniz.

Cumhuriyet öncesi									
Cumhuriyet sonrası									

10. Aşağıda Osmanlı dönemine ait bir ev ile günümüzdeki bir ev yer almaktadır. Bu evlerin karşılaştırılması ile ilgili bilgiler bulunmaktadır. Bu bilgelerin bazı kısımları boş bırakılmıştır. Sizden bu boşlukları aşağıdaki kelimelerden yararlanarak doldurmanız istenmektedir. (!Örnekte olduğu gibi, kelimeler yerine başındaki harfleri yazabilirsiniz!)

		KELİMELER A. Birinci (Birden fazla kullanılabilir.) B. Otopark C. Isınma D. Kat E. Beton F. Geniş G. Kadın H. Bahçe I. Bahçe K. Nüfus L. Çekirdek M. Taş N. İkinci (Birden fazla kullanılabilir.)
1. GÖRSEL	2. GÖRSEL	
<p>Bu iki görseli karşılaştırdığımızda; birinci görselde aile ikinci görselde ise aile yaşamaktadır. N görselde sayısının arttığı görülmektedir. Bunun en büyük sebebi olarak artması göze çarpmaktadır. görselde ev işleriyle uğraşırken, görselde toplumsal yaşama katılmış ve her alanda görev almaya başlamıştır. görselde evin bölümleri daha küçük ve dar iken, görselde geniş ve ferahtr. Birinci görselde evin geniş bir varken görselde bunun yerini almıştır. Birinci görselde binaların yapımında daha çok tercih edilmiştir.</p>		

13. Aşağıda geçmişten günümüze kadar devam eden ya da değişen çeşitli nesnelere ve olgular verilmiştir. Bunlarla ilgili yan tarafta sorular yer almaktadır. Soruları kısaca cevaplandırmanız istenmektedir.

NESNE	GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ		BENZERSE DEVAM ETME SEBEBİ	FARKLI İŞE DEĞİŞİM SEBEBİ
	BENZER	FARKLI		
 OKKA				
 DEĞİRMEN				
 NASRULLAH CAMİ				
 PADIŞAHLIK				
 TARIM ALETLERİ				

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Kamil ÖZDEMİR

Doğum Yeri ve Yılı: Kastamonu-1978

Medeni Hali: Evli

Yabancı Dili: Almanca

E-posta: kamilozdemir3778@hotmail.com

Eğitim Durumu

Lise: Kastamonu Abdurrahmanpaşa Lisesi

Lisans: Gazi Üniversitesi (Kastamonu Eğitim Fakültesi)
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği (2002).

Mesleki Deneyim

İş Yeri: Kuzyaka İlköğretim Okulu Sosyal Bil. Öğrt.	2002-2005
İş Yeri: Behçet Necatigil İlköğretim Okulu Sosyal Bil. Öğrt.	2005-2012
İş Yeri: 23 Ağustos Ortaokulu Sosyal Bil. Öğrt.	2012-2014
İş Yeri: 23 Ağustos Ortaokulu (Müdür Yardımcısı)	2014-.....(halen)